

Vaasan yliopisto
UNIVERSITY OF VAASA

Jukka Peltonen

Alfa-PVP-muuntohuumeilmiön käsittely suomalaisessa uutismediassa

Markkinoinnin ja viestinnän akateeminen yksikkö
Digitaalisen median pro gradu -tutkielma
Viestinnän monialainen maisteriohjelma

Vaasa 2026

VAASAN YLIOPISTO**Markkinoinnin ja viestinnän akateeminen yksikkö**

Tekijä:	Jukka Peltonen		
Tutkielman nimi:	Alfa-PVP-muuntohuumeilmiön	käsittely	suomalaisessa uutismediassa
Tutkinto:	Filosofian maisteri		
Koulutusohjelma:	Viestinnän monialainen maisteriohjelma		
Opintosuunta:	Digitaalinen media		
Työn ohjaaja:	Anne Laajalahti		
Valmistumisvuosi:	2026	Sivumäärä:	97

TIIVISTELMÄ:

Vuoden 2025 aikana muuntohuume alfa-PVP nousi näkyväksi aiheeksi suomalaisessa uutismediassa ja julkisessa keskustelussa. Uutisoinnissa alfa-PVP liitettiin muun muassa kaupunkien katukuvaan, julkisten tilojen turvallisuuteen, rikollisuuteen, päihdepalveluihin ja huume politiikkaan. Samalla huumeen ympärille rakentui laajempaa keskustelua siitä, miten media ilmiötä käsittelee, millaisia sanavalintoja uutisoinnissa käytetään ja millaisia mielikuvia alfa-PVP:stä ja sen käyttäjistä julkisuudessa tuotetaan. Tämä tutkielma pohjautuu sosiaaliseen konstruktionismiin, jonka mukaisesti tieto ja todellisuus rakentuvat sosiaalisessa vuorovaikutuksessa ja kielessä. Tarkastelun kohteena ei siis ole se, mitä alfa-PVP todellisuudessa on, vaan se, millaisena ilmiönä se uutismediassa esitetään.

Tutkielman tavoitteena on selvittää, millaista kuvaa suomalaiset uutismediat rakentavat alfa-PVP-ilmiöstä vuoden 2025 uutisoinnissa. Tutkimusaineisto (N = 143) koostuu Helsingin Sanomien, Ylen ja Ilta-Sanomien alfa-PVP:tä käsittelevistä jutuista. Analyysissä sovelletaan sekä laadullisia että määrällisiä tutkimusmenetelmiä. Aineistolähtöisen sisällönanalyysin avulla tunnistetaan jutuissa esiintyvät toimijat ja niille annetut roolit. Kehysanalyysin avulla puolestaan tarkastellaan, millaisia kehysiä uutisoinnissa rakentuu ja millaisilla kehystämismallineilla niitä tuotetaan. Lisäksi toimijoiden ja kehysten esiintymistä tarkastellaan määrällisesti koko aineiston tasolla.

Analyysin perusteella aineistossa korostuvat erityisesti institutionaaliset toimijat, kuten turvallisuus- ja valvontaviranomaiset, sosiaali-, terveys- ja hyvinvointiviranomaiset, poliitikot ja asiantuntijat. Kehysanalyysin perusteella aineistosta muodostuu seitsemän kehystä: rikos- ja huume markkinakehys, kasvun ja leviämisen kehys, arjen turvallisuuskehys, hoidon ja hallinnan kehys, yhteiskunnallis-rakenteellinen kehys, kokemus- ja toipumiskehys sekä media- ja puhekehys. Erityisesti turvallisuuteen, rikollisuuteen, leviämiseen sekä hoidon ja hallinnan kysymyksiin liittyvät näkökulmat korostuvat aineistossa.

Tutkielma osoittaa, että alfa-PVP rakentuu suomalaisessa uutisoinnissa ennen kaikkea näkyvänä, vakavana ja institutionaalista hallintaa vaativana yhteiskunnallisena ongelmana. Samalla tutkielma havainnollistaa, miten uutismedia osallistuu huumeilmiön kuvaamisen lisäksi aktiivisesti sen merkitysten rakentamiseen. Vaikka aineistossa esiintyy myös kokemuksellisia, toipumiseen liittyviä, rakenteellisia ja uutisoinnin omaa puhetapaa reflektioivia näkökulmia, niiden osuus jää kokonaisuudessa yleisempien näkökulmien varjoon. Aihe on viestinnän tutkimuksen kannalta merkityksellinen, sillä media ei ainoastaan välitä tietoa huumeista, vaan osallistuu myös aktiivisesti siihen, millaisina ne yhteiskunnassa ymmärretään.

AVAINSANAT: huumeet, journalismi, kehysanalyysi, kehystys, sosiaalinen konstruktionismi

Sisällys

1	Johdanto	6
1.1	Tavoite	8
1.2	Aineisto	10
1.3	Menetelmä	13
2	Sosiaalinen konstruktionismi ja median valta	18
2.1	Sosiaalinen konstruktionismi	18
2.2	Media todellisuuden rakentajana	23
2.3	Kehykset journalismissa	25
3	Huumeet ja niitä käsittelevä journalismi	29
3.1	Huumeet yhteiskunnallisena ilmiönä	30
3.2	Muuntohuumeet	32
3.3	Huumejournalismin tutkimus	33
4	Alfa-PVP-muuntohuumeilmiö uutismedioissa	37
4.1	Jutuissa esiintyvät toimijat ja roolit	37
4.2	Kehykset alfa-PVP-jutuissa	43
4.2.1	Rikos- ja huumemarkkinakehys	44
4.2.2	Kasvun ja leviämisen kehys	48
4.2.3	Arjen turvallisuuskehys	50
4.2.4	Hoidon ja hallinnan kehys	53
4.2.5	Yhteiskunnallis-rakenteellinen kehys	59
4.2.6	Kokemus- ja toipumiskehys	64
4.2.7	Media- ja puhekehys	68
4.3	Toimijoiden ja kehysten määrällinen jakautuminen jutuissa	72
4.4	Analyysin yhteenveto	77
5	Päätäntö	80
	Lähteet	84
	Liitteet	92
	Liite 1. Kehysten muodostamisessa käytetyt kehystämisvälineet	92

Kuviot

Kuvio 1. Tutkimusaineiston jakautuminen vuodelle 2025 (N = 143).	11
Kuvio 2. Analyysin eteneminen tutkimuskysymyksittäin.	17

Taulukot

Taulukko 1. Aineiston juttutyypit uutismedioittain.	13
Taulukko 2. Aineiston toimijatyyppit määritelmiseen.	38
Taulukko 3. Toimijoiden saamat roolit ja niihin liitetyt toimijatyyppit.	41
Taulukko 4. Alfa-PVP:tä koskevan uutisoinnin kehukset.	43
Taulukko 5. Toimijoiden määrällinen jakautuminen aineistossa.	73
Taulukko 6. Kehysten määrällinen jakautuminen aineistossa (N = 422).	74
Taulukko 7. Juttujen pääkehukset (N = 143).	76

1 Johdanto

Talouskasvua ei ole, työttömyys kasvaa, Venäjä uhittelee, nyt jäämme vielä huumevyörynkkin alle – jollain lailla peukku-uutisointi sopii yleiseen dystooppiseen tunnelmaan (Helsingin Sanomat, 5.10.2025).

Vuoden 2025 aikana muuntohuume alfa-PVP, puhekielessä *peukku*, on noussut yhdeksi näkyvimmistä huumeaiheista ja -ilmiöistä suomalaisessa julkisessa keskustelussa. Alun sijaatti Helsingin Sanomista kuvaa hyvin sitä ilmapiiriä ja mittakaavaa, joka huumeen ympärille on lyhyessä ajassa ilmestynyt. Itse huume ja sen käyttäjät ovat saaneet runsaasti huomiota eri medioissa erityisesti sen jälkeen, kun Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) julkaisi saman vuoden toukokuussa jätevesitutkimuksen, jossa näkyi selvästi alfa-PVP:n käytön kasvu (THL, 2025). Uutisoinnissa alfa-PVP on liitetty erityisesti Helsingin katukuvaan, julkisten tilojen turvallisuuteen ja lapsiperheiden huoleen, mutta rinnalla on käyty keskustelua myös päihdepalveluiden riittävydestä ja huume politiikan linjasta (Peltomäki, 2025; Helsingin poliisilaitos, 2025; Marttinen, 2025).

Alfa-PVP (*alfa-pyrrolidiinivalerofenoni*) on synteettinen katinoni, eli uusi psykoaktiivinen aine, jonka psykostimulanttiset vaikutukset muistuttavat muun muassa kokaiinia (De la Rosa ja muut, 2025, s. 2). Sen toivottuja vaikutuksia ovat euforia, energisyys ja lisääntynyt sosiaalisuus, kun taas haittoina mainitaan muun muassa vainoharhaisuus, nopea riippuvuusriski sekä vakavat terveydelliset haitat (De la Rosa ja muut, 2025, s. 2; Kankaanpää, 2025). Yhdessä nämä vaikutukset ja haitat viittaavat aineen huomattavaan väärinkäyttöpotentiaaliin ja vaarallisuuteen. Muuntohuumeen käyttömäärät alkoivat lisääntyä rajusti jo muutama vuosi sitten, mutta vuoden 2025 aikana sen käyttö on ennennäkemättömän yleistä, mikä tulee ilmi esimerkiksi THL:n jätevesitutkimuksesta. Alfa-PVP:n lisääntynyt saatavuus ja halpuus ovat aiheuttaneet sen käytön kasvua, minkä lisäksi julkinen keskustelu huumeesta lisää sen kysyntää ja näin ollen käyttöä (Kerkelä, 2025).

Alfa-PVP:n ympärille syntyneitä ilmiötä havainnollistaa se, että Kotimaisten kielten keskus (2025) eli Kotus valitsi alfa-PVP:n slangisanan *peukun* kuukauden sanaksi elokuussa 2025. Heti syyskuussa Kotus kuitenkin julkaisi blogitekstin, jossa todetaan, että slangisanan käyttäminen uutisoinnissa ja yleiskielisissä yhteyksissä on ongelmallista ja että huumeeseen tulisi viitata vastuullisesti ainoastaan sen varsinaisella nimellä (Uusikoski, 2025). Samassa blogitekstissä todetaan peukku-sanankäytön olevan kärjistettynä brändityötä muuntohuumeen hyväksi ja lisätään, että harvoin muistakaan huumeista uutisoidaan niiden slangisanoilla.

Alfa-PVP-ilmiötä käsiteltiin myös Helsingin Sanomien lokakuussa 2025 julkaistussa pääkirjoituksessa, jossa neljä median asiantuntijaa pohti huumeongelmaa koskevan uutisoinnin painotuksia (Helsingin Sanomat, 2025). Pääkirjoituksessa nostetaan esiin uutisoinnin sensaatiomaisuus, pelon lietsonta ja toiseuttavuus huumeiden käyttäjiä kohtaan. Samalla siinä painotetaan, että median tulisi kuvata myös avun hakemisen ja palveluihin pääsyn todellisuutta Suomessa. Yksi kirjoittajista toteaa *peukun* olevan otsikoissa ”kriisihuume, jonka ympärille on syntynyt moraalipaniikki”. Julkinen keskustelu ei siis koske enää vain huumeen vaarallisuutta, vaan myös sitä, miten media ilmiön esittää ja mihin asioihin huomio keskittyy.

Ihmisten maailmankuva rakentuu sekä omien kokemusten että median välittämien esitysten kautta. Media siis rakentaa ja muovaa todellisuutta korostamalla joitakin näkökulmia ja jättämällä toisia taustalle (McCombs & Shaw, 1972, s. 176–177), eli *kehystää* ilmiöitä tietyllä tavalla. Kehystämisen kautta media osallistuu siihen, mitkä asiat nousevat julkisen keskustelun kohteiksi ja millaisina ne ymmärretään (Seppänen & Väliaverronen, 2024, luku 6). Sen lisäksi, että uutiset ja journalistiset tekstit kertovat huumeista, ne muokkaavat aktiivisesti sitä, miten huumeet mielletään ja ymmärretään julkisessa keskustelussa (Brown & Midberry, 2022, s. 375).

1.1 Tavoite

Tämän tutkielman tavoitteena on selvittää, millaista kuvaa suomalaiset uutismediat rakentavat alfa-PVP-ilmiöstä vuoden 2025 uutisoinnissa. Tavoitteen selvittämiseksi analysoin suomalaisten uutismedioiden alfa-PVP:tä käsitteleviä juttuja. Tutkielman tavoitetta täsmennän seuraavien tutkimuskysymysten avulla:

1. Millaisia toimijoita uutismediat tuovat esiin alfa-PVP:tä koskevissa jutuissa, ja millaisia rooleja ne antavat näille toimijoille?
2. Millaisia kehyksiä uutismediat tuottavat käsitellessään alfa-PVP-ilmiötä?
3. Miten toimijat ja kehykset jakautuvat määrällisesti aineistossa, ja millaisia uutisoinnin painotuksia niiden perusteella muodostuu?

Ensimmäiseen tutkimuskysymykseen vastaaminen edellyttää jutuissa esiintyvien toimijoiden (kuten poliisi, huumeiden käyttäjät, tutkijat) tunnistamista ja heille annettujen roolien (kuten päätöksentekijä, palvelun tarjoaja, uhri) analysointia. Toisen tutkimuskysymyksen mukaisesti selvitän kehysanalyysin avulla, millaisia kehyksiä uutismediat jutuissaan tuottavat ja käyttävät. Kehystämisen tarkoittaa viestinnän tutkimuksessa prosessia, jossa mediaesityksiä tuotetaan valikoimalla, rajaamalla ja painottamalla asioita tietyllä tavalla (Seppänen & Väliaverron, 2024, luku 6). Siinä havaitusta todellisuudesta valitaan tiettyjä näkökulmia, mikä ohjaa lukijan ymmärrystä aiheesta (Entman, 1993, s. 52). Kehystämällä media siis toimii todellisuuden rakentajana vaikuttamalla siihen, millaisia näkökulmia tuodaan esiin ja millaiset jätetään kokonaan pois. Pohjaan kehysanalyysin sosiaaliseen konstruktionismiin, jonka ideana on nimenomaan se, että todellisuus muodostetaan ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa (Andrews, 2012, s. 40). Se tarkoittaa journalistisessa kontekstissa sitä, miten todellisuutta rakennetaan kielellisillä ja sisällöllisillä valinnoilla. Kolmas tutkimuskysymys täydentää laadullista analyysiä määrällisellä tarkastelulla, jonka avulla voidaan hahmottaa, miten havaitut toimijat ja tunnistetut kehykset jakautuvat aineistossa.

Tutkielma sijoittuu journalismin ja viestinnän tutkimuksen kentälle kytkeytyen aiempaan tutkimukseen, jossa on tarkasteltu, miten media rakentaa todellisuutta sekä kuvaa huumeita, huumeiden käyttäjiä ja huume politiikkaa. On yhteiskunnallisesti merkityksellistä selvittää, millaista kuvaa uutismedia rakentaa äkillisesti valokeilaan nousseesta huumeesta ja sen käyttäjistä. Tässä tutkielmassa tarkastelen alfa-PVP:tä koskevaa uutisointia: ketkä pääsevät ääneen, millaisin sanoin ja kehyksin huumeesta ja sen käyttäjistä puhutaan sekä nähdäänkö käyttäjät ensisijaisesti uhkana, uhreina vai hoitoa tarvitsevinä ihmisinä. Tutkielman avulla voidaan selvittää, millaisia painotuksia alfa-PVP-uutisoinnissa korostuu, ja tukevatko ne haittojen vähentämistä vai vahvistavatko ne ensisijaisesti pelkoa ja toiseuttamista.

Kotimainen huumeita käsittelevän journalismin tutkimus on painottunut pääasiassa vuosituhaten vaihteeseen Suomen toisen huumeaallon aikaan. Tutkimuksissa on osoitettu, että huumejournalismi on rakentanut huumeista pitkälti uhka-, rikos- ja pelkokehyyksiä, mutta samalla osallistunut myös huume poliittiseen keskusteluun nostamalla edellä mainittujen kehysten rinnalle ehkäisyn, hoidon ja haittojen vähentämisen näkökulmia (ks. Hakkarainen & Törrönen, 2002; Onnela, 2003; Piispa, 2001; Rantanen, 1997; Törrönen, 2002). Kansainvälisessä kontekstissa aihetta on tutkittu melko paljon myös lähivuosina (ks. Bowles ja muut, 2024; Johnston & Thompson, 2024; Manning, 2006; Orsini, 2017). Nämä tutkimukset osoittavat, että huumejournalismi nojaa edelleen vahvasti uhka-, väkivalta- ja rikoskehyyksiin, jotka voivat vahvistaa huumeisiin liittyvää stigmaa ja epäinhimillistä käyttäjiä. Samalla tutkimukset viittaavat siihen, että sanavalinnoilla ja kehystyksellä on merkitystä: terveys- ja myötätuntopainotteinen esitystapa voi lieventää kielteisiä asenteita, kun taas sensaatiohakuiset ja speaktaakkelimaiset kehykset korostavat pelkoa ja sivuuttavat arkisemmat huumeongelmat.

Edellä mainittuihin tutkimuksiin peilaten on kiinnostavaa tarkastella, toistuvatko suomalaisessa alfa-PVP-uutisoinnissa aiemmasta huumejournalismin tutkimuksesta tunnistetut uhka- ja väkivaltakehykset sekä missä määrin jutuissa esiintyy stigmatisoivaa

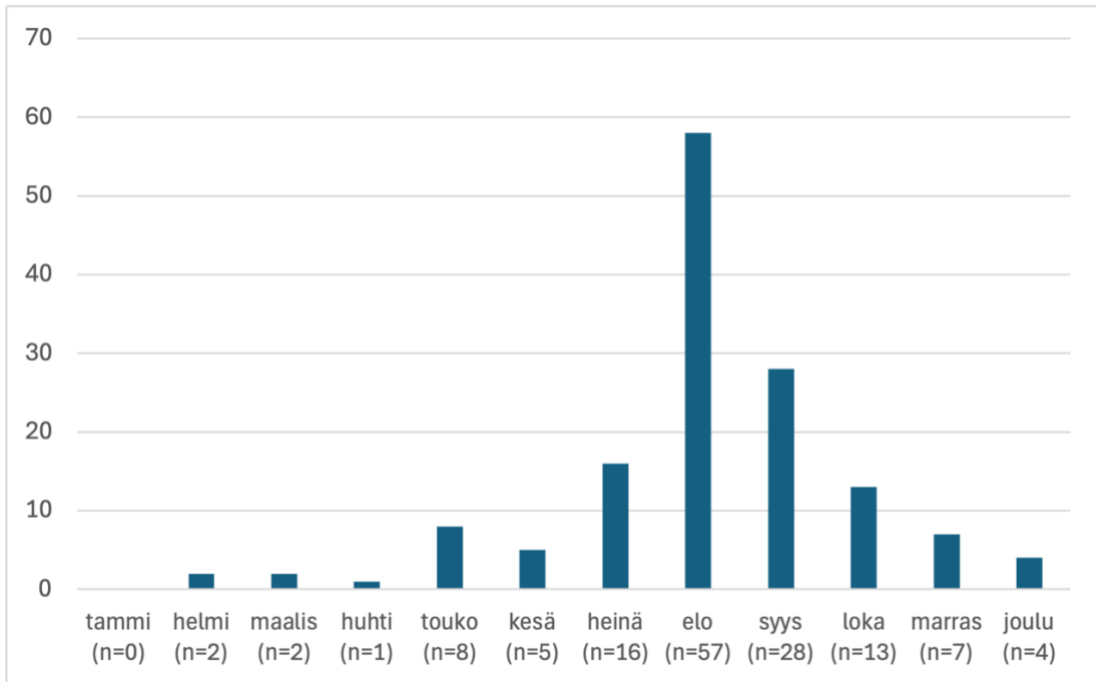
ja epäinhimillistä kieltä. Suomalaisia vertaisarvioituja tieteellisiä tutkimuksia huumeita käsittelevästä journalismista ei juuri tätä tutkielmaa edeltävillä vuosikymmenillä ole tehty, mutta aihetta on käsitelty pro gradu -tasolla muun muassa analysoimalla huumejournalismin vaikutusta yhteiskunnan huumeongelmaan, uutismedian tuottamia kuvia huumeidenkäyttäjistä sekä psykedeleejä koskevaa uutisointia (ks. Annala, 2007; Onderwater, 2024; Sillander, 2022).

Alfa-PVP:n ympärille rakentunut uutisointi tarjoaa kiinnostavan tapauksen tarkastella, millaista todellisuutta suomalaiset uutismediat paraikaa huumeista ja niiden käyttäjistä rakentavat. Tämä tutkielma tarjoaa uutta tietoa siitä, millaisena ilmiönä ja ongelmana alfa-PVP esitetään juuri vuoden 2025 uutisoinnissa, jolloin se nousi laajasti uutisoiduksi puheenaiheeksi ja ”peukku-ilmiöksi”. Tutkielma myös tarkentaa, keitä toimijoita uutisjutuissa nostetaan esiin ja millaisissa rooleissa heidät esitetään. Viestinnän tutkimuksen kannalta alfa-PVP-uutisointi tarjoaa ajankohtaisen tapausesimerkin siitä, miten uutismediat käsittelevät äkillisesti esiin nousutta huumeilmiötä. Koska media tavoittaa suuria ihmismääriä, on sillä myös keskeinen vastuu siitä, millaiseksi se kehystää ilmiöt ja eri ihmisryhmät uutisoinnissaan.

1.2 Aineisto

Tutkimusaineisto koostuu 143 alfa-PVP:tä käsittelevästä journalistisesta tekstistä, jotka on julkaistu valituissa uutismedioissa 1.1.2025–31.12.2025. Aineisto on kerätty helmikuussa 2026 kolmesta mediasta: Helsingin Sanomista, Yleltä ja Ilta-Sanomista. Aineiston ajankohdaksi valikoitui vuosi 2025, koska aiheesta uutisointi lisääntyi huomattavasti loppukevään 2025 aikana ja kiihtyi huippuunsa loppukesän ja alkusyksyn aikana. Koko vuoden tarkastelu osoittaa, että aiheen näkyvyys kasvoi selvästi ja sen ympärille muodostui laajempi ilmiö, sillä alfa-PVP:tä koskevia juttuja julkaistiin selkeästi eniten heinä–syyskuussa (ks. kuvio 1). Aineisto koostuu kaikista valitulla aikavälillä julkaistuista jutuista, joissa alfa-PVP näkyy selvästi yhtenä pääaiheista. Aineistoon kuuluu

useita eri juttutyyppejä (ks. taulukko 1), mutta tässä tutkielmassa käytän aineistoni kaikista teksteistä yhteisnimitystä *juttu*. Aineiston analyysin kohteena ovat ainoastaan juttujen tekstit, joten kuvat, videot ja muut visuaaliset materiaalit jäävät analyysin ulkopuolelle.

Kuvio 1. Tutkimusaineiston jakautuminen vuodelle 2025 (N = 143).

Uutismedioiksi valikoituivat Helsingin Sanomat, Yle ja Ilta-Sanomat, sillä ne ovat kolme valtakunnallisesti merkittävää ja tunnettua mediaa. Nämä mediat tavoittavat suuren yleisön päivittäin, ja ne edustavat monipuolisesti erilaisia mediatyyppejä julkisen palvelun yleisradiotoiminnasta iltapäivälehtityyppiseen journalismiin. Helsingin Sanomat on Suomen suurin sanomalehti, Yle julkisen palvelun mediayhtiö, jolla on vastuu moniäänisyydestä ja faktapohjaisuudesta, ja Ilta-Sanomat on suosittu iltapäivälehti, jonka kerronta uutisvetoisena mediana saattaa korostaa sensaatiohakuisuutta.

Vuoden 2025 Kansallisen mediatutkimuksen (KMT) teettämän tutkimuksen mukaan Helsingin Sanomat ja Ilta-Sanomat ovat kaksi eniten lukijoita tavoittavaa lehteä (Media Metrics Finland, 2025). Helsingin Sanomien kokonaistavoittavuus oli 1,83 miljoonaa lukijaa vuodessa, Ilta-Sanomien 2,76 miljoonaa. Yle ei ole sanomalehti, minkä takia sen kokonaistavoittavuutta ei ole saatavilla. Ylen teettämän tutkimuksen mukaan kuitenkin 91 % yli 15 vuotta täyttäneistä suomalaisista käytti sen sisältöjä ja palveluita viikoittain vuonna 2025 (Holmström-Kuokkala, 2026). KMT:n tutkimuksessa kokonaistavoittavuuteen on laskettu sekä painetun lehden että digitaalisten sisältöjen lukijat. Tässä tutkielmassa aineistona ovat ainoastaan digitaaliset, verkossa julkaistut jutut.

Keräsin aineiston valituista uutismedioista niiden omia hakutyökaluja käyttäen. Rajasin haun koskemaan valittua aikaväliä, minkä jälkeen suoritin jokaisessa mediassa kaksi hakua hakusanoilla ”peukku” ja ”alfa-PVP”. Valitsin kyseiset hakusanat, sillä ne ovat huumeesta yleisimmin käytettyjä nimityksiä. Kokeilin hakea juttuja myös muutamilla muilla versioilla, esimerkiksi hakusanoilla ”alfa-pyrrolidiinivalerofenoni” ja ”peukkuhuume”, mutta totesin nopeasti, että tuloksia ei näillä nimityksillä joko tullut ollenkaan, tai hakutulokset sisältyivät jo hakuihin ”peukku” ja ”alfa-PVP”. Valitsin aineistooni valitulla aikavälillä julkaistut jutut, jotka mainitsevat alfa-PVP:n merkittävänä ja pääasiallisena osana juttua, sillä tarkoitukseni on tarkastella nimenomaan alfa-PVP-muuntohuumeilmiötä. Jätin siis lopullisesta aineistosta pois esimerkiksi sellaiset jutut, joissa alfa-PVP mainittiin vain lyhyesti esimerkkinä muiden huumeaineiden joukossa. Analyysiä varten listasin aineistoni jutut medioittain aikajärjestyksessä taulukkolaskentaohjelmaan, minkä lisäksi tallensin jutut PDF-tiedostoina varmistaakseni aineistoon pääsyn ja sen säilyvyyden.

Aineisto koostuu monista eri juttutyypeistä. Kokosin kaikki käytetyt tyypit medioittain taulukkoon 1. Käytin juttutyypien valinnassa ja määrittelyssä Uutismedian liiton (n.d.) listausta juttutyypeistä ja niiden ominaispiirteistä. *Analyysissä* nimensä mukaisesti analysoidaan jotakin aihetta pyrkimällä taustoittamaan uutista ja avaamaan uutiseen

liittyviä syitä ja seurauksia. *Artikkelin* määritelmä on häilyvä ja siinä on usein piirteitä muistakin juttutyypeistä, mutta sille on ominaista keskittyä johonkin tiettyyn aiheeseen käsittelemällä sitä laajasti ja monipuolisesti. *Asiahaastattelussa* keskiössä on jokin ajankohtainen aihe ja asia, josta ajankohtainen henkilö kertoo näkemyksensä. *Essee* on puolestaan pitkähkö pohtiva asiateksti, kun taas *henkilöjuttu* kertoo kiinnostavan henkilön tarinan. *Kolumnissa* toimittaja kertoo lyhyesti oman näkemyksensä jostakin aiheesta, ja *mielipidekirjoituksessa* kuuluu uutismedian lukijoiden kanta ajankohtaisiin asioihin. *Pääkirjoitus* on lehden virallinen kannanotto ajankohtaiseen aiheeseen ja *reportaasissa* jalkaudutaan ”kentälle” ja kerrotaan paikan päältä, millaista siellä on. *Uutinen* taas kertoo uutta tietoa ajankohtaisesta aiheesta, usein napakasti, tärkein asia ensin.

Taulukko 1. Aineiston juttutyyppit uutismedioittain.

Juttutyyppi	HS	Yle	IS	Yhteensä
Analyysi	-	3	-	3
Artikkeli	3	4	3	10
Asiahaastattelu	-	3	2	5
Essee	1	-	-	1
Henkilöjuttu	-	3	3	6
Kolumni	3	-	-	3
Mielipidekirjoitus	4	-	-	4
Pääkirjoitus	1	-	1	2
Reportaasi	4	1	1	6
Uutinen	29	37	37	103
Yhteensä	45	51	47	143

1.3 Menetelmä

Tämä tutkielma on yhdistelmä laadullista ja määrällistä tutkimusta, jossa tarkastelen alfa-PVP:tä koskevaa uutisointia ja keskustelua suomalaisissa uutismedioissa.

Laadullisen tutkimuksen tarkoituksena on nimenomaan kuvata jotakin ilmiötä tai tapahtumaa (Tuomi & Sarajärvi, 2017, luku 4), tämän tutkielman tapauksessa alfa-PVP-ilmiötä. Hyödynnän tutkielman analyysissä sekä aineistolähtöistä sisällönanalyysiä että kehysanalyysiä: sisällönanalyysin avulla vastaan ensimmäiseen tutkimuskysymykseen ja tunnistan aineistossa esiintyvät toimijat ja roolit. Toimijalla tarkoitan niitä henkilöitä ja tahoja, jotka mainitaan, pääsevät ääneen ja joille annetaan jokin rooli jutussa. Rooleilla tarkoitan esimerkiksi rikostoimijaa tai sivustakatsojaa. Tämän jälkeen vastaan kehysanalyysin avulla toiseen tutkimuskysymykseen ja selvitän, millaisin kehyksin alfa-PVP:stä on kirjoitettu valituissa medioissa. Kehyksillä viitataan jutuissa esitettyihin näkökulmiin, joihin ilmiö liitetään ja jotka ohjaavat lukijan ymmärrystä aiheesta (Entman, 1993, s. 52). Tutkielman määrällisessä osuudessa lasken aineistosta esiin tulleiden toimijoiden ja kehysten määrälliset esiintyvyydet vastaten kolmanteen tutkimuskysymykseeni. Tämän tuloksen avulla saan selville, mitä näkökulmia uutisoinnissa korostetaan ja ketkä pääsevät eniten ääneen. Koska juttuja on kerätty kolmesta eri mediasta, on myös mahdollista vertailla niissä esiintyviä eroavaisuuksia.

Tutkielma pohjautuu sosiaaliseen konstruktionismiin, jonka tausta-ajatuksena on se, että uutismedioiden jutut luovat viestinnällisin keinoin sosiaalista todellisuutta. Tutkimalla alfa-PVP-uutisoinnissa käytettyjä kehyksiä saan selville, millaisia näkökulmia juttuihin on valittu rakentamaan kuvaa ilmiöstä ja ”todellisuudesta”. Karhunmaa (2024, s. 317) toteaa, että konstruktionistista tutkimusta on tehty erityisesti hyödyntäen laadullisia menetelmiä, kuten kehysanalyysiä. Hänen mukaansa se johtuu konstruktionistisen tutkimuksen tavasta painottaa ymmärrystä ja merkityksenantoa, ei niinkään todellisuuden selittämistä. Hän kuitenkin lisää, että määrällisiä menetelmiä on myös mahdollista käyttää yhtenä osana konstruktionistista tutkimusta, kunhan yhdistää ne laadullisen lähestymistavan kanssa. Niska ja muut (2024a, s. 33–34) toteavat, että aineistoa konstruktionistisesta näkökulmasta lähestyvä tutkija on ensisijaisesti kiinnostunut selvittämään, millaisia versioita todellisuudesta aineistossa rakentuu – ei siitä, miten hyvin tai huonosti nämä versiot todellisuutta oikeasti heijastavat. Syvennyn tarkemmin sosiaaliseen konstruktionismiin ja kehystykseen luvussa 2.

Laadullinen tutkimus perustuu tutkijan tulkintaan, ja siinä tavoitteena on tutkia sosiaalista todellisuutta ja kuvata esimerkiksi ihmisten tuottamia merkityksiä (Vilkka, 2021, osa I). Laadullisen aineiston analyysin tavoitteena on jäsentää hajanaisesta materiaalista selkeä ja yhtenäinen kokonaisuus tutkittavasta ilmiöstä (Tuomi & Sarajärvi, 2017, luku 4.4). Laadullinen sisällönanalyysi etenee yleensä kolmessa vaiheessa: aineisto pelkistetään, ryhmitellään ja lopuksi siitä muodostetaan teoreettisia käsitteitä (Tuomi & Sarajärvi, 2017, luku 4.4). Aineistolähtöisessä sisällönanalyysissä käsitteitä yhdistellään niin, että niiden avulla voidaan vastata tutkimuskysymyksiin. Menetelmä perustuu tulkintaan ja päättelyyn, joissa edetään empiirisestä aineistosta vähitellen kohti abstraktimpaa ja käsitteellisempää ymmärrystä tutkittavasta ilmiöstä (Tuomi & Sarajärvi, 2017, luku 4).

Kehyksen ja kehystämisen käsite soveltuu analyysivälineeksi, kun tarkoituksena on tutkia, miten jokin asia tai ilmiö voidaan ympäröidä erilaisilla kehyksillä, jotka muokkaavat kyseisen asian tai ilmiön luonnetta ja määritelmää (Rönkä, 2011, s. 21–22). Tässä tutkimuksessa nimenomaan tutkin sitä, millaisilla kehyksillä muuntohuume on ympäröity mediassa. Koska kehystämisen käsitettä on sovellettu eri tieteenaloilla monin tavoin, tutkimukselle ei ole muodostunut yhtä vakiintunutta tapaa tai vakiintuneita kehystämisvälineitä, jotka olisivat sellaisenaan sovellettavissa kaikissa tutkimuksissa kaikkiin aineistoihin (D'Angelo, 2017, s. 5). Tässä tutkielmassa hyödynnän Karekiven (2025, s. 15) tapaan avainsanoja sekä kehystämis- ja järkeilyvälineitä apuna kehysten muodostamiselle.

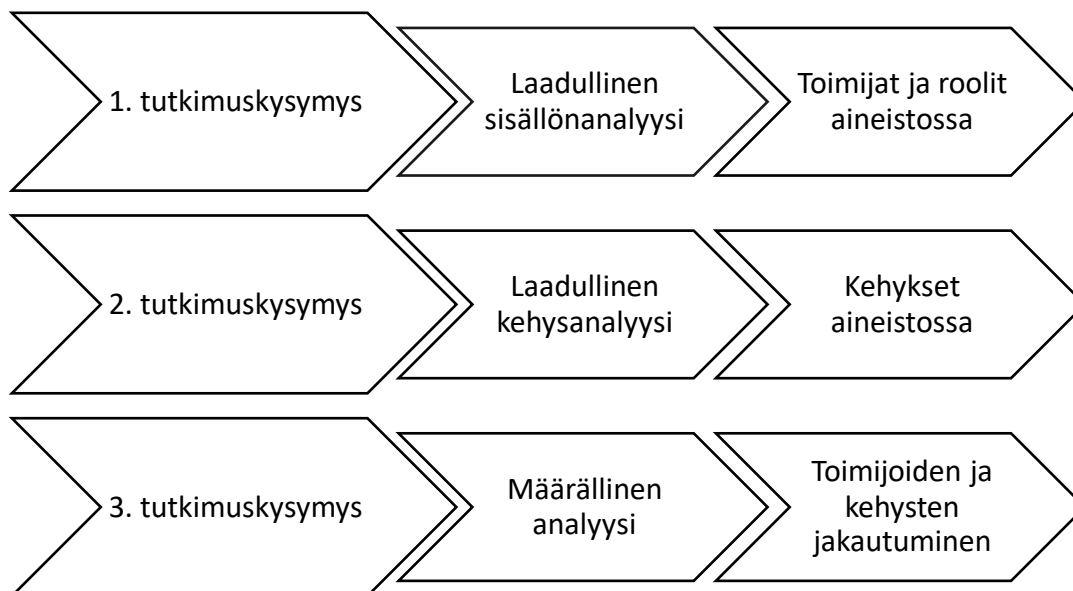
Tutkimusaineiston analyysin ensimmäisessä vaiheessa sovelsin Tuomen ja Sarajärven (2017, luku 4.1) ohjenuora sisällönanalyysin etenemisestä. Luin aineiston jutut systemaattisesti läpi media kerrallaan ja koodasin niistä relevantit toimijat sekä ne roolit, joita toimijoille annettiin. Hyödynsin aineistonkeruun aikana laatimaani taulukkoa taulukkolaskentaohjelmassa, johon kirjasin jokaisen jutun alle siinä esiintyvät toimijat

sekä alustavat toimijatyyppit (esim. kansanedustaja → poliitikko). Toimijatyyppin viereen kirjasin sen roolia kuvaavat määritelmät (esim. poliitikko → päättää toimista). Koko aineiston toimijatyyppejä ja roolien määritelmiä vertaamalla ja yhdistelemällä muodostin lopulliset, laajemmat aineistossa esiintyvät toimijatyyppit ja roolit.

Analyysin toisessa vaiheessa hyödynsin kehysten tunnistamisessa avainsanoja sekä kehystämisen- ja järkeilyvälineitä, jotka muodostin tutustuttuani aiempaan kehysanalyysitutkimukseen. Tekstimuotoisia kehystämistävälineitä olivat *metaforat ja leimaavat ilmaukset, esimerkit, kiteyttävät ilmaukset* sekä *kuvaukset ja luonnehdinnat*. Järkeilyvälineitä olivat *syyt ja taustat, seuraukset, ratkaisut ja toimenpiteet* sekä *moraaliset periaatteet ja arvot*. Tästä eteenpäin, kun puhun kehystämistävälineistä, tarkoitan yhteisesti sekä kehystämisen- että järkeilyvälineitä. Itse analyysivaiheessa luin jutut systemaattisesti läpi useaan kertaan ja tunnistin niistä edellä mainittuja kehystämistävälineitä. Hyödynsin tässäkin vaiheessa laatimaani aineistotaulukkoa ja kirjasin havaintoni taulukkolaskentaohjelmaan, minkä jälkeen vertailin löytämiäni havaintoja koko aineiston tasolla. Käytännössä kirjasin jokaisesta jutusta havaintoja siitä, miten alfa-PVP-ilmiötä määriteltiin, millaisia syitä, seurauksia ja ratkaisuja siihen liitettiin, millä sanavalinnoilla sitä kuvattiin ja kenen näkökulma jutussa painottui. Näiden havaintojen perusteella ryhmittelin aineistossa toistuvia tulkintatapoja, joista muodostin analyysin kehukset. Kehysten muodostuksessa hyödyntämäni kehystämistävälineet löytyvät tutkielman lopusta liitteestä 1.

Määrällinen tutkimus perustuu numeeriseen analyysiin, ja sen tavoitteena on saada vastauksia kysymyksiin, joissa pyritään selvittämään eri asioiden määrällistä ilmenemistä (Vilka, 2021, Osa I). Analyysin kolmannessa vaiheessa laskin aineistossa esiintyneet toimijat toimijatyyppittain sekä jutuissa esiintyneet kehukset vastatakseni siihen, miten toimijat ja kehukset jakautuvat aineistossa määrällisesti. Kehysten määrällisessä tarkastelussa erotin toisistaan kehysten kokonaisesiintymisen ja juttujen pääkehukset. Kehysten esiintymistä tarkasteltaessa sama juttu saattoi sisältää useita kehiksiä. Kehysten kokonaismäärää laskettaessa kirjasin, missä jutuissa kukin kehys esiintyi, ja

lopuksi tarkastelin kehysten esiintymistä myös medioittain. Pääkehysten muodostamisessa havaitsin ja tulkitsin jutun hallitsevan kehysten tunnistettavan näkökulman avulla – usein jo otsikon ja ingressin perusteella. Koostin koko analyysin etenemisen tutkimuskysymyksittäin kuvioon 2.

Kuvio 2. Analyysin eteneminen tutkimuskysymyksittäin.

Seuraavissa luvuissa liitän tutkielmani aiheen teoreettiseen kenttään tarkastelemalla ensin sosiaalisen konstruktionismin käsitettä, minkä jälkeen käsittelen mediaa ja journalismia sekä niiden valtaa todellisuuden rakentajina. Tämän jälkeen tarkastelen huumeen käsitettä, huumeita yhteiskunnallisena ilmiönä sekä huumejournalismin ja aiemman huume tutkimuksen ominaispiirteitä, jotta voin sijoittaa alfa-PVP-uutisoinnin osaksi laajempaa mediatutkimuksen kenttää. Teorialukujen jälkeen etsin vastauksia tutkimuskysymyksiini tulosluvussa, ja tutkielman päätän pohdintaosioon, jossa esittelen tutkimuksen johtopäätöksiä ja pohdin tulosten merkitystä, työn eettisiä kysymyksiä ja jatkotutkimuskohteita.

2 Sosiaalinen konstruktionismi ja median valta

Tämä tutkielma pohjautuu sosiaaliseen konstruktionismiin, jonka mukaan tieto ja todellisuus eivät ole valmiiksi annettuja, vaan rakentuvat sosiaalisessa vuorovaikutuksessa ja kielessä (Andrews, 2012, s. 40). Se, mitä pidetään ”todellisena” huumeilmiönä, muodostuu ihmisten jaetussa tulkinnassa ja tavassa puhua huumeista. Median ja journalismin sekä tämän tutkielman kontekstissa tämä näkyy siinä, että uutisjuttujen kieli jäsentää myös huumeita ja huumeiden käyttäjiä koskevaa ymmärrystä. Tässä tutkielmassa siis keskityn alfa-PVP:n saamiin mediaesityksiin ja kehystyksiin sen sijaan, että tarkastelisin sitä, mitä alfa-PVP oikeasti on.

Medialla ja journalismilla on keskeinen rooli tulkintojen tuottamisessa ja levittämisessä. Tässä luvussa käsittelen tarkemmin ensin sosiaalista konstruktionismia, minkä jälkeen siirryn median ja journalismin rooliin todellisuuden rakentajana. Lopuksi syvennyn siihen, millä tavalla kehukset ja kehystys kuuluvat tähän prosessiin.

2.1 Sosiaalinen konstruktionismi

Sosiaalinen konstruktionismi on teoreettinen suuntaus ja yksi laadullisen tutkimuksen perusnäkökulmista (Jokinen, 2021). Sen sijaan, että tieto nähtäisiin ulkoisen maailman heijastuksena, sosiaalinen konstruktionismi esittää, että se on inhimillisen ajattelun, kielen ja sosiaalisen yhteistoiminnan tuote (Burr, 2015, s. 222). Emme siis näe maailmaa sellaisena kuin se objektiivisesti on, vaan ymmärryksemme siitä on syntynyt yhteisistä sopimuksista, kielestä ja kulttuurista. Termiä *konstruktionismi* ei tule sekoittaa termiin *konstruktivismi*, sillä vaikka jotkut tutkijat käyttävätkin kyseisiä termejä synonyymeinä, Niska ja muut (2024a, s. 20–21) tekevät niiden välille selvän eron: konstruktivismissa tiedon katsotaan rakentuvan yksilön pään sisällä, kun taas konstruktionismissa tiedon katsotaan rakentuvan nimenomaan ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa.

Suuntauksen perusteoksena pidetään Peter L. Bergerin ja Thomas Luckmannin vuonna 1966 julkaisemaa *The Social Construction of Reality* -teosta. Berger ja Luckmann (1966, s. 55) esittävät, että konstruktionistisessa viitekehyksessä kieli ja symboliset järjestelmät ovat pikemminkin arkikokemusta muovaavia tekijöitä kuin pelkkiä todellisuuden kuvauksia. Ne tuovat abstrakteja luokituksia arkeen niin, että ne koetaan objektiivisina osina yhteistä todellisuutta. Berger ja Luckmann (1966, s. 30) esittävät, että yhteiskunta on samanaikaisesti sekä ihmisten tuottama objektiivinen realiteetti että yksilöiden sisäistämä subjektiivinen todellisuus. Objektiivinen todellisuus syntyy ihmisten ja sosiaalisen maailman välisessä vuorovaikutuksessa, jossa sosiaalinen maailma puolestaan vaikuttaa ihmisiin johtaen rutiinien muodostumiseen ja tottumiseen, *habitualisaatioon* (Andrews, 2012, s. 40). Tämä tarkoittaa, että mikä tahansa usein toistettu toiminta muotoutuu malliksi, jota voidaan toisintaa ilman suurta vaivaa. Andrews (2012, s. 41) toteaa, että ajan myötä nämä vakiintuneet tottumukset tallentuvat rutiineiksi, jotka muodostavat yleisen tietovarannon. Hän lisää, että tämän tiedon institutionalisoiduttua tulevat sukupolvet kokevat tällaisen tiedon objektiivisena, ja tämä objektiivisuus vahvistuu jatkuvasti yksilön vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Toisin sanoen, subjektiiviset kokemukset muuttuvat ”objektiiviseksi” tiedoksi tässä vuorovaikutteisessa prosessissa.

Gubrium ja Holsteinin (2008, s. 3) mukaan sosiaalisen konstruktionismin johtavana ajatuksena on aina ollut, ettei maailmamme tai paikkamme siinä ole osallisille vain itsestään selvästi olemassa. Sen sijaan toimijat rakentavat aktiivisesti arkipäivän todellisuutta ja sen osatekijöitä. Hacking (1999, s. 6) puolestaan tiivistää sosiaalisen konstruktionismin tarkoittavan sitä, että asiat ovat ihmisen toiminnan tulosta sen sijaan, että ne olisivat syntyneet tyhjiössä. Jos olisimme historiassa tehneet erilaisia valintoja tai puhuneet asioista eri tavalla, koko ilmiötä ei nykyisessä muodossaan olisi olemassa. Gubrium ja Holstein (2008) sekä Hacking (1999) siis katsovat sosiaalisen konstruktionismin lähtevän siitä, ettei vallitseva maailmanjärjestys tai ihmisen asema siinä ole ennalta määrätty. Nykyinen todellisuus on pikemminkin seurausta inhimillisestä toiminnasta, jonka seurauksena asiat ovat muotoutuneet nykyiselleen, koska ihmiset

ovat yhteisessä vuorovaikutuksessa ne sellaisiksi rakentaneet. Myös Gergen (1985, s. 267) toteaa, etteivät käsityksemme todellisuudesta ja ihmisen asemasta siinä perustu niinkään luonnonlakeihin, vaan ne ovat pikemminkin yhteisten sopimusten ja vakiintuneiden sosiaalisten käytäntöjen tulosta.

Sosiaalisesta konstruktionismista on vuosikymmenten saatossa muotoutunut monitieteinen lähestymistapa monine eri versioineen, ja sen sisällä vallitsevat erilaiset käsitykset rakentumisen prosesseista ja kohteista (Niska ja muut, 2024a, s. 13–51). Niska ja muut (2024b, s. 7, 13) lähestyvätkin sosiaalisen konstruktionismin käsitettä ”sateenvarjona, jonka alle mahtuu monenlaisia, toisiinsa nähden ristiriitaisiakin oletuksia ja painotuksia” ja huomauttavat, että käsitteen monitulkintainen luonne voi asettaa haasteita siihen ensi kertaa perehtyvälle. Niska ja muut (2024a, s. 51) myös toteavat, että sosiaalisen konstruktionismin eri versioiden välisten erojen tunnistaminen auttaa sosiaalisen konstruktionismin kentän hahmottamisessa, mikä on tärkeää, sillä se mahdollistaa konstruktionististen lähestymistapojen syvällisen ymmärtämisen ja niiden tarkoituksenmukaisen soveltamisen tutkimuksessa. Teoreettista kenttää voidaan hahmottaa erottamalla toisistaan tulkitseva ja objektiivinen ote, mikro- ja makrotason tarkastelu sekä jako relativistiseen (epistemiseen) ja realistiseen (ontologiseen) konstruktionismiin (Niska ja muut, 2024a, s. 26–39).

Tulkitseva ja objektiivinen konstruktionismi ovat sosiologi Scott R. Harrisin (2010) esittämän jaottelun mukaan kaksi tapaa ymmärtää konstruktionistista tutkimusta. Tulkitseva konstruktionismi keskittyy siihen, miten merkitykset rakentuvat. Sen keskeinen periaate on, että sosiaalisella todellisuudella ja eri asioilla ei ole sisäänrakennettuja merkityksiä, vaan ihmiset antavat niille niitä (Harris, 2010, s. 2–5; Stevanovic ja muut, 2024, s. 88). Toisin sanoen, mikään (esimerkiksi tuoli, sota tai perhe) ei tarkoita itsessään mitään, vaan ihmiset antavat niille merkityksiä vuorovaikutuksessa. Stevanovicin ja muiden (2024, s. 88) mukaan suurin osa kielenkäytön ja vuorovaikutuksen tutkimuksesta voidaan sijoittaa tulkitsevaan konstruktionismiin.

Objektiivinen konstruktionismi puolestaan keskittyy siihen, miten todelliset asiantilat (*"tosiasiat"*) tai ilmiöt rakentuvat yhteiskunnallisten prosessien seurauksena (Harris, 2010, s. 5–7). Tässä näkökulmassa tutkija pyrkii löytämään ilmiöiden *"todellisia"* syitä sen sijaan, että hän kyseenalaistaisi maailman olemassaoloa sellaisena kuin hän sen itse näkee (Harris, 2010, s. 5). Stevanovic ja muut (2024, s. 89) toteavat, että objektiivisessa konstruktionismissa tutkitaan sitä, miten todelliset ilmiöt ja asiantilat saavat muotonsa erilaisten yhteiskunnallisten tekijöiden vaikutuksesta. Tutkimuksen keskiössä on kysymys siitä, miksi asiat tapahtuvat tietyllä tavalla ja miksi yhteiskunnan instituutiot näyttävät meille juuri sellaisina kuin ne ovat. Harris (2010) ei esitä, että tulkitseva ja objektiivinen konstruktionismi sulkisivat pois joko merkitykset tai faktat, vaan hän korostaa termistön käytön erilaisuutta: keskeistä on huomata, että *"sosiaalinen rakentuminen"* viittaa näissä lähestymistavoissa eri analyysin kohteisiin, vaikka käytetty kieli saattaa ulkoisesti vaikuttaa identtisesti (Niska ja muut, 2024a, s. 25–26).

Mikro- ja makrokonstruktionismi ovat Burrin (2024, s. 23) esittämässä jaottelussa sosiaalisen konstruktionismin kaksi pääsuuntausta. Niskan ja muiden (2024a, s. 26–30) mukaan mikrokonstruktionismi keskittyy ihmisten väliseen paikalliseen ja tilannesidonnaiseen vuorovaikutukseen, kun taas makrokonstruktionismi keskittyy laajempiin, historiallisesti vakiintuneisiin puhetapoihin ja yhteiskunnallisiin valtarakenteisiin. Mikrokonstruktionismissa tarkastellaan arjen tilanteissa tuotettua puhetta ja kommunikaatiota, ja siinä yksilöt nähdään aktiivisina toimijoina, jotka rakentavat vuorovaikutuksessa erilaisia versioita ympäröivästä todellisuudesta sekä hyödyntävät kieltä tehdäkseen asioita, kuten suostutellakseen muita (Niska ja muut, 2024a, s. 28). Makrokonstruktionismissa puolestaan painotetaan kielen vaikutusta yhteiskuntaan yksilön tarkoitusten sijaan (Niska ja muut, 2024a, s. 28). Molemmissa suuntauksissa tutkitaan nimenomaan sitä, miten tieto, tulkinnat ja totuudet rakentuvat sosiaalisesti. Niska ja muut (2024a, s. 26–27) esittävät molempien suuntausten edustavan enemmän tulkitsevää kuin objektiivista konstruktionismia.

Sosiaalinen konstruktioismi on herättänyt runsaasti keskustelua ja saanut osakseen myös kritiikkiä (Niska ja muut, 2024a, s. 41). Osa tästä kritiikistä koskee konstruktioismin jakamista relativistiseen ja realistiseen konstruktioismiin. Craibin (1997, s. 4–5) mukaan sosiaaliseen konstruktioismiin kohdistuva keskeinen kritiikki liittyy juuri sen tapaan käsittää realismi ja relativismi. Hänen mukaansa sosiaalista konstruktioismia syytetään antirealismista, sillä se usein kieltää tiedon olevan suora havainto todellisuudesta. Andrews (2012, s. 41–42) kuitenkin huomauttaa, että tämä kritiikki perustuu usein epistemologian ja ontologian sekoittamiseen keskenään. Hänen mukaansa sosiaalinen konstruktioismi on ensisijaisesti epistemologinen eli tietoteoreettinen lähestymistapa, joka keskittyy tiedon luonteeseen ja sen rakentumiseen. Siten se ei ole kiinnostunut ontologisista kysymyksistä eli todellisuuden olemisesta. Andrews (2012, s. 41–42) mukaan väite fyysisen todellisuuden kieltämisestä on väärinkäsitys, sillä konstruktioismissa huomio kiinnittyy siihen, miten ihmiset tuottavat merkityksiä ja tietoa maailmasta.

Osa kritiikistä ja keskustelusta on kuitenkin auttanut kehittämään suuntausta eteenpäin, kun taas osa kritiikistä on kummunnut perusteellisista väärinkäsityksistä. Niskan ja muiden (2024a, s. 50) mukaan eriäviä näkemyksiä ja käsityksiä on esitetty muun muassa peruskäsitteiden määrittelystä, ja joidenkin tutkijoiden mielestä koko sosiaalisen konstruktioismin termistä voitaisiin luopua (esim. Maine, 2003).

Kaikkia sosiaalisen konstruktioismin versioita yhdistää ajatus sosiaalisesta todellisuudesta jatkuvassa vuorovaikutuksessa ja kielellisissä prosesseissa rakentuvana asiana, ei ihmisestä riippumattomana asiantilana. Sen sijaan, että kieli ainoastaan heijastaisi todellisuutta, se osallistuu aktiivisesti sen tuottamiseen ja muovaa sitä, millaisena todellisuus rakentuu (Jokinen, 2021). Niska ja muut (2024b, s. 9) toteavat tämän korostavan sitä, miten kielenkäyttö on olennainen osa yhteiskunnallista toimintaa ja todellisuutta. He myös lisäävät, miten tämä huomio auttaa tutkijoita ja muita yhteiskunnan toimijoita ymmärtämään ajankohtaisia ilmiöitä, esimerkiksi tämän tutkielman mukaista muuntohuumeilmiötä.

Kun tarkastellaan muuntohuumeita yhteiskunnallisen keskustelun kohteena, sosiaalinen konstruktionismi tarjoaa teoreettisen välineistön, jolla voidaan purkaa niitä merkityksiä, joita näille aineille, niiden käyttäjille ja niihin liittyvälle kontrollille annetaan. Tämän tutkielman aineiston juttujen kieli paitsi heijastaa alfa-PVP-ilmiötä, myös tuottaa sitä aktiivisesti uutismedioiden tekemien kielellisten valintojen kautta. Konstruktionistisessa tutkimuksessa painopiste siirtyy totuusarvon arvioinnista merkitysten rakentumiseen: tutkijana minua ei kiinnosta se, vastaavatko jutut todellisuutta, vaan se, millaisia todellisuusversioita niissä tuotetaan ja millä kielellisillä keinoilla niitä rakennetaan.

Hacking (1999, s. 21–24) peräänkuuluttaa täsmällisyyttä sosiaalisen konstruktionismin soveltamisessa. Hän kehottaa tutkijoita erittelemään täsmällisesti, mikä on analyysin kohde, jonka väitetään olevan sosiaalisesti rakennettu. Tässä työssä sitoudun pääasiallisesti tulkitsevaan konstruktionismiin, vaikka Harris (2010, s. 17) toteaaakin, ettei yhtä tutkimusta voi sijoittaa täysin tulkitsevan ja objektiivisen konstruktionismin jatkumon kumpaankaan päähän. Tulkitsevassa konstruktionismissa keskitytään ilmiön (kuten alfa-PVP:n) mediassa saamiin merkityksiin sen sijaan, että etsittäisiin sen objektiivisia syitä. Alfa-PVP:llä ei ole yhtä kiinteää merkitystä, vaan se saa merkityksensä siitä, miten ihmiset ja media sen kehystävät antamalla sille merkityksiä kielen ja tarinoiden kautta.

2.2 Media todellisuuden rakentajana

Media luo kuvaa maailmasta, ja ihmiset käyttävät näitä kuvia rakentaakseen merkityksiä poliittisista ja sosiaalisista kysymyksistä (Gamson ja muut, 1992, s. 374). Konstruktionistisesta näkökulmasta media ei vain heijasta todellisuutta, vaan rakentaa sitä valinnoillaan. McCombs ja Shaw (1972, s. 176–177) kuvaavat, miten toimitukset ja toimittajat osallistuvat (poliittisen) todellisuuden muovaamiseen valitsemalla uutisaiheita. Heidän mukaansa lukijat oppivat aiheen lisäksi myös siitä, miten tärkeänä

asiaa tulisi pitää. Uutismedian valta määrittellä ilmiöiden ja asioiden näkyvyyttä saa eri yhteiskunnan toimijat liittoutumaan sen kanssa, sillä he näkevät uutismedian vallankäytön areenana, jossa pääsee edistämään omia päämääriään (Seppänen & Väliverronen, 2024, luku 2). Media voi siis määrittää, mitkä asiat ovat tärkeitä ja mitkä aiheet ansaitsevat näkyvyyttä ”pakottamalla” huomion tiettyihin asioihin ja aiheisiin (McCombs & Shaw, 1972, s. 177). Väliverronen (2012, s. 94) mukaan median valta liittyy usein sen kykyyn määrittää yhteiskunnallisen keskustelun painopisteitä ja nostaa tiettyjä aiheita yhteisiksi puheenaiheiksi. Samalla media toimii julkisuuden portinvartijana vaikuttamalla siihen, mitkä aiheet saavat julkista näkyvyyttä.

Media esittää jatkuvasti aiheita ja ilmiöitä vihjaamalla, mitä yleisön tulisi ajatella, tietää ja tuntea aiheesta (McCombs & Shaw, 1972, s. 177). Cohen (1963, s. 13) on todennut ytimekkäästi, että media ei aina onnistu muuttamaan ihmisten mielipidettä, eli *mitä* ajatella, mutta se on hämmästyttävän hyvä päättämään, mistä ihmiset ylipäättään ajattelevat ja puhuvat, eli *mistä* ajatella. McCombs ja Shaw (1972) kutsuvat tätä agendan asettamiseksi (*agenda setting theory*). Seppänen ja Väliverronen (2024, luku 2) määrittelevät agendan asettamisen uutismedian kyvyksi luoda yhteiskunnallisen keskustelun päiväjärjestystä, eli luoda aiheita, joista kaikki puhuvat. Väliverronen (2012, s. 105) painottaa median roolia ihmisten ja sosiaalisen maailman välisenä välittäjänä. Media suuntaa yhteiskunnallista keskustelua, tarjoaa aineksia arkisiin puheenaiheisiin ja siirtää asioita yksityisestä julkisen keskustelun piiriin. Vuoden 2025 median alfa-PVP-uutisointi nosti huumeilmiön suomalaisten kahvipöytiin, vaikka tilanne kaduilla olisi voinut olla samanlainen jo vuosia. Näin media ei vain välitä tietoa todellisuudesta, vaan myös osallistuu siihen, miten ilmiöt hahmotetaan yhteisesti merkityksellisiksi.

Nyky-yhteiskunnassa media paitsi välittää tietoa, myös toimii keskeisenä instituutiona, joka rakentaa, muokkaa ja ylläpitää käsitystämme sosiaalisesta todellisuudesta. Agendan asettamisen teoriaa on sittemmin täydennetty digitaalisen ja hybridin mediaympäristön näkökulmasta. Gilardin ja muiden (2022, s. 39–41) mukaan sosiaalisen median alustat ovat muuttaneet agendan asettamisen dynamiikkaa, koska perinteinen uutismedia ei

enää yksin määritä julkisen keskustelun aiheita. Heidän mukaansa digitaalisessa ympäristössä esimerkiksi yleisöt ja alustojen toimintalogiikat osallistuvat siihen, mitkä aiheet nousevat näkyviksi. Perinteinen media ja sosiaalinen media vaikuttavat siis yhdessä julkisen keskustelun agendaan ja siten myös huumeista käytävään keskusteluun.

Journalismissa riippuvuus virallisista lähteistä muovaa usein sitä, kenen ääni kuuluu ja millaisin ehdoin. Tämä ohjaa ”todellisuuden” esittämistä uutisoinnissa (Gamson ja muut, 1992, s. 376). Mediat siis valitsevat aiheet, päättävät, ketkä pääsevät ääneen ja millaisilla sanoilla ilmiöitä ja ihmisryhmiä kuvataan. Näillä käytännöillä media muovaa todellisuutta niin luonnollisella tavalla, että itse sosiaalinen konstruktio jää Gamsonin ja muiden (1992, s. 374) mukaan nerokkaasti näkymättömäksi. Vaikka media osallistuu näkyvyyden ja merkitysten määrittelyyn, sen toiminta ei ole täysin riippumatonta. Väliiverrosen (2012, s. 94) mukaan viestinnän tutkimuksessa on usein tuotu esiin, että media muovaa puheenaiheita ja näkökulmia suhteessa muihin yhteiskunnallisiin toimijoihin eikä yksin niiden yläpuolella.

Seppänen ja Väliverronen (2024, luku 6) toteavat kehystämisen olevan yksi osoitus median vallasta määrittellä julkisuuden puheenaiheita, ja juuri siksi yhteiskunnallisilla toimijoilla on tarve yrittää saada omat kehystyksensä läpi mediassa. Kun media valikoi, miten aihetta tai ilmiötä käsitellään, luovat he joko tiedostaen tai tiedostamatta kehyksiä, joiden läpi lukija sen ymmärtää. Kehystämisessä onkin kyse juuri tällaisesta määrittelyvallasta. Väliverrosen (2012, s. 97) mukaan mediassa tiivistyvät ajankohtaisia ilmiöitä koskevat tulkinnat, jotka ohjaavat sitä, miten asian luonne ymmärretään, kenen näkökulmasta sitä tarkastellaan ja nähdäänkö se merkityksellisenä tai perusteltuna.

2.3 Kehykset journalismissa

Kehyksen (*frame*) ja kehystämisen (*framing*) käsitteet ovat muodostuneet viestinnän ja mediatutkimuksen keskeisiksi työkaluiksi, jotka tarjoavat teoreettisen ja metodologisen

viitekehyksen todellisuuden rakentumisen ymmärtämiseen. Kehystämällä tarkoitetaan viestinnällistä valinnan ja korostamisen periaatetta: viestijä nostaa havaittavasta todellisuudesta tiettyjä puolia näkyviksi, jolloin teksti ohjaa sitä, miksi jokin ilmiö määritetään ongelmaksi, mistä sen katsotaan johtuvan, millä moraalisisilla perusteilla sitä arvioidaan ja millaisia ratkaisuja siihen ehdotetaan (Entman, 1993, s. 52). Kehystäminen ja kehys eroavat agendan asettamisesta, sillä kehyksellä painotetaan aiheen eri puolia kehystämällä, miten aiheet esitetään, kun taas agendan asettaminen käsittelee, mitkä aiheet ovat esillä (De Vreese, 2005, s. 53). Entman (1993, s. 54) toteaa, että kehyksiä määrittävät sekä mukaan otetut että pois jätetyt näkökulmat, ja vaikutus voi olla suuri jo pienillä sanavalintamuunnoksilla. Eräässä kokeellisessa esimerkissä sama vaihtoehto oli kehystetty ainoastaan eri sanavalinnalla, mikä muutti enemmistön valinnan (Entman, 1993, s. 54). Kehys siis ohjaa huomiota ja päätöstä muuttamalla lukijan valintoja.

Kehyksen ja kehystämisen käsitteet juontavat juurensa sosiologi Erving Goffmaniin, jonka teosta *Frame Analysis: An Essay on the Organization of Experience* (1974) pidetään näiden perustana (Karvonen, 2000, s. 79). Goffmanin (1986, s. 8, 21) teorian mukaan arkisessa kanssakäymisessä ihmiset tukeutuvat tilannemäärittelyihin eli kehystyksiin, jotka varmistavat vuorovaikutuksen ennakoitavuuden ja sujuvuuden. Nämä kehykset toimivat ikään kuin tulkintamalleina, joiden avulla annamme merkityksiä havainnoillemme ja toiminnallemme. Karvonen (2000, s. 79) ilmaisee Goffmanin tilannemäärittelyn tarkoittavan sitä, miten ihminen sosiaaliseen tilanteeseen tullessaan pyrkii selvittämään, mitä oikein on meneillään. Chongin ja Druckmanin (2007, s. 4) mukaan kehystämisteoriassa samalle asialle voidaan antaa useita toisistaan poikkeavia merkityksiä korostamalla eri näkökulmia. Kehystämällä siis viitataan prosessiin, joka muokkaa tai suuntaa ihmisten käsityksiä käsiteltävästä aiheesta.

Median ja uutistyon kehystämistä voidaan lähestyä toimituksellisena prosessina, jossa korostuvat työn rutiinit ja vakiintuneet valinnat. Kehystämisen käsitettä ja median kehystyksiä tutkittiin perusteellisesti ensimmäistä kertaa kahdessa yhdysvaltalaisessa tutkimuksessa Gaye Tuchmanin ja Todd Gitlinin toimesta (D'Angelo, 2017, s. 4; Seppänen

ja Väliverronen, 2024, luku 6). Näissä tutkimuksissa tutkittiin toimittajien työprosessia uutistoimituksessa, ja niiden pyrkimyksenä oli romuttaa journalistinen objektiivisuus – osoittaa, että journalistinen objektiivisuus oli myytti (D’Angelo, 2017, s. 4; Seppänen & Väliverronen, 2024, luku 6). Tuchman havaitsi toimittajilla olevan työssään monenlaisia vakiintuneita rutiineja, joiden avulla he pystyvät tekemään uutistyössä vaadittavia nopeitakin päätöksiä aiheiden, näkökulmien ja haastateltavien valinnassa (Seppänen & Väliverronen, 2024, luku 6). Seppäsen ja Väliverronen (2024, luku 6) mukaan tällaiset rutiinit antavat toimittajalle eräänlaisia mentaalaisia malleja, kehyksiä, joiden avulla työ luonnistuu tarvittaessa nopeasti ja joustavasti. Heidän mukaansa rutiinit ovat toimittajille hyödyllisiä, koska niiden ansiosta toimittajien ei tarvitse aina erikseen pohtia, miten tietystä uutisaiheesta rakennetaan uutinen.

Vaikka rutiinit ja mallit ovat hyödyllisiä toimittajille, uutisten vastaanottajien näkökulmasta ne voivat rajata sitä, miten ja millaisena kukin uutisaihe representoidaan. Sekä Tuchman että Gitlin osoittivat, että toimittajat tekevät jatkuvasti valintoja, jotka ohjaavat sitä, miten yleisö ja lukijat ymmärtävät asian, vaikka he pyrkisivätkin neutraaliuteen (D’Angelo, 2017, s. 4). Seppänen ja Väliverronen (2024, luku 6) antavat esimerkkinä politiikan uutiset, jotka usein kehystetään rutiininomaisesti vaikkapa kilpailuna tai teatterina, sekä toteavat, että tällainen rutiininomainen kehystys vaikuttaa yleisön tapaan ajatella politiikasta ja poliitikoista. Vastaavasti alfa-PVP:n kaltaisten uusien ja pelottavina näyttäytyvien ilmiöiden kohdalla journalistiset rutiinit saattavat ohjata toimittajia tukeutumaan valmiisiin, usein dramaattisiin malleihin huumeutisoinnista.

Journalistinen valokuva on yksi konkreettisimmista tavoista hahmottaa kehystämistä: rajaamalla valokuvaa joko kuvan ottohetkellä tai käsittelyvaiheessa kuvaaja nostaa esiin joitain todellisuuden osia ja jättää toisia pois, ja näin ollen luo kuvalle ja mahdolliselle jutulle kehyksen (Seppänen & Väliverronen, 2024, luku 6). Seppänen ja Väliverronen (2024, luku 6) lisäävät, että kehystäminen viittaa myös paljon laajempaan ilmiöön kuin pelkkään visuaaliseen rajaamiseen. He toteavat sen viittaavan valintojen ja muokkausten

prosesseihin, joiden avulla mediaesityksiä tuotetaan. Journalistit hyödyntävät monipuolisesti kielellisiä, visuaalisia ja äänellisiä keinoja, tarkoituksenaan muokata ja rakentaa käsitystä todellisuudesta halutunlaiseksi. Tämä on kriittistä erityisesti monimutkaisten ilmiöiden, kuten muuntohuumeiden, kohdalla, sillä kielelliset ja visuaaliset valinnat rakentavat yleisölle tietynlaista moraalista ja sosiaalista käsitystä aiheesta. Kuten Entman (1993) esittää, kehystämiseen kuuluu olennaisesti tiedon valikointi siten, että tietty ongelman määrittely tai tulkinta korostuu muiden kustannuksella.

Entman (1993, s. 56) toteaa Tuchmanin ja Gitlinin tapaan (ks. D'Angelo, 2017; Seppänen & Väliverronen, 2024, luku 6), ettei journalismissa tavoiteltava objektiivisuus takaa kehuksetöntä uutista, sillä toimittaja voi pyrkiä objektiivisuuteen, mutta silti välittää dominoivan kehysten, joka vaikeuttaa tasapainoista arviota tekstistä. Myös Seppänen ja Väliverronen (2024, luku 6) muistuttavat, että vaikka usein puhutaan kehysten valitsemisesta, ei valinta välttämättä ole aina tietoisin harkinnan tulos. Sen takia esimerkiksi kehys- ja sisällönanalyyseissä tärkein tehtävä on kehysten tunnistaminen ja kuvaaminen. Tekstin merkityksen tulkitsemisessa tärkein tehtävä ei ole laskea ”positiivisia” ja ”negatiivisia” sanoja, vaan tunnistaa ja kuvata, millä kehyksillä juttu on rakennettu (Entman, 1993, s. 57). Keskeisiä kehystämisen välineitä ovat muun muassa metaforat, esimerkit, iskulauseet, kuvaukset ja visuaaliset kuvat (De Vreese, 2005, s. 54). Myös De Vreese (2005, s. 52) toteaa, että kehukset voivat vaikuttaa asioiden oppimiseen, tulkintaan ja arviointiin. Tämä tekee kehysten tunnistamisesta erityisen tärkeää myös huumejournalismissa, jossa tietyt esitystavat voivat ohjata tapaa ymmärtää huumeita ja niiden käyttäjiä.

3 Huumeet ja niitä käsittelevä journalismi

Suurella osalla yleisöä ei ole omakohtaista kokemusta huumeista, joten huumejournalismi on yksi merkittävimmistä lähteistä, josta ammentaa tietoa aiheesta (esim. Piispa, 2001, s. 463). Se, miten journalismissa käsitellään huumeita, vaikuttaa ihmisten mielikuviin, asenteisiin ja toimintatapoihin (Brown & Midberry, 2022, s. 375). Tämän takia olisi tärkeää uutisoida ja keskustella huumeista objektiivisesti useasta näkökulmasta. Sen sijaan, että huumejournalismi vain heijastaisi ilmiötä, se määrittää aiheajauksia (*agendan asettaminen*) ja ohjaa niitä koskevaa tulkintaa (*kehystys*). Tässä tutkielmassa *huumejournalismilla* tarkoitan journalistista sisältöä, jossa käsitellään esimerkiksi huumeita, huumeiden käyttäjiä, huume politiikkaa, palveluita ja haittoja.

Huumeet ovat aiheena journalistisesti sensitiivinen, sillä kieli ja visuaaliset valinnat voivat lisätä esimerkiksi stigmaa ja toiseuttavaa retoriikkaa käyttäjiä kohtaan. Huumeilmiön laaja uutisointi saattaa myös esittää ilmiön suhteettoman suurena ongelmana aiheuttaen yleisössä moraalipaniikin tunnusmerkkejä. Moraalipaniikilla tarkoitetaan sitä, kun jokin ilmiö, tapahtuma, henkilö tai ihmisryhmä nostetaan mediassa esiin ja määritellään uhaksi yhteiskunnan arvoille (Cohen, 2002, s. 1). Reinerman (1994, s. 156) tuo moraalipaniikin käsitteen rinnalle myös termin huume paniikki (engl. *drug scare*). Huume paniikilla Reinerman tarkoittaa ilmiötä, jossa jokin huume nostetaan mediassa voimakkaan julkisen huolen ja moraalisen närkästyksen kohteeksi, ja usein huumetta käytetään syntipukkina monille jo entuudestaan olemassa oleville yhteiskunnallisille ongelmille. Vaikka huumejournalismissa ja -keskustelussa harvoin käytetään moraalipaniikin käsitettä ilmiön ollessa ”pinnalla”, yleisön reaktiot, huoli, vihamielisyys ja suhteettomuus vastaavat Cohenin (2002) kriteerejä. Huume uutisoinnissa käytetään myös usein liioittelua ja dramaattisia adjektiiveja, kuten zombihuume (ks. Bowles ja muut, 2024; Sumnall ja muut, 2025).

Seuraavaksi määrittelen tarkemmin huumeen ja muuntohuumeen käsitteet sekä avaan huumeiden asemaa Suomessa yhteiskunnallisena ilmiönä. Tämän jälkeen siirryn

käsittämään syvällisemmin huumejournalismin tutkimusta suomalaisen ja kansainvälisen tutkimuksen kontekstissa.

3.1 Huumeet yhteiskunnallisena ilmiönä

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL, 2023a) määrittelee huumeet eli huumausaineet aineiksi, jotka vaikuttavat lamauttavasti tai stimuloivasti keskushermostoon. Tässä tutkielmassa käytän johdonmukaisuuden vuoksi nimitystä *huume*. Huume-sanalla tarkoitetaan myös yleensä päihteitä, jotka ovat lainsäädännössä kiellettyjä. Suomen huumausainepolitiikkaa säätelee huumausainelaki. Suomen huumausainelaki (373/2008, 3 §) listaa huumeiksi kymmeniä eri aineita, valmisteita ja kasveja, jotka kuuluvat eri huumausaineyleissopimusten listoihin, ovat terveydelle vaarallisia tai joiden sisällyttäminen huumeen määritelmään on erikseen päätetty. Suomalainen huumausainepolitiikka onkin kokonaiskieltopolitiikkaa, joka tarkoittaa, että huumeiden valmistus, kauppaaminen, käyttäminen ja hallussapito ovat kaikki laittomia ja rangaistavia tekoja (THL, 2023b).

Suomen huumetilannetta on lähestytty historiallisesti eri aaltoina. Ensimmäinen huumeaalto sijoittuu 1960-luvun loppuun, jolloin laittomat huumeet sekä huumeiden käyttö levisivät Suomessa (Hakkarainen & Törrönen, 2002, s. 539; Partanen & Metso, 1999, s. 143). Huumeiden kokeilu ja käyttö vähenivät ensimmäisen huumeaallon jälkeen, kunnes 1990-luvulle tultaessa määrät alkoivat jälleen kasvaa (Hakkarainen ja muut, 2020, s. 465). Toinen huumeaalto sijoittuu siis 1990-luvulle, jolloin huumeiden käyttö taas lisääntyi merkittävästi, kun markkinoille ilmestyi uusia aineita ja niiden saatavuus helpottui. Samalla erilaiset huumehaitat, kuten taudit ja rikollisuus, moninkertaistuivat (Hakkarainen & Törrönen, 2002, s. 539). Hakkarainen ja muut (2020, s. 477) ovat kuitenkin haastaneet yksinkertaisen aaltoajattelun tulkitsemalla, että huumeikäytön kehitys muistuttaa enemmän jatkuvasti nousevaa portaikkoa kuin irrallisia huumeaaltoja.

Vuosituhanen vaihteessa, toisen huumeaallon aikoihin, Suomessa ryhdyttiin toteuttamaan haittojen vähentämiseen perustuvaa huumeusainepolitiikkaa rajoittavan ja kontrolloivan huumeusainepolitiikan rinnalla (Hakkarainen & Törrönen, 2002, s. 549; Perälä, 2012, s. 5). Ensimmäinen terveysneuvontapiste huumeita suonensisäisesti käyttäville ihmisille avattiin pääkaupunkiseudulla vuonna 1997, vastauksena lisääntyneisiin huumeidenkäyttöön liittyviin tartuntatauteihin sekä yleisesti haittojen vähentämisen ideologialle (Perälä, 2012, s. 15, 19). Vuoden 2012 tutkimuksessa Perälä osoitti, että huumeiden käyttäjät saavat terveysneuvontapisteistä merkittävästi apua ja tukea, jota he eivät saa muualla yhteiskunnassa. Hän myös toteaa, että Suomessa toteutettava haittojen vähentämispolitiikka on onnistunut esimerkki siitä, miten yhteiskunnassa syrjäytyneiden ja voimakkaasti leimattujen ihmisten luottamusta yhteiskuntaan voidaan rakentaa uudelleen heitä osallistavien käytäntöjen avulla. Toisaalta huumeidenkäytön rangaistavuus nostaa huumeiden käyttäjien kynnystä avun hakemiseen ja tukeen, sillä käytöstä ja ongelmista ei välttämättä uskalleta kertoa.

2010-luvulta lähtien Suomen huume keskustelussa on puhuttu huumeiden käyttöhuoneiden käyttöönotosta osana huumehaittojen vähentämistä. Käyttöhuoneella tarkoitetaan tilaa, jossa huumeita saisi käyttää terveydenhuollon ammattilaisen valvonnassa, mikä vähentäisi tutkitusti huume kuolemia ja terveyshaittoja (EUDA, 2018). Helsingin kaupunki esitti käyttöhuoneiden kokeilua sosiaali- ja terveysministeriölle ensimmäisen kerran vuonna 2018, ja vuoden 2022 kansalaisaloite käyttöhuone palvelun mahdollistamisesta siirtyi eduskunnan käsittelyyn seuraavana vuonna (THL, 2023c). Käyttöhuoneita kannattavat asiantuntijat ovat ilmaisseet, että käyttöhuoneet olisivat hyvä keino tuoda huumeidenkäyttäjiä lähemmäs terveydenhuollon palvelujärjestelmää ja että ne tarjoaisivat mahdollisesti elämänlaatua parantavia palveluita ja vähentäisivät julkisella paikalla tapahtuvaa huumeiden käyttöä (A-klinikkasäätiö, n.d.). Suomalaisen huumeasenteita kartoittavan tutkimuksen mukaan vuonna 2022 suomalaisista 65 prosenttia hyväksyisi käyttöhuoneet (Karjalainen, 2023). Kaikesta huolimatta eduskunta hylkäsi kansalaisaloitteen huumeiden käyttöhuoneista vuoden 2025 helmikuussa (Koivisto, 2025).

Suomalaisten huumeiden käyttöä ja huumeasenteita on tutkittu vuodesta 1992 lähtien väestötutkimuksilla aina neljän vuoden välein (Karjalainen, 2023). Tutkimuksen perusteella huumeet ovat kolmessa vuosikymmenessä yleistyneet ja tulleet suomalaisille aiempaa läheisemmäksi ilmiöksi: vuonna 2022 yli puolet alle 45-vuotiaista vastaajista ilmoitti tuntevansa henkilökohtaisesti jonkun huumeita käyttävän ihmisen (Karjalainen, 2023, s. 11). Karjalaisen mukaan tällainen muutos on osaltaan vähentänyt pelkoja ja lieventänyt huumeisiin liittyviä asenteita.

3.2 Muuntohuumeet

Huumeiden käytön lisääntyminen toisen huumeaallon aikana toi markkinoille myös kokonaan uusia huumeita. Huumekokemuksia alettiin hakea sellaisista huumeikäyttöön muokatuista tai aiemmin käyttämättömistä aineista, jotka eroavat lainsäädännön kieltämistä aineista (Karjalainen, 2023, s. 6). Syntyi uusia psykoaktiivisia aineita, muuntohuumeita. Ne eivät ole yksi yhtenäinen ryhmä, vaan ne jakautuvat useaan alaryhmään, joita ovat muun muassa synteettiset kannabinoidit, fenetyyliamiinit ja katinonit (THL, 2023a). Muuntohuumeet muistuttavat perinteisiä huumeita erityisesti päihtymiseen tähtäävältä käyttötavaltaan, ja ne onkin varta vasten kehitetty jäljittelemään perinteisten laittomien huumeiden vaikutuksia sekä kiertämään huumausainelainsäädäntöä (Karjalainen, 2023, s. 6; Santos ja muut, 2024, s. 285; THL, 2023a).

Etenkin 2010-luvun alkupuolella nopeasti markkinoille vyöryneet muuntohuumeet aiheuttivat pelkoa ja huolta, mikä johti myös lainsäädännön uudistamiseen (Karjalainen, 2023, s. 34). Suomen huumausainelain (373/2008) nojalla muuntohuume voidaan ottaa valvontaan luokittelemalla se joko kuluttajamarkkinoilla kielletyksi psykoaktiiviseksi aineeksi tai huumausaineeksi valtioneuvoston asetuksella huumausaineina pidettävistä aineista. Tämä tarkoittaa, että uuden aineen lisääminen lakiin ei vaadi lakimuutoksia.

Esimerkiksi Suomessa muuntohuume alfa-PVP luokiteltiin huumausaineeksi jo vuonna 2013 (Kankaanpää, 2025).

Vuoden 2022 väestökyselyn perusteella muuntohuumeita kokeilleiden osuus jäi väestötasolla alhaiseksi, mutta Karjalainen (2023, s. 2) toteaa niihin liittyvän huolen olevan aiheellinen juuri aineiden ennalta arvaamattomien vaikutusten vuoksi. Koska muuntohuumeet aiheuttavat usein voimakkaampia psykoaktiivisia vaikutuksia kuin perinteiset huumeet, ne muodostavat erityisiä haasteita kansanterveydelle ja viranomaisvalvonnalle (Santos ja muut, 2024, s. 285). Muuntohuumeet nousivat vuoden 2025 aikana median otsikoihin edellisvuosia enemmän THL:n (2025) julkaiseman jätevesitutkimuksen jälkeen, jossa todettiin alfa-PVP:n käytön olevan kasvussa.

3.3 Huumejournalismin tutkimus

Kotimainen huumeita käsittelevän journalismin tutkimus on painottunut pääasiassa vuosituhaten vaihteeseen, Suomen toisen huumeaallon aikoihin. Piispa (2001) käsittelee tutkimuksessaan sitä, millaisia viestejä sanomalehtien huumeuutisointi välittää yleisölle, mitä teemoja ja painotuksia uutisissa korostuu sekä miten media osallistuu huumeita koskevien mielikuvien rakentamiseen. Tutkimuksen keskeinen havainto oli, että uutisointi tuottaa hyvin synkän ja uhkapainotteisen kokonaiskuvan esittämällä huumeet nopeasti leviävänä ongelmana, joka koskettaa koko maata ja yhä nuorempia ihmisiä. Tutkimuksen toinen tärkeä havainto liittyi siihen, että huumeet sidotaan uutisoinnissa vahvasti rikollisuuteen, väkivaltaan ja hallinnan menettämiseen. Piispa (2001, s. 468) toteaaakin, että huumerikosuutiset muodostivat suurimman yksittäisen aiheryhmän hänen aineistossaan. Myös Rantasen (1997) tutkimuksessa huumejournalismi esitti huumeet lähinnä vaara- tai rikoskehysten kautta, jättäen sosiaalisen ja psykologisen näkökulman taka-alalle.

1990-luvun lopulla huumeet alettiin kuitenkin nähdä uhka- ja rikospainotusten lisäksi yhteiskunnallisena ongelmana, ja tutkimukset alkoivatkin korostaa tarvetta kattavalle hoitojärjestelmälle ja yleiselle huumeongelman ehkäisylle (Hakkarainen & Törrönen, 2002; Törrönen, 2002). Hakkaraisen ja Törrösen (2002) tutkimuksessa tarkasteltiin nimenomaan huumejournalismin historiallista muutosta suomalaisten lehtien pääkirjoituksissa 1960-luvulta 2000-luvulle. 1960-luvulla huumeet esitettiin lähinnä nuorten ongelmana ja ulkomailta tulevana saastuttajana, mutta 1990-luvulla huumeongelma luokiteltiin jo koko väestöä, ”tavallisia suomalaisia”, koskevaksi ongelmaksi (Hakkarainen & Törrönen, 2002, s. 541, 549). Toisen huumeaallon aikoihin 1990-luvulla lehdissä katsottiin, että kontrollokehysten rinnalle tarvitaan ehkäisy- ja hoitokehyksiä, ja huumerikollisen käsite myös eriytettiin huumeiden myyjään ja käyttäjään – tarkoituksena integroida huumeiden käyttäjät yhteiskuntaan toiseuttamisen sijaan (Hakkarainen & Törrönen, 2002, s. 549). Tutkimukset siis osoittavat, että huumejournalismi ei ainoastaan kerro huumeista ongelmana, vaan se osallistuu myös huume politiikkaan ja sen uudistamiseen.

Myös Onnela (2003, s. 48) huomasi vuoden 2002 huume uutisoinnissa monipuolistumisen piirteitä, kun lehdistössä alettiin julkaista myös huumausainepolitiikkaa kritisoivia artikkeleita. Onnelan artikkeli syventyy kuitenkin tarkemmin käsittelemään huume uutisoinnissa kiertäviä urbaanilegendoja ja kauhutarinoita osoittamalla, että tällaiset kertomukset voivat siirtyä median kautta takaisin ihmisten puheisiin ja joskus jopa poliittiseen keskusteluun. Hänen ydinargumenttinsa on se, ettei huumeisiin liittyviä pelkotarinoita välttämättä tarkastella mediassa riittävän kriittisesti, koska huumeista puhumiseen liittyy vahva ”pahaa vastaan” asettumisen logiikka. Lisäksi Onnela (2003, s. 49–50) esittää, että huumeita koskeva julkinen pelko voi kasvaa suhteettomaksi ilmiön tosiasialliseen laajuuteen nähden.

Kansainvälistä huumeita käsittelevää journalismia on tutkittu melko paljon myös viime vuosikymmenellä. Orsini (2017) tarkasteli tutkimuksessaan sitä, millaisilla kehyksillä yhdysvaltalainen uutismedia rakentaa kuvaa huumeista. Hänen tavoitteenaan oli

selvittää, ovatko 1980- ja 1990-luvun leimaavat ja pelkoa tuottavat kehukset muuttuneet 2000-luvulle tultaessa, vai toistavatko mediat edelleen aiempien vuosikymmenten stigmatisaatiota. Tutkimus osoitti, etteivät huumeiden representaatiot ole olennaisesti muuttuneet, vaan esimerkiksi kokaiini ja heroini kehystetään edelleen toistuvasti viranomais- ja väkivaltakehyksin. Myös Farkouhin ja muiden (2025) tutkimus osoitti, että uutismediassa huumeaiheiden stigmatisoiva kieli on edelleen yleistä. Tutkimuksen mukaan mediaesityksissä toistuvat etenkin käyttäjiä leimaavat nimitykset sekä moraaliseen vastuuseen ja rikollisuuteen kytkeytyvät esitystavat, mikä viittaa siihen, että huumejournalismi osallistuu edelleen stigman tuottamiseen.

Johnstonin ja Thompsonin (2024) kokeellisessa tutkimuksessa sanavalinnat ja kehystys näkyivät mitattavina asennemuutoksina huume- ja lääkekeskustelussa: myötätuntoinen ja terveyttä korostava kehystys vaikuttaa positiivisesti ihmisten asenteisiin, kun taas vastakkainen, laittomuutta ja turvattomuutta korostava retoriikka lisää vastustusta. Tuore analyysi ksylatsiinista, rentouttavasta ja lamauttavasta lääkeaineesta, puolestaan osoitti, että nimitykset kuten ”zombihuume” epäinhimillistävät käyttäjiä ja vahvistavat stigmaa, mikä voi heikentää hoitoon hakeutumista (Bowles ja muut, 2024). Myös Sumnall ja muut (2025) totesivat epäinhimillistävän huumekehystämisen aiheuttavan stigmaa huumeidenkäyttäjiä kohtaan. He kehottavat uutismedioita ja journalisteja välttämään tämänkaltaista representaatiota, sillä media on monille tärkeä ja usein ainoa lähde huumetietämykselle, ja tällaisten epäinhimillistävien termien käyttö vaikeuttaa huumeita käyttävien ihmisten asemaa. Manning (2006) toteaa, että uutiset suosivat juuri edellä mainittujen kaltaisia sensaatiohakuja nimityksiä ja ”spektaakkelimaisia” huumeita ja kehyksiä (esim. väkivalta, rikos), minkä takia tällaiset huumeilmiöt tulevat ylliedustetuiksi mediassa. Manningin mukaan tämä sivuuttaa arkisemmat, mutta mahdollisesti vakavammat huumeet ja niiden ongelmat.

Huumeuutisoinnin negatiivinen ja leimaava kielenkäyttö esiintyy vahvana myös intialaisessa uutismediassa. Ghosh ja muut (2022) selvittivät, että huumekeskustelu keskittyy lähes täysin rikoksiin ja rangaistuksiin. Vain erittäin pieni osa (5 %) tutkimuksen

aineistosta käsitteli myönteisesti hoitoa tai toipumista. Netherland ja Hansen (2016) puolestaan havaitsivat yhdysvaltalaisen median käsittelevän huumeuutisointia eri tavalla huumeidenkäyttäjän rodun ja luokan mukaan. Heidän tulostensa perusteella media käsittelee valkoisten huumeiden käyttöä sairautena ja tragediana, mutta vähemmistöjen käyttöä rikollisuutena. Tällainen kehystäminen ohjaa valkoiset käyttäjät terveydenhuollon piiriin, kun taas vähemmistöjen kohdalla ratkaisuksi tarjotaan rangaistuksia ja vankilaa. Ghosh ja muut (2022) esittävätkin, että media tarvitsisi kipeästi selkeät eettiset ohjeet päihdeuutisointiin ja huumejournalismiin: uutisoinnin pitäisi perustua faktoihin, vähentää leimaamista ja nostaa esiin myös sitä, että päihdeongelmiin on olemassa hoitoa.

Huumejournalismin tutkimus näyttäytyy sekä Suomessa että kansainvälisesti varsin samansuuntaisena. Uutisointia hallitsevat vahvasti rikos-, uhka- ja sensaatiokehukset, vaikka rinnalle on vaadittu ja ajoittain noussut myös hoitoon sekä sosiaalisiin ongelmiin keskittyviä näkökulmia. Tämä aiempi tutkimuskirjallisuus tarjoaa erinomaisen ja kriittisen lähtökohdan myös alfa-PVP:n kehystämisen analyysille. Tällä tutkielmalla valotan kotimaisen huumejournalismin nykytilaa selvittämällä, toistuvatko alfa-PVP-uutisoinnissa nämä perinteiset uhkakeskeiset kehukset, vai onko huumejournalismin esitystapoihin tullut mukaan laajempaa yhteiskunnallista ja terveyslähtöistä ymmärrystä.

4 Alfa-PVP-muuntohuumeilmiö uutismedioissa

Tutkielman tavoitteena on selvittää, millaista kuvaa suomalaiset uutismediat rakentavat alfa-PVP-ilmiöstä vuoden 2025 uutisoinnissa. Tavoitteen selvittämistä tukevat tutkimuskysymykset ovat: 1. Millaisia toimijoita uutismediat tuovat esiin alfa-PVP:tä koskevissa jutuissa, ja millaisia rooleja ne antavat näille toimijoille? 2. Millaisia kehyksiä uutismediat tuottavat käsitellessään alfa-PVP-ilmiötä? ja 3. Miten toimijat ja kehykset jakautuvat määrällisesti aineistossa, ja millaisia uutisoinnin painotuksia niiden perusteella muodostuu?

Analysoitavan aineiston olen kerännyt kolmesta suomalaisesta uutismediasta, jotka ovat Helsingin Sanomat, Yle ja Ilta-Sanomat. Analyysin tavoitteena on vastata asetettuihin tutkimuskysymyksiin tunnistamalla ensin jutuissa esiintyviä toimijoita ja heidän roolejaan, minkä jälkeen esittelen aineistosta muodostamani ja tulkitsemani kehykset. Tämän jälkeen siirryn laadullisesta analyysistä määrälliseen analyysiin koostamalla numeerisen tuloksen jutuissa käytetyistä kehyksistä ja niissä esiintyneistä toimijoista, jotta voin tarkastella, millaisia painotuksia jutuissa ilmenee.

4.1 Jutuissa esiintyvät toimijat ja roolit

Aineistolähtöisen sisällönanalyysin perusteella muodostin aineistoni jutuista 12 toimijatyyppeä sekä 11 roolia, joita nämä toimijat jutuissa saivat. Tässä alaluvussa tarkastelen, millaisia toimijoita alfa-PVP:tä koskevissa jutuissa esiintyi ja millaisiin rooleihin heidät asetettiin. Olen koonnut toimijatyypit määritelmiseen taulukkoon 2, sekä toimijoilla esiintyneet roolit määritelmiseen taulukkoon 3. Tarkastelen toimijoiden määrällistä jakautumista aineistossa luvussa 4.3.

Muodostamani toimijatyypit (ks. taulukko 2) ovat turvallisuus- ja valvontaviranomaiset, sosiaali-, terveys- tai hyvinvointiviranomaiset, muut viranomaiset, poliitikot,

oikeusjärjestelmän toimijat, auttamis- tai palvelutoimijat, tutkijat tai muut asiantuntijat, media- tai kulttuuritoimijat, huumeiden nykyiset tai entiset käyttäjät, rikoksesta epäillyt, syytetyt tai tuomitut, yksityishenkilöt tai sivulliset sekä yritys- tai elinkeinoelämän toimijat. Nämä toimijatyyppit kuvaavat sitä, millaisia ihmisryhmiä, instituutioita ja asiantuntijatahoja alfa-PVP:tä koskevassa uutisoinnissa nostettiin esiin.

Taulukko 2. Aineiston toimijatyyppit määritelmineen.

Toimijatyyppi	Määritelmä
Turvallisuus- ja valvontaviranomainen	Poliisi, Tulli tai muu turvallisuutta, valvontaa tai rikostutkintaa edustava viranomainen.
Sosiaali-, terveys- tai hyvinvointiviranomainen	THL, HUS, hyvinvointialue tai muu julkinen terveys-, sosiaali- tai hyvinvointitoimija.
Muu viranomainen	Muu julkishallinnon toimija, kuten Kotus, Tilastokeskus tai kaupunki.
Poliitikko	Ministeri, kansanedustaja, pormestari tai muu poliittisessa päätöksenteossa esiintyvä toimija.
Oikeusjärjestelmän toimija	Tuomioistuin, syyttäjä, vankila tai muu oikeusjärjestelmän toimija.
Auttamis- tai palvelutoimija	Järjestön, säätiön tai palvelutoimijan edustaja.
Tutkija tai muu asiantuntija	Professori, tutkija, lääkäri tai muu asiantuntija, joka ei esiinny ensisijaisesti viranomaisena.
Media- tai kulttuuritoimija	Journalisti, kolumnisti, taiteilija tai muu median ja julkisen keskustelun toimija.
Huumeiden nykyinen tai entinen käyttäjä	Nykyinen tai entinen käyttäjä, joka puhuu omasta käytöstään, toipumisestaan tai kokemuksistaan.
Rikoksesta epäilty, syytetty tai tuomittu	Rikosprosessin osapuoli tai rikosuutisessa tekijäksi esitetty henkilö.
Yksityishenkilö tai sivullinen	Esim. asukas, naapuri, vanhempi, ”sivustakatsoja”.
Yritys- tai elinkeinoelämän toimija	Yritys, kauppias tai muu elinkeinoelämän toimija.

Turvallisuus- ja valvontaviranomaiset kytkeytyivät aineistossa erityisesti niihin kohtiin, joissa alfa-PVP:tä käsiteltiin rikollisuuden, järjestyksenpidon, valvonnan, katukuvan tai julkisen turvallisuuden näkökulmasta. Heidän kauttaan huumeilmiö rakentui usein hallittavana, valvottavana ja järjestystä haastavana yhteiskunnallisena ongelmana. Sosiaali-, terveys- ja hyvinvointiviranomaiset toivat alfa-PVP-ilmiöön terveydellisen, sosiaalisen ja palvelujärjestelmään liittyvän näkökulman. Näiden toimijoiden kautta uutisoinnissa käsiteltiin esimerkiksi huumeen vaikutuksia, käytön yleisyyttä, päihdepalveluiden kuormitusta ja hoidon tarvetta. Muut viranomaiset puolestaan toivat aineistoon näkökulmia rikosten ja terveyden ulkopuolelta. Heidän kauttaan alfa-PVP-ilmiö näyttäytyi aineistossa esimerkiksi kielenkäytön, tilastoinnin, kaupunkitilan ja hallinnollisen vastuun näkökulmasta.

Poliitikkojen kautta alfa-PVP:tä koskeva keskustelu kytkeytyi aineistossa yhteiskunnallisiin ratkaisuihin, vastuuseen ja poliittisiin linjauksiin. He esiintyivät aineistossa erityisesti silloin, kun huumeilmiötä käsiteltiin päätöksenteon, resurssien, lainsäädännön, turvallisuuspolitiikan tai päihdepalveluiden järjestämisen näkökulmasta. Oikeusjärjestelmän toimijat esiintyivät aineistossa rikosprosessia, tuomioita, syytteitä tai vankeutta käsittelevissä yhteyksissä. He kytkivät alfa-PVP-ilmiön rikosoikeudelliseen järjestelmään ja siihen, miten huumeisiin liittyviä tekoja käsitellään rikosvastuun ja seuraamusten näkökulmasta.

Auttamis- ja palvelutoimijoiden kautta aineistoon rakentui näkökulmia, joissa alfa-PVP:tä tarkasteltiin avun, tuen, hoitoon ohjaamisen ja arjen selviytymisen kysymyksinä. He toivat esiin erityisesti niitä ulottuvuuksia, jotka liittyivät päihteitä käyttävien ihmisten kohtaamiseen, matalan kynnyksen palveluihin, haittojen vähentämiseen sekä palvelujärjestelmän käytännön toimintaan. Tutkijoiden ja muiden asiantuntijoiden tehtävänä oli puolestaan usein ilmiön taustoittaminen, selittäminen ja suhteuttaminen laajempaan yhteiskunnalliseen tai tieteelliseen kontekstiin. He esimerkiksi selittivät huumeen vaikutuksia, käytön taustasyitä, riippuvuuden mekanismeja tai huume politiikan vaihtoehtoja.

Media- ja kulttuuritoimijat toivat aineistossa näkyviin myös median oman roolin alfa-PVP-ilmiön käsittelyssä. He eivät ainoastaan välittäneet tietoa ilmiöstä, vaan myös kommentoivat, tulkitsivat, kärjistikivät, kyseenalaistivat ja kehystivät sitä osana laajempaa julkista keskustelua. Huumeiden nykyiset ja entiset käyttäjät toivat uutisointiin omakohtaisen ja kokemuksellisen näkökulman: heidän kauttaan aineistossa kuvattiin esimerkiksi huumeen vaikutuksia, riippuvuutta, palveluiden tarvetta, toipumista tai huumeiden käytön arkea.

Rikoksesta epäillyt, syytetyt ja tuomitut määrittyivät aineistossa ensisijaisesti rikosepäillyn, syytteen, tuomion tai muun rikosoikeudellisen aseman kautta. Heidän kauttaan alfa-PVP-ilmiö kytkeytyi rikollisuuteen, vastuuseen, väkivaltaan, järjestyshäiriöihin tai muihin rikosuutisoinnin teemoihin. Yksityishenkilöt ja sivulliset toivat aineistossa esiin sen, miten alfa-PVP-ilmiö esitetään tavallisten ihmisten arjen, huolen, turvattomuuden tai havainnoinnin kautta. He kuvasivat aineistossa esimerkiksi muutoksia omassa lähiympäristössään, lasten turvallisuuteen liittyvää huolta tai julkisen tilan koettua muuttumista. Yritys- ja elinkeinotoimijat toivat alfa-PVP-ilmiöön taloudellisen ja paikallisen arjen näkökulman. Heidän kauttaan aineistossa käsiteltiin liikkeiden ympäristöön liittyviä häiriöitä, turvallisuuskysymyksiä, asiakaskokemuksia tai sitä, miten huumeilmiö vaikuttaa yritystoimintaan.

Toimijatyyppejen lisäksi aineistosta oli mahdollista erottaa erilaisia rooleja, joissa toimijat esiintyivät (ks. taulukko 3). Rooli tarkoittaa tässä tutkielmassa sitä tehtävää tai asemaa, joka toimijalle tekstissä rakentui. Kaikki toimijat eivät näyttäneet aineistossa samalla tavalla, sillä osa toimijoista esitettiin ilmiön selittäjinä, arvioijina ja ratkaisijoina, kun taas osa jäi kokijan, haittojen kohteen, rikostoimijan tai huolestuneen sivustakatsojan rooliin. Sama toimijatyyppe saattoi saada useita rooleja, eikä rooli siten ole sama asia kuin toimijatyyppe. Esimerkiksi poliisi kuuluu turvallisuus- ja valvontaviranomaisiin, mutta se

saattoi esiintyä aineistossa sekä asiantuntijana että valvojana. Taulukossa 3 on roolien ja niiden määritelmien lisäksi aineistossa rooliin ensisijaisesti kytkeytyneet toimijatyytit.

Taulukko 3. Toimijoiden saamat roolit ja niihin liitetyt toimijatyytit.

Rooli	Määritelmä	Rooliin kytkeytyvät toimijatyytit
Asiantuntija	Selittää, taustoittaa tai tulkitsee ilmiötä.	Turvallisuus- ja valvontaviranomainen, sosiaali-, terveys tai hyvinvointiviranomainen, muu viranomainen, tutkija tai muu asiantuntija.
Päätöksentekijä	Linjaa, päättää tai vastaa toimista.	Poliitikko, oikeusjärjestelmän toimija.
Valvoja tai toimeenpanija	Valvoo, puuttuu, takavarikoi, tutkii tai toimeenpanee sääntöjä.	Oikeusjärjestelmän toimija, turvallisuus- ja valvontaviranomainen.
Kokija	Kuvaa omaa elämänsä tai kokemaansa tilannetta.	Huumeiden nykyinen tai entinen käyttäjä, yksityishenkilö tai sivullinen.
Kokemusasiantuntija	Hyödyntää omaa kokemustaan ilmiön laajempaan tulkintaan tai muiden auttamiseen.	Huumeiden nykyinen tai entinen käyttäjä.
Rikostoimija	Esitetään huumeiden valmistajana, välittäjänä, myyjänä tai muuna rikollisena toimijana.	Rikoksesta epäilty, syytetty tai tuomittu.
Auttaja tai palvelun tarjoaja	Tarjoaa hoitoa, tukea, neuvontaa tai palveluohjausta.	Sosiaali-, terveys- tai hyvinvointiviranomainen, auttamis- tai palvelutoimija.
Kommentoija tai kriitikko	Arvioi mediaa, politiikkaa, kielenkäyttöä tai julkista keskustelua.	Media- tai kulttuuritoimija.
(Huolestunut) sivustakatsoja	Reagoi ilmiöön ulkopuolisena.	Yksityishenkilö tai sivullinen.

Rooli	Määritelmä	Rooliin kytkeytyvät toimijatyyppit
Haittojen kohde tai uhri	Ilmiön tai sen seurausten kärsijä tai kohde.	Huumeiden nykyinen tai entinen käyttäjä, yksityishenkilö tai sivullinen, yritys- tai elinkeinoelämän toimija.
Uhan tai häiriön aiheuttaja	Turvattomuuden, häiriön tai uhan tuottaja.	Huumeiden nykyinen tai entinen käyttäjä, rikoksesta epäilty, syytetty tai tuomittu.

Aineistossa vahvan aseman saivat institutionaaliset toimijat. Turvallisuus- ja valvontaviranomaisille annettiin ennen kaikkea valvojan ja toimeenpanijan rooleja, kun taas sosiaali-, terveys- ja hyvinvointiviranomaiset sekä tutkijat ja muut asiantuntijat esiintyivät usein asiantuntijoina, jotka selittivät, taustoittivat ja tulkitsivat ilmiötä. Poliittiset toimijat näyttäytyivät aineistossa päätöksentekijöinä, jotka ottivat kantaa ja vastasivat toimenpiteistä. Alfa-PVP-ilmiötä siis määriteltiin aineistossa useasti institutionaalisesta näkökulmasta.

Nykyiset ja entiset käyttäjät sekä heidän läheisensä toivat alfa-PVP-uutisointiin toisenlaisen näkökulman. Käyttäjät esiintyivät erityisesti kokijoina ja kokemusasiantuntijoina, jotka kuvasivat omaa käyttöään, sen seurauksia ja toipumista. Läheiset ja muut yksityishenkilöt taas näyttäytyivät usein huolestuneina kansalaisina tai haittojen kohteina, joiden kautta ilmiön vaikutukset arkeen, turvallisuuden tunteeseen ja läheissuhteisiin tulivat näkyviksi. Rikoksesta epäilty, syytetty tai tuomitut puolestaan rakentuivat aineistossa ennen kaikkea rikostoimijoiksi sekä uhan tai häiriön aiheuttajiksi.

Toimijatyyppit ja niille annetut roolit rakensivat aineistossa myös toimijoiden välistä hierarkiaa. Viranomaiset, asiantuntijat ja poliitikot saivat määritellä ilmiötä, toisin kuin käyttäjät, läheiset ja sivulliset, jotka toivat esiin ennen kaikkea ilmiön kokemuksellisia ja arkisia seurauksia. Kaikki siis eivät saaneet samanlaista mahdollisuutta määritellä, mistä alfa-PVP-ilmiössä on kyse. Toimija-analyysi osoittaa, kenen näkökulmasta alfa-PVP-ilmiö

uutismedioissa rakentui. Pelkkä toimijoiden ja heille annettujen roolien tarkastelu ei kuitenkaan vielä kerro, millaiseksi koko ilmiö kokonaisuudessaan jäsentyy. Seuraavaksi esittelenkin aineistosta tulkitsemiä kehykset, joiden avulla ilmiöstä saa kokonaisvaltaisemman kuvan.

4.2 Kehykset alfa-PVP-jutuissa

Kehysanalyysissä tulkitsin aineistosta yhteensä seitsemän kehystä, jotka olivat rikos- ja huumemarkkinakehys, kasvun ja leviämisen kehys, arjen turvallisuuskehys, hoidon ja hallinnan kehys, yhteiskunnallis-rakenteellinen kehys, kokemus- ja toipumiskehys sekä media- ja puhekehys. Muodostin kehykset aineistosta avainsanojen ja kehystämisvälineiden avulla. Olen koonnut löytämäni kehystämisvälineet taulukkoon ja lisäsin ne tutkielman loppuun liitteeseen 1. Muodostamani kehykset olen koonnut taulukkoon 4.

Taulukko 4. Alfa-PVP:tä koskevan uutisoinnin kehykset.

Kehys	Määritelmä
Rikos- ja huumemarkkinakehys	Alfa-PVP rakentuu rikollisena kauppatavarana, jota valmistetaan, salakuljetetaan, levitetään ja myydään rikollisissa verkostoissa.
Kasvun ja leviämisen kehys	Alfa-PVP rakentuu kasvavana, yleistyvänä ja alueellisesti leviävänä sekä vaihtelevana ilmiönä.
Arjen turvallisuuskehys	Alfa-PVP rakentuu näkyvän arjen, julkisen tilan ja kaupunkiturvallisuuden ongelmana.
Hoidon ja hallinnan kehys	Alfa-PVP rakentuu hoidon, haittojen vähentämisen, palvelujärjestelmän ja viranomaisvasteen kysymyksenä.
Yhteiskunnallis-rakenteellinen kehys	Alfa-PVP rakentuu politiikan, lainsäädännön, resurssien ja palvelujärjestelmän epäonnistumisen oireena.
Kokemus- ja toipumiskehys	Alfa-PVP rakentuu käyttäjien ja läheisten elettyinä todellisuutena, romahduksena, kärsimyksenä ja toipumisen mahdollisuutena.
Media- ja puhekehys	Alfa-PVP rakentuu nimeämisen, julkisen puheen, median esitystapojen ja stigman kohteena.

Monessa aineiston jutussa esiintyi useita eri kehyksiä, eikä analyysin tavoitteena ollutkaan sijoittaa jokaista juttua vain yhteen kehykseen, vaan tarkastella, millaisin kehyksin alfa-PVP:tä käsitellään koko aineiston tasolla. Kehysten määrällistä jakautumista käsitellen luvussa 4.3. Taulukossa 4 näkyy tulkitsemieni kehysten lisäksi kehysten määritelmät: se, millaisena alfa-PVP kussakin kehyksessä näyttäytyy. Seuraavissa alaluvuissa esittelen kunkin kehyksen piirteitä tarkemmin ja havainnollistan niitä aineistoesimerkkien avulla. Aineistoesimerkkien jutut olen listannut tutkielman loppuun liitteeseen 2.

4.2.1 Rikos- ja huumemarkkinakehys

Ensimmäiseksi kehykseksi tulkitsin rikos- ja huumemarkkinakehyksen. Tässä kehyksessä alfa-PVP nähdään ensisijaisesti laittomana kauppatavarana, jota valmistetaan, salakuljetetaan, välitetään ja myydään rikollisissa verkostoissa. Kehyksessä korostuvat käyttöannokset, takavarikot, katukauppa-arvo, rikolliset toimijaverkostot sekä poliisin ja oikeusjärjestelmän toimet. Alfa-PVP näyttäytyy tässä kehyksessä ennen kaikkea rikollisen toiminnan kohteena ja välineenä, ei niinkään käyttäjän kokemuksena tai hoitokysymyksenä. Rikos- ja huumemarkkinakehys rakentuu aineistossa usean toistuvan painotuksen kautta: alfa-PVP esitetään suurina erinä liikkuvana hyödykkeenä, järjestäytyneiden verkostojen levittämänä aineena, kotimaassa valmistettavana huumeena sekä rikosoikeudellisen kontrollin kohteena. Aineistossa kehys rakentui erityisesti esimerkkien, syitä ja taustoja avaavien ilmausten, seurauksia korostavien kuvausten sekä kiteyttävien ilmausten varaan.

Käyttöannokset, katukauppa-arvo ja rikollisen toiminnan mittakaava. Rikos- ja huumemarkkinakehyksen keskeinen piirre on se, että alfa-PVP esitetään määrällisesti suurena ja taloudellisesti merkittävänä rikoshyödykkeenä. Aineistossa tämä näkyy erityisesti käyttöannoksia ja katukauppa-arvoa korostavina ilmauksina, joiden kautta huume irrotetaan yksittäisistä käyttötilanteista ja asetetaan huume- ja

rikosmarkkinoiden kontekstiin. Kuten esimerkeissä (1) ja (2) näkyy, aineen vaarallisuutta ei tässä kehyksessä rakenneta ainoastaan terveydellisillä haittavaikutuksilla, vaan myös sillä, että sitä hallitaan, välitetään ja takavarikoidaan poikkeuksellisen suurina määrinä.

- (1) Miehellä oli hallussaan noin kolmea ja puolta kiloa puhdasta alfa-PVP:tä vastaava määrä huumeita. Tuomion mukaan tästä määrästä hän levitti eteenpäin vajaat 900 grammaa. Hallussa pidetty määrä vastasi oikeuden mukaan yli 140 000:ta käyttöannosta, ja sen katukauppa-arvo oli yli 720 000 euroa. (Yle 6.6.2025)
- (2) Takavarikoitujen aineiden määrä oli merkittävä. Poliisin mukaan alfa-PVP:tä kertyi yhteensä noin 18 000 käyttöannosta. Katukauppahinnan perusteella takavarikoidut huumausaineet olivat arvoltaan noin 200 000 euroa. (Yle 29.8.2025)

Näissä esimerkeissä alfa-PVP kehystyy laskettavana, hinnaltaan arvioitavana ja käyttöannoksiksi muutettavana hyödykkeenä. Tällainen esitystapa siirtää huomion pois yksittäisestä käyttäjästä kohti rikollisen toiminnan laajuutta. Käyttöannoksiin ja euroihin perustuva kieli toimii tässä kehyksessä vahvana kehystämisvälineenä viestimällä, että kyse on merkittävästä rikollisesta toiminnasta, ei vain satunnaisesta tai pienimuotoisesta ilmiöstä.

Verkostot, salakuljetus ja levitysrakenteet. Toinen rikos- ja huumemarkkinakehyksen näkökulma on se, että alfa-PVP esitetään aineistossa verkostomaisesti organisoituna levitystoimintana. Tässä näkökulmassa huomio kohdistuu siihen, miten huume kulkee maasta toiseen, kaupungista toiseen tai jälleenmyyjältä käyttäjälle. Aineistossa rakentuu kuva järjestelmällisestä toiminnasta, jossa alfa-PVP liitetään kansainvälisiin verkostoihin, salakuljetusreitteihin ja alueellisiin toimittajiin. Tämä näkyy erityisen hyvin esimerkeissä (3), (4) ja (5). Näissä esimerkeissä alfa-PVP rakentuu aineena, joka liikkuu erilaisten rikollisten verkostojen ja kuljetusreittien kautta. Tällaiset kuvaukset vahvistavat käsitystä siitä, että alfa-PVP kuuluu järjestäytyneen tai ainakin vahvasti organisoidun huumekaupan piiriin. Tämä myös erottaa rikos- ja huumemarkkinakehyksen esimerkiksi

kasvun ja leviämisen kehuksesta, jossa painopiste on enemmän käytön kasvussa, ei niinkään rikollisen logistiikan kuvauksessa.

- (3) Poliisi kertoo paljastaneensa viime vuosina Suomessa toimivia kansainvälisiä rikollisverkostoja, jotka ovat valmistaneet alfa-pvp:tä ja muita alfa-huumeita ulkomaisissa laboratorioissaan ja salakuljettaneet ne levitettäväksi Suomessa. (HS 23.7.2025)
- (4) Tallinnan-lautat ovat keskeinen väylä kuljetusreiteillä Suomeen. Jonkin verran ainetta salakuljetetaan myös rahtiliikenteessä. (HS 1.9.2025)
- (5) Kahden latvialaismiehen epäillään välittäneen ja myyneen huumeet eteenpäin Suomessa asuville jälleenmyyjille ulkomailta saatujen ohjeiden mukaisesti. (IS 13.11.2025)

Kotimainen valmistus. Rikos- ja huumemarkkinakehyksessä alfa-PVP esitetään myös Suomessa valmistettavana huumeena, mikä laajentaa kehystä huumeen tuotantoon. Aineiston jutuissa puhutaan siitä, kuinka huume on myös kotimaisesti valmistettava rikollinen tuote, eikä ainoastaan ulkomailta tuotu aine. Esimerkissä (6) näkyy, kuinka poliisin mukaan alfa-PVP:tä valmistetaan Suomessa tavallisissa kerrostaloasunnoissa. Tässä kehyksessä alfa-PVP näyttäytyy nimenomaan rikollisesti tuotettuna hyödykkeenä.

- (6) Sitä ja joitakin muita kovia huumeita on valmistettu täällä esimerkiksi kerrostaloasunnoissa kuten Keravalla. (HS 1.9.2025)

Rikosoikeudellinen kontrolli ja seuraamukset. Viimeinen keskeinen piirre rikos- ja huumemarkkinakehyksessä on alfa-PVP:n asemoituminen rikosoikeudellisen kontrollin kohteeksi. Aineistossa alfa-PVP:hen liittyvä toiminta kuvataan usein poliisitutkinnan, vangitsemisen, syyteharkinnan ja vankeusrangaistusten kautta. Mukaan tulee siis myös yhteiskunnan kontrolli- ja rankaisukoneisto, eikä kehys rajoitu vain siihen, että huumetta myydään tai valmistetaan. Esimerkissä (7) kerrotaan miehestä, joka tuomittiin vankeuteen alfa-PVP:n hallussapidosta ja levittämisestä. Esimerkissä (8) puolestaan kerrotaan, miten poliisin tutkinnan tuloksena seitsemän epäiltyä huumeen valmistajaa

on ollut vangittuna. Näissä aineistoesimerkeissä alfa-PVP ankkuroidaan suoraan rikosoikeudelliseen järjestelmään. Rikollisen toiminnan välineenä olemisen lisäksi huume on myös syytteiden ja rangaistusten kohde. Ilmaukset kuten ”kahdeksan vuoden vankeuteen” ja ”törkeistä huumausainerikoksista” rakentavat kehystä erityisesti seurausten kautta.

- (7) Itä-Uudenmaan käräjäoikeus on tuominnut viisikymppisen miehen muuntohuume alfa-PVP:n eli peukun hallussapidosta ja levittämisestä kahdeksan vuoden vankeuteen. (Yle 6.6.2025)
- (8) Tutkinta alkoi keväällä, ja seitsemän ihmistä on sen aikana ollut vangittuna. Heidä epäillään muun muassa törkeistä huumausainerikoksista. (HS 16.7.2025)

Kaiken kaikkiaan rikos- ja huumemarkkinakehys rakentuu aineistossa useista toisiaan tukevista elementeistä ja kehystämistä välineistä. Alfa-PVP esitetään suurina käyttöannosmäärinä ja huomattavana katukauppa-arvona liikkuvana hyödykkeenä, ja se liitetään salakuljetukseen, kansainvälisiin verkostoihin ja alueellisiin levitysrakenteisiin. Se näyttää myös kotimaisena tuotantona, ja kehystä vahvistaa rikosoikeudellinen kontrolli, jossa huumeeseen liittyvä toiminta johtaa tutkintaan, vangitsemiseen, syyteharkintaan ja vankeusrangaistukseen. Rikos- ja huumemarkkinakehystä rakentavat erityisesti poliisi, syyttäjä, käräjäoikeus ja muut rikosprosessin toimijat. Heidän asemansa antaa kehykselle institutionaalista auktoriteettia, sillä alfa-PVP näyttää heidän puheissaan tutkittavana, takavarikoitavana ja rangaistavana aineena. Näiden näkökulmien kautta rikos- ja huumemarkkinakehys rakentuu erityisesti esimerkkien, taustoittavien selitysten, seurauksia kuvaavien ilmausten ja kiteyttävien ilmausten varaan. Yhdessä nämä piirteet tekevät tästä kehyksestä vahvan ja muista kehyksistä selvästi erottuvan tavan jäsentää alfa-PVP-ilmiötä.

4.2.2 Kasvun ja leviämisen kehys

Toiseksi kehukseksi tulkitsin aineistosta kasvun ja leviämisen kehysten. Tässä kehyksessä alfa-PVP rakentuu kasvavana, yleistyvänä ja alueellisesti leviävänä ilmiönä. Kehyksen ytimessä on ensisijaisesti muutos eli se, miten alfa-PVP näyttäytyy aineena, jonka käyttö lisääntyy, jonka näkyvyys laajenee ja joka saavuttaa uusia alueita ja käyttäjäryhmiä. Kasvun ja leviämisen kehystä rakensivat aineistossa erityisesti avainsanat, kiteyttävät ilmaukset sekä syitä ja seurauksia jäsentävät ilmaukset. Alfa-PVP näyttäytyy kehyksessä ilmiönä, joka ei ole pysyvä tai paikallaan, vaan liikkeessä ja muutoksessa. Kehyksessä toimijoina korostuvat erityisesti poliisi, THL ja muut tilannekuvaa tuottavat asiantuntijatoimijat. Tulkitsin kehysten muodostuvan ainakin kolmesta eri näkökulmasta: alfa-PVP esitetään määrällisesti kasvavana ja nopeasti yleistyvänä ilmiönä, yhä laajemmalle alueellisesti leviävänä aineena sekä alueellisesti epätasaisesti jakautuvana ilmiönä, joka ei kuitenkaan ole samalla tavoin näkyvä kaikkialla.

Kasvu ja yleistyminen. Kasvun ja leviämisen kehysten keskeisin piirre on alfa-PVP:n esittäminen nopeasti kasvavana ilmiönä. Aineistossa alfa-PVP:n käyttöä kuvataan nimenomaan lisääntyväksi, voimistuvaksi ja laajenevaksi kehityssuunnaksi. Esimerkeissä (9), (10) ja (11) näkyy, kuinka kasvun ja leviämisen kehyksessä korostuvat erityisesti avainsanat ja kiteyttävät ilmaukset, kun kehys rakentuu kasvua ja yleistymistä korostavien ilmausten avulla. Näissä esimerkeissä alfa-PVP kehystyy ennen kaikkea kasvun kautta. Kasvua ei ilmaista vain yleisenä huolena, vaan sitä tuetaan muun muassa jätevesitutkimuksilla ja takavarikkomäärillä. Ilmaus ”jyrkässä kasvussa” toimii tässä selvästi kiteyttävänä ilmauksena, joka tiivistää kasvun ja leviämisen kehysten tehokkaasti.

- (9) Erittäin vaarallisena pidetyn alfa-pvp-huumeen käyttö lisääntyy Suomessa niin jätevesitutkimusten kuin takavarikkomäärien perusteella. (HS 23.7.2025)
- (10) Muuntohuumeen käyttö on jyrkässä kasvussa. (IS 22.5.2025)
- (11) Käyttö ja takavarikointi ovat kasvaneet merkittävästi Suomessa. (IS 23.7.2025)

Alueellinen leviäminen. Toinen ominaispiirre kasvun ja leviämisen kehykselle on alfa-PVP:n esittäminen alueellisesti laajenevana ilmiönä. Aineistossa alfa-PVP:n käyttöä kartoitetaan alueellisesti ja sen näkyvyyden todetaan ulottuvan koko ajan yhä laajemmalle. Huume ei siis näydydyt ainoastaan yhden kaupunginosan tai yksittäisen kaupungin ongelmana. Tässä painotuksessa korostuu etenkin avainsanat ja kuvaukset, joiden avulla alfa-PVP sidotaan eri alueisiin. Tämä näkyy hyvin esimerkeissä (12) ja (13). Esimerkissä (12) viitataan EHYT:n Nopean huume-tiedon verkoston raporttiin, jossa selvitettiin alfa-PVP:n käyttöä alueellisesti. Esimerkin (13) toteama puolestaan perustuu THL:n jätevesitutkimukseen, jonka avulla huumeen käyttöä pystytään kartoittamaan alueellisesti.

(12) PÄÄKAUPUNKISEUDULLE painottuvan Alpha-pvp:n eli peukku-huumeen käyttö näkyy selvästi nyt koko maassa. Ainetta havaitaan käytännössä kaikilla hyvinvointialueilla, selviää EHYT:n koordinoiman Nopean huume-tiedon verkoston raportista. (IS 16.10.2025)

(13) Näin peukkua käytetään sinun kotiseudullasi. (IS 12.8.2025)

Näissä esimerkeissä kasvun ja leviämisen kehys rakentuu alueellisen paikantamisen kautta, ja alfa-PVP sidotaan koko maahan, kotiseutuun ja pääkaupunkiseutuun. Otsikon "sinun kotiseudullasi" kaltaisessa ilmauksessa alueellinen leviäminen myös henkilökohtaistetaan, mikä tekee kehystämisestä tehokasta: ilmiö ei ole enää vain jossain muualla, vaan lukijan omassa ympäristössä ja kotiseudulla.

Alueellinen epätasaisuus. Aineistossa korostetaan myös sitä, että alfa-PVP:n esiintyminen jakautuu epätasaisesti, painottuen tietyille alueille. Kehyksessä ei siis julisteta, että huume olisi kaikkialla yhtä vahvasti läsnä, mikä tulee ilmi esimerkeistä (14) ja (15). Esimerkissä (14) THL:n asiantuntija puhuu alfa-PVP:n alueellisesta leviämisestä, ja esimerkissä (15) tulee ilmi, että poliisin tehostetun valvonnan tuloksena muuntohuumetta ei löydy kaikilta alueilta.

- (14) Se painottuu hyvin vahvasti tietyille alueille, missä varmasti havaitaan lieveilmiöitäkin alfa-PVP:n käyttöön liittyen, toteaa THL:n oikeustoksikologian tiimipäällikkö Teemu Gunnar. (IS 12.8.2025)
- (15) Esimerkiksi Oulun, Lapin ja Pohjanmaan poliisin alueilta ei alfa-pvp:tä löytynyt lainkaan. (IS 29.9.2025)

Kasvun ja leviämisen kehyksessä alfa-PVP esitetään nopeasti kasvavana ja yleistyvänä ilmiönä. Se myös kehystyy alueellisesti laajenevana aineena, jonka käyttöä kartoitetaan eri puolilla Suomea ja jonka näkyvyyden todetaan ulottuvan yhä laajemmalle. Lisäksi kehyksessä korostuu alueellinen epätasaisuus, sillä alfa-PVP:n esiintyminen painottuu tietyille alueille ja jää toisaalla vähäisemmäksi tai olemattomaksi. Näiden painotusten ja näkökulmien kautta kasvun ja leviämisen kehys rakentuu erityisesti avainsanojen, kiteyttävien ilmausten sekä syitä ja seurauksia jäsentävien ilmausten varaan. Näiden piirteiden avulla kyseinen kehys erottuu aineistosta siinä, että se jäsentää muuntohuumeilmiötä nimenomaan kasvavana ja muuttuvana ilmiönä.

4.2.3 Arjen turvallisuuskehys

Kolmanneksi kehukseksi tulkitsin aineistosta arjen turvallisuuskehysten. Tässä kehyksessä alfa-PVP rakentuu näkyvän arjen, julkisen tilan ja turvattomuuden tunteen ongelmana. Kehyksessä alfa-PVP:tä käsitellään siitä näkökulmasta, miten se tulee lähelle tavallista arkea: katuja, kauppoja, liikennettä, asuinalueita ja muita julkisia tiloja. Arjen turvallisuuskehys rakentui aineistossa erityisesti kuvauksista ja luonnehdinnoista, esimerkeistä, seurauksia korostavista ilmauksista sekä moraalisisista painotuksista. Alfa-PVP näyttäytyy kehyksessä ilmiönä, joka tuottaa levottomuutta, häiriötä, pelkoa ja ennakoimattomuutta sekä vaatii näkyviä turvallisuustoimia.

Arjen turvallisuuskehyksessä korostuvat erityisesti poliisi, vartijat, kauppiat, asukkaat ja muut arjessa ilmiötä kohtaavat toimijat. Toisin kuin rikoskehyksessä, jossa keskeistä on

rikosoikeudellinen kontrolli, tässä kehyksessä toimijat puhuvat ennen kaikkea häiriöistä, levottomuudesta, pelosta ja uhasta. Kehyksessä oli havaittavissa kolme näkökulmaa, joiden kautta alfa-PVP liitettiin arjen turvallisuuteen: alfa-PVP:n esittäminen näkyvänä katuhäiriönä, väkivallan ja ennakoimattomuuden uhkana sekä kauppojen ja muiden arkiympäristöjen turvallisuusongelmana.

Näkyvä katuhäiriö ja turvattomuuden kokemus. Arjen turvallisuuskehysten yksi keskeisimmistä piirteistä on nimenomaan alfa-PVP:n näkyminen katukuvassa ja julkisessa tilassa. Aineistossa huume ei näydy vain taustalla olevana ongelmana, vaan konkreettisesti katujen, puistojen, asemien ja ostoskeskusten ilmiönä. Tässä näkökulmassa ja painotuksessa korostuvat erityisesti kuvaukset ja luonnehdinnat sekä esimerkit, joiden avulla alfa-PVP sidotaan tiettyihin paikkoihin ja niissä koettuun levottomuuteen. Esimerkissä (16) näkyy, miten Kontulassa vuosikymmeniä asuneet asukkaat ovat huolissaan huumeidenkäytön yleistymisestä, ja esimerkissä (17) näkyy vielä konkreettisemmin se, miten huume aiheuttaa näkyvää häiriötä ja levottomuutta Myyrmäessä. Näissä esimerkeissä arjen turvallisuuskehys rakentuu esimerkiksi rikosten sijaan koettuna levottomuutena ja näkyvänä häiriönä.

(16) Ostarille ja sen läheisyyteen on myös pesiytynyt huumeongelma. Moni on havainnut, että huumeita käytetään yhä enemmän ja avoimemmin. Esimerkiksi muuntohuume Alfa-PVP:tä eli peukkaa saatetaan käyttää näkyvällä paikalla. (HS 28.7.2025)

(17) Asukkailta tulee jatkuvasti palautetta alueen levottomuudesta. Valvonnassa halutaan puuttua erityisesti päihteisiin liittyvään häiriökäyttäytymiseen ja rikollisuuteen. (HS 23.5.2025)

Arvaamattomuus, väkivallan uhka ja turvallisuusriski. Toinen arjen turvallisuuskehystä rakentava painotus ja näkökulma on alfa-PVP:n liittäminen ennakoimattomuuteen, aggressiivisuuteen ja väkivallan uhkaan. Tässä painotuksessa korostuvat erityisesti kuvaukset ja luonnehdinnat, mutta myös seurauksia korostavat ilmaukset, koska alfa-PVP esitetään aineena, joka tekee käyttäjistä vaikeasti ennakoitavia. Esimerkeissä (18), (19)

ja (20) näkyy, miten alfa-PVP:n käyttö synnyttää vaarallisia tilanteita esimerkiksi poliisille, työntekijöille ja sivullisille luoden uhkaa ja ennakoimattomuutta. Ilmaukset kuten ”arvaamattomia”, ”väkivaltaisempia” ja ”ennakoimatonta voimakasta väkivaltaista käyttäytymistä” eivät vain kuvaa käyttäjien tilaa, vaan kehystävät alfa-PVP:n turvallisuushaksi.

- (18) Aineen on poliisin mukaan todettu tekevän käyttäjistä arvaamattomia ja väkivaltaisempia. Käyttö aiheuttaa muun muassa kiihtyneisyyttä, paranoidista psykoosia, väkivaltaista käyttäytymistä, sekavuutta ja kognitiivisia ongelmia. (HS 23.7.2025)
- (19) Oman riskinsä sekä poliisille että esimerkiksi kauppojen työntekijöille aiheuttaa se, että etenkin alfa-pvp:n eli peukun käyttäjillä on usein mukanaan teräaseita. (Yle 8.8.2025)
- (20) Meillä on ääritapauksia, joissa alaston henkilö tulee puukon kanssa partiota vastaan. (IS 31.8.2025)

Työympäristöihin kohdistuvat häiriöt. Arjen turvallisuuskehys rakentuu aineistossa myös erityisen konkreettisesti kauppojen ja työympäristöjen kautta. Aineiston jutuissa keskityttiin levottomuuden ja väkivallan uhan lisäksi siihen, miten alfa-PVP häiritsee työntekoa, lisää näpistyksiä, synnyttää uhkailua ja pakottaa turvallisuusjärjestelyihin. Tässä painotuksessa korostuvat etenkin esimerkit, seuraukset ja moraaliset painotukset, koska kyse on tavallisten työntekijöiden ja asiakkaiden arkeen kohdistuvista haitoista. Nämä tulevat esiin esimerkeissä (21) ja (22).

- (21) Näpistykset ovat tätä nykyä päivittäisiä. – Se häiritsee työntekoamme aika paljonkin. Aina tulee show, kun kaverit astuvat sisään. Ja kun heidät otetaan kiinni, kyllähän he uhkailevat kaikenlaista. (IS 10.8.2025)
- (22) Hämeentien Alepa remontoitiin tänä keväänä, jolloin myös liikkeen turvallisuusjärjestelyjä parannettiin. Ruokakaupassa alkaa myymäläpäällikön mukaan heti valvonta, kun ”sellaisia tyyppejä” tulee sisälle. (IS 31.8.2025)

Esimerkki (21) havainnollistaa tätä arjen turvallisuuskehysten ulottuvuutta, kun alfa-PVP:n todetaan aiheuttavan häiriökäyttäytymistä kaupassa. Ilmaukset ”päivittäisiä” ja ”aina tulee show” toimivat kiteyttävänä ilmauksina ja osoittavat, että alfa-PVP näyttäytyy tässä kehyksessä toistuvana ja työntekoa muokkaavana ongelmana. Esimerkissä (22) korostuu myös alfa-PVP:n vaikutus turvallisuusjärjestelyihin, mikä osoittaa, ettei ilmiö jää ainoastaan puheen tasolle, vaan muuttaa konkreettisesti sitä, miten tiloja hallitaan ja miten työntekijät joutuvat toimimaan.

Esimerkki (23) havainnollistaa ja kiteyttää arjen turvallisuuskehysten keskeiset piirteet erinomaisesti. Siinä Helsingin poliisin rikostarkastaja kommentoi alfa-PVP-ilmiötä ja sen käyttäjiä nimenomaan monesta eri arkeen vaikuttavasta näkökulmasta.

- (23) – Niissä harhoissa kun kadulla liikutaan, siinä rikotaan paikkoja ja häiritään vastaantulevia ihmisiä. Tehdään näpistyksiä lähiliikkeistä, pahoinpitelyitä ja ryöstöjä. Koko skaala käytössä. Siinä sattuu ja tapahtuu koko ajan jotain. (IS 31.8.2025)

Kaiken kaikkiaan arjen turvallisuuskehys siis rakentuu aineistossa useista toisiaan tukevista näkökulmista. Alfa-PVP esitetään näkyvänä katuhäiriönä ja levottomuutena, se liitetään ennakoimattomuuteen, aggressiivisuuteen, väkivallan uhkaan ja turvallisuusriskeihin sekä kauppojen ja muiden arjen tilojen häiriöihin. Näiden eri näkökulmien ja piirteiden avulla aineistossa rakentuu selvästi arjen turvallisuutta korostava kehys.

4.2.4 Hoidon ja hallinnan kehys

Neljänneksi kehykseksi tulkitsein hoidon ja hallinnan kehysten. Tässä kehyksessä alfa-PVP rakentuu ilmiöksi, jota kohdataan muun muassa terveydenhuollossa ja päihdepalveluissa. Kehyksessä korostuu se, miten huume kuormittaa päivystyksiä, osastoja, vieroitushoitoa, matalan kynnyksen palveluja ja hallinnollista päätöksentekoa. Hoidon ja hallinnan kehys rakentui aineistossa erityisesti ratkaisuja ja toimenpiteitä

kuvaavien ilmausten, syitä ja taustoja avaavien kohtien, seurauksia kuvaavien esimerkkien sekä moraalisten painotusten varaan. Alfa-PVP näyttäytyy kehyksessä ilmiönä, johon on vastattava hoidon, palvelujen, koordinoinnin ja käytännöllisen hallinnan kautta.

Hoidon ja hallinnan kehystä rakentavat aineistossa erityisesti lääkärit, hoitajat, päivystysten ja sairaaloiden johto, päihdetyöntekijät, järjestötoimijat sekä ministerit ja muut hallinnolliset toimijat. Alfa-PVP näyttäytyy kliinisen hoidon lisäksi palvelujärjestelmän, hyvinvointialueiden ja valtion tason kysymyksenä ja ongelmana. Kehyksessä toistuu ainakin seuraavat näkökulmat: alfa-PVP esitetään päivystyksiä ja osastoja kuormittavana ilmiönä, vaikeasti hoidettavana ja hoidollisesti haastavana riippuvuutena, palvelujen tavoitavuutta ja haittojen vähentämistä haastavana ilmiönä sekä viranomais- ja ministeritason koordinaatiota vaativana ongelmana.

Päivystysten ja osastojen kuormitus. Hoidon ja hallinnan kehyksessä korostuu piirre, jossa alfa-PVP kehystyy terveydenhuollon kuormituksena. Aineistossa huume näyttäytyy ilmiönä, joka vie sairaaloiden, päivystysten ja osastojen resursseja suhteettoman paljon. Tässä näkökulmassa korostuu erityisesti seuraukset ja kuvaukset, joiden kautta alfa-PVP liitetään aggressiivisuuteen, psykooseihin, eristämiseen ja henkilökunnan turvallisuuteen. Esimerkeissä (24), (25) ja (26) näkyy, miten alfa-PVP kehystyy sairaalaympäristöä kuormittavana ja turvallisuutta haastavana ilmiönä.

- (24) Yksin HUS:n päivystyksissä arvioidaan käyneen kesän aikana noin sata peukkaa käyttänyttä potilasta kuukausittain. [– –] Käyttäjien suhteellisen pienestä määrästä huolimatta he kuormittavat terveydenhuoltoa huomattavasti. (Yle 26.8.2025)
- (25) Usealta hyvinvointialueelta kerrotaan, että turvallisuusongelmat ovat lisääntyneet osastoilla kuluneen vuoden aikana. Yksi arvioiduista syistä on juuri aggressiiviset peukkaa käyttäneet potilaat. Erityisen levottomia peukun käyttäjiä on eristetty muista potilaista muiden, tai oman turvallisuutensa vuoksi. (Yle 26.8.2025)

- (26) Päihtyneiden asiakkaiden aiheuttama levottomuus on lisääntynyt myös avoterveydenhuollon yksiköissä, mikä vaatii enemmän vartiointiresursseja. (Yle 26.8.2025)

Edellä mainituissa esimerkeissä näkyy, miten ilmaukset kuten ”kuormittavat terveydenhuoltoa huomattavasti” ja ”vaatii enemmän vartiointiresursseja” toimivat selvästi seurauksia korostavina ilmauksina, jotka tekevät näkyväksi myös sen, että alfa-PVP rakentuu kehyksessä palvelujärjestelmän haasteena. Aineistossa lääkärit ja muut hoitajat määrittelevät alfa-PVP:tä heidän asiantuntijuudensa avulla kuvaamalla ilmiön olevan hoidon ja turvallisuuden kannalta vaativa.

Vaikeasti hoidettava riippuvuus ja hoitomenetelmien puute. Toinen hoidon ja hallinnan kehystä rakentava näkökulma on alfa-PVP:n esittäminen vaikeasti hoidettavana riippuvuutena. Aineistossa myös korostuu, ettei alfa-PVP:hen ole selkeää korvaushoitoa ja että sen aiheuttama riippuvuus etenee nopeasti. Tässä näkökulmassa painottuu erityisesti syitä ja taustoja avaavat ilmaukset, sillä niissä selitetään, miksi juuri alfa-PVP aiheuttaa erityisiä hoidollisia ongelmia. Esimerkissä (27) EHYT:n hankepäällikkö Annuska Dal Maso toteaa, ettei alfa-PVP:lle ole olemassa kunnollisia hoitomenetelmiä. Lisäksi päihdehoitaja Jonna Vihunen kuvaa aineistossa päihdepalvelujen nykytilaa ”tikittäväksi aikapommiksi” ja toteaa esimerkissä (28), että alfa-PVP aiheuttaa ongelmia päihdepalveluissa erityisesti vieroitushoitoon hakeutuvien määrässä. Esimerkissä (29) näkyykin, miten aineen käyttäjiä ohjataan vieroitushoitoon, vaikka vieroitus alfa-PVP:stä tiedetään vaikeaksi huumeen koukuttavuuden takia.

- (27) YKSI keskeinen ongelma on, että peukkuun ei ole olemassa selkeää korvaushoitoa, toisin kuin esimerkiksi opioidiriippuvuuteen. ”Hoitopolkumme ei vastaa tämän aineen aiheuttamiin riippuvuusoireisiin ollenkaan.” (HS 5.9.2025)

- (28) – Vuodesta 2020 alkaen peukkua on tullut vastaan useammin, mutta viimeisen puolentoista vuoden aikana tilanne on räjähtänyt käsiin. Nykyään joka toisella vieroitushoitoon tulevalla potilaalla se on pääasiallinen päihde. (IS 23.8.2025)

- (29) Peukun käyttäjiä voidaan Suomessa ohjata vieroitushoitoon, jossa päihdekierre pyritään katkaisemaan. Se on käytännössä kuitenkin hyvin vaikeaa, koska peukku on äärimmäisen koukuttava aine. (Yle 26.8.2025)

Näissä aineistoesimerkeissä alfa-PVP kehystyy nimenomaan hoidollisesti vaikeana ja vaativana aineena. Esimerkit rakentavat kehystä taustoittavan selityksen avulla tuomalla esiin, ettei alfa-PVP:n ongelmallisuus johdu ainoastaan sen vaarallisuudesta, vaan myös siitä, että olemassa oleva hoitojärjestelmä ei sovi huumeen ”oireisiin” ja haittoihin kunnolla.

Haittojen vähentäminen ja palvelujen tavoitavuus. Aineistossa hoidon ja hallinnan kehukseen liittyy vahvasti myös painotus haittojen vähentämiseen ja palvelujen tavoitavuuteen. Akuutin sairaalahoidon lisäksi aineiston jutuissa korostuu se, miten huumeiden käyttäjiä tavoitetaan, millaisia matalan kynnyksen palveluita tarvitaan ja miten päihdetyötä pitäisi muuttaa. Tässä painotuksessa korostuvat erityisesti ratkaisut ja toimenpiteet, mutta myös esimerkit, joiden avulla palvelutyön arki tehdään näkyväksi.

Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen sekä sisäministeri Mari Rantanen julkaisivat elokuussa 2025 tiedotteen alfa-PVP-huumeeseen liittyen. Tiedotteessa he yhdessä terveys- ja turvallisuusviranomaisien sekä asiantuntijoiden kanssa pohtivat alfa-PVP:n käytön ja riskien ehkäisyä. Esimerkissä (30) näkyy tiedotteessa mainittuina esimerkkeinä matalan kynnyksen päihdepalvelut ja etsivä päihdetyö. Aineistossa tuodaan esiin myös Helsingin kaupungin ylläpitämät Symppis-päiväkeskukset, joissa huumeriippuvaisille tarjotaan terveys- ja sosiaalineuvontaa. Esimerkissä (31) Symppiksen johtava sosiaaliohjaaja Reetta Hakolahti sekä osastonhoitaja Minna Perkiö nostavat yhtenä hoitokeinona esiin katutyön, jossa he kohtaavat kaduilla huumeiden käyttäjiä ja muita sivullisia, joihin huume mahdollisesti vaikuttaa. Näissä esimerkeissä alfa-PVP kehystyy ilmiöksi, jossa ongelman ratkaisut rakentuvat vahvasti matalan kynnyksen päihdepalveluiden, etsivän päihdetyön ja kohtaavan katutyön ympärille.

Hoidon ja hallinnan kehyksessä ongelmana on itse aineen käytön lisäksi se, miten huumeiden käyttäjät tavoitetaan ja miten tilanteita pystytään käytännössä hallitsemaan.

- (30) Alfa-pvp:n käytön ja riskien ehkäisyyn ja hoitoon on jo toimivia keinoja, joita voidaan edelleen kehittää, tiedotteessa sanotaan. Niitä ovat esimerkiksi matalan kynnyksen päihdepalvelut ja etsivä päihdetyö. (HS 26.8.2025)
- (31) Symppis tekee myös kohtaavaa katutyötä naapuruston ja käyttäjien kanssa. Hakolahti ja Perkiö kuvaavat Helsingin huumeongelmasta seuraavan välillä ”hyvin kaoottisia ja itsetuhoisia” tilanteita. (IS 31.8.2025)

Koordinointi ja viranomaisyhteistyö. Neljäntenä näkökulmana hoidon ja hallinnan kehyksessä korostuu alfa-PVP:n näyttäytyminen hallinnollista koordinoitua vaativana ongelmana. Aineistossa korostui toistuvasti, ettei poliisi, terveydenhuolto tai mikään yksittäinen toimija pysty ratkaisemaan ilmiötä ja sen aiheuttamia ongelmia yksin. Sen sijaan alfa-PVP kehystyy yhteiskunnalliseksi ongelmaksi, joka vaatii ministeritason puuttumista asiaan, viranomaisyhteistyötä sekä rahoitusta. Tässä näkökulmassa korostuvat ennen kaikkea ratkaisut ja toimenpiteet sekä moraalinen painotus, sillä kehyksen ytimessä on ajatus yhteisestä vastuusta. Esimerkit (32)–(35) havainnollistavat tätä painotusta. Esimerkkien (32) ja (33) kokoontuminen liittyy aiemmin mainittuun ministerien Grahn-Laasosen ja Rantasen julkaisemaan tiedotteeseen, jonka tarkoituksena oli kutsua eri viranomaisia ja asiantuntijoita ”kriisikokoukseen” keskustelemaan muuntohuumeilmiöstä. Tämän kokoontumisen tarkoituksena oli nimenomaan koordinointi ja viranomaisyhteistyö taistelussa alfa-PVP:tä vastaan.

- (32) Tapaamisessa on tarkoitus löytää keinoja puuttua tehokkaasti aiheen aiheuttamiin ongelmiin ja lieveilmiöihin. (IS 26.8.2025)
- (33) Kokoontumisen ideana on luoda jaettua tilannekuvaa eri toimijoiden välille ja etsiä yhteistyön mahdollisuuksia. ”Tilanne ei ole yhden viranomaisen tai tahon ratkottavissa, joten siinä täytyy kaikkien tehdä oma työnsä.” (HS 5.9.2025)

Esimerkissä (34) kyseinen tapaaminen on jo tapahtunut yhdessä hallituksen, viranomaisten ja eri järjestöjen toimesta. Kokouksessa todettiin yhteistyön suuri merkitys sekä se, että kaikkien osapuolten ennaltaehkäisevästä työstä vieroitushoitoihin on tehtävä töitä kitkeäkseen huumeilmiön aiheuttamia ongelmia. Esimerkissä (35) näkyy, miten rahoituksella on myös iso rooli huumeongelman ja -ilmiön hillitsemisessä ja hallitsemisessa – rahoituksen avulla huumetyö saa lisää tärkeitä resursseja onnistumiseen.

(34) Hallitus kokosi tänään viranomaiset ja järjestöjä saman pöydän ääreen hakemaan ratkaisuja muuntohuume alfa-PVP:n rajusti yleistyneen käytön ehkäisemiseen. [–] Grahn-Laasonen korostaa, ettei alfa-PVP:n haittoihin ole yksittäistä ratkaisua. ”On tehostettava kaikkia olemassa olevia keinoja mitä meillä on koko ketjussa. Ennaltaehkäisevästä työstä riippuvuuspalveluihin, kuntoutukseen, jalkautuvaan työhön ja koko viranomaisketjuun [–]” (Yle 5.9.2025)

(35) Hallitus käynnisti vuoden alussa ohjelman, jonka avulla pyritään torjumaan nuorten huumekuolemia. Ohjelman toimenpiteet auttavat torjumaan myös alfa-pvp:n käyttöä. Toimenpiteisiin on varattu yhteensä 10,9 miljoonan euron rahoitus vuosille 2025–2027. (HS 26.8.2025)

Esimerkeissä (32)–(35) hoidon ja hallinnan kehys rakentuu nimenomaan yhteisen hallinnan varaan. Ilmaukset ”ei ole yksittäistä ratkaisua, ”koko ketjussa” ja ”ei ole yhden viranomaisen tai tahon ratkottavissa” toimivat selvästi kehystä rakentavina kiteytyksinä ja moraalisisina painotuksina. Ne osoittavat, että huumetta vastaan taistellaan yhteistyön, koordinaation ja resurssien kautta.

Kokonaisuudessaan hoidon ja hallinnan kehys rakentuu aineistossa monesta mainitsemastani eri näkökulmasta. Alfa-PVP esitetään päivystyksiä, osastoja ja muuta terveydenhuoltoa kuormittavana ilmiönä sekä se kehystyy vaikeasti hoidettavana riippuvuutena, johon ei ole selkeää korvaushoitoa. Lisäksi kehys muodostuu matalan kynnyksen palveluista, haittojen vähentämisestä ja kohtaavasta työstä. Siihen sisältyy myös vahva koordinaation ja hallinnollisen vasteen ulottuvuus, jossa korostuu yhteinen

vastuu, viranomaisyhteistyö ja resurssien kokoaminen. Yhdessä nämä piirteet ja näkökulmat muodostavat hoidon ja hallinnan kehyksestä selvästi erottuvan kehyksen aineistossa jäsentämällä alfa-PVP-ilmion palvelujärjestelmän, hoidon ja käytännöllisen hallinnan kysymyksenä.

4.2.5 Yhteiskunnallis-rakenteellinen kehys

Viidenneksi kehykseksi tulkitsin aineistosta yhteiskunnallis-rakenteellisen kehyksen. Tässä kehyksessä alfa-PVP rakentuu laajempaan yhteiskunnallisena ongelmana, joka liittyy politiikkaan, lainsäädäntöön, palvelujärjestelmään, resurssien riittävyyteen ja institutionaaliseen reagointikykyyn. Kehyksessä korostuu ajatus siitä, että huumeongelma on aineen ominaisuuksien tai käyttäjien toiminnan lisäksi seurausta siitä, miten yhteiskunta on rakentanut tai jättänyt rakentamatta toimivia ehkäisy-, hoito- ja kontrollijärjestelmiä. Aineistossa kehystä rakensivat erityisesti syitä ja taustoja jäsentävät ilmaukset, ratkaisuja ja toimenpiteitä kuvaavat kohdat, kiteyttävät ilmaukset sekä moraaliset painotukset.

Yhteiskunnallis-rakenteellisessa kehyksessä korostuivat toimijoina etenkin ministerit, THL:n asiantuntijat, hyvinvointialueiden lääkärit, järjestötoimijat ja muut palvelujärjestelmän toimijat. Vaikka kehys liittyy paikoin hoidon ja hallinnan kehyksessä esiintyvään näkökulmaan, tässä kehyksessä toimijat puhuvat ennen kaikkea järjestelmän puutteista, resurssien niukkuudesta, lainsäädännön hitaudesta ja poliittisen reagoinnin riittämättömyydestä yhteiskunnallisesti laajemmalla tasolla. Kehyksessä toistui ainakin neljä painotusta, joissa alfa-PVP esitetään yhteiskunnallisena epäonnistumisena, puutteellisen hoito- ja palvelurakenteen ongelmana, resurssi- ja rahoituskysymyksenä sekä lainsäädäntöön ja järjestelmän reagointikykyyn liittyvänä ongelmana.

Yhteiskunnallinen epäonnistuminen. Aineistossa näkyi alfa-PVP-ilmion kehystäminen yhteiskunnallisena epäonnistumisena. Huumeilmiö näyttäytyi merkinä siitä, että suomalainen yhteiskunta ei ole onnistunut ehkäisemään, tunnistamaan tai pysäyttämään ongelman kasvua riittävän ajoissa. Tässä kehysten näkökulmassa korostuivat erityisesti kiteyttävät ilmaukset ja moraaliset painotukset, koska ongelmaa ei ainoastaan kuvata, vaan myös arvotetaan epäonnistumisena. Esimerkin (36) toteamus yhteiskunnan epäonnistumisesta alfa-PVP:tä vastaan on suoraan Ylen jutun otsikosta. Jutussa haastateltiin sisäministeri Rantasta huumeongelman ratkaisusta ja keinoista sen ehkäisyyn.

(36) Ministeri myöntää: Suomi epäonnistui alfa-PVP:tä vastaan. (Yle 31.8.2025)

Esimerkin ilmaus ”Suomi epäonnistui” rakentaa kehystä hyvinkin tiiviisti, ja ilmaus toimii vahvana kiteyttävänä ilmauksena, joka kokoaa yhteen erilaisia ongelmia yhdeksi yhteiskunnalliseksi johtopäätökseksi. Lisäksi epäonnistumisen tunnustaminen ja nimeäminen luo moraalisen painotuksen korostamalla, että ongelma ei ole vain valitettavan kehityskulun tulos, vaan jotakin, josta yhteiskunta kantaa hallitustasollakin vastuuta.

Hoitojärjestelmän puutteet ja väärin kohdentunut palvelurakenne. Yhteiskunnallis-rakenteellisessa kehyksessä toistui myös näkökulma, jossa hoito- ja palvelujärjestelmän nähdään pohjautuvan vääränlaiseen ongelmakuvaan. Aineistossa korostui näkemys siitä, että Suomen hoitokäytännöt ovat muotoutuneet pitkälti muille kuin alfa-PVP-riippuvaisille. Tässä näkökulmassa korostuvat erityisesti syitä ja taustoja avaavat ilmaukset, koska niissä selitetään, miksi järjestelmä ei vastaa alfa-PVP-huumeilmiön ongelmaan kunnolla. Esimerkeissä (37) ja (38) asiantuntijat korostavat huumeilmiön perimmäiseksi ongelmaksi juuri sen, että Suomen hoitojärjestelmä ja -käytännöt eivät sovellu alfa-PVP-huumeille. Lisäksi esimerkissä (39) tuodaan esiin näkökulma siitä, etteivät huumeiden käyttäjät edes välttämättä hakeudu hoidon piiriin, sillä he kokevat ja tietävät, etteivät he saisi haluamaansa ja tarvitsemaansa apua.

- (37) Huumeriippuvuuksien asiantuntijoiden mukaan ongelma on se, että Suomen hoitokäytännöt ovat muotoutuneet pitkälti opioidiriippuvaisten tarpeisiin. (Yle 6.8.2025)
- (38) – Hoitojärjestelmällä on hyvin vähän annettavaa, jos potilaalla on muu kuin opioidiriippuvuus, sanoo oikeuskemian yksikön ylilääkäri Margareeta Häkkinen Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselta. (Yle 6.8.2025)
- (39) Hoitopolkumme ei vastaa tämän aineen aiheuttamiin riippuvuusoireisiin ollenkaan. Ihmisistä tuntuu turhauttavalta hakeutua hoitoon, kun he kokevat, ettei siitä ole mitään hyötyä. (HS 5.9.2025)

Näissä edellä mainituissa esimerkeissä alfa-PVP kehystyy nimenomaan palvelujärjestelmän rakenteelliseksi ongelmaksi. Aineiston jutuissa korostui se, että hoitoon pääsyn vaikeuden lisäksi itse järjestelmä on suunniteltu erityyppisille riippuvuuksille. Näin ongelma rakentuu rakenteellisenä ongelmana, kun puutteet eivät ole seuraus vain yksittäisistä virheistä, vaan siitä, että palvelurakenne ei vastaa stimulanttiriippuvuuksien todellisuutta. Vahvana kiteytyksenä kehykselle ja rakenteelliselle hoitojärjestelmän puutteelle toimii esimerkin ilmaus ”hoitojärjestelmällä on hyvin vähän annettavaa”, joka tekee näkyväksi nimenomaan hoitojärjestelmän kyvyttömyyden. Myös lause ”ihmisistä tuntuu turhauttavalta hakea hoitoon, kun he kokevat, ettei siitä ole mitään hyötyä” tiivistää yhteiskunnallis-rakenteellisen kehysten logiikan: ongelma on, ettei apua koeta olevan saatavilla, ei se, että huumeiden käyttäjä ei välttämättä haluaisi hakeutua avun piiriin.

Resurssit, leikkaukset ja rahoituksen riittämättömyys. Aineistossa muuntohuumeilmiö selitetään toistuvasti siitä näkökulmasta, ettei hyvinvointialueilla, kunnilla tai järjestöillä ole riittävästi rahaa toteuttaa tarvittavia hoito- ja tukimuotoja. Ongelmaksi koetaan siis resurssit, joita ei ole tarpeeksi. Tässä näkökulmassa korostuvat erityisesti syyt ja taustoja jäsentävät ilmaukset sekä ratkaisuja ja toimenpiteitä koskevat kohdat, koska resurssipuheessa kysymyksenä on myös se, mitä pitäisi rahoittaa enemmän tai

paremmin. Esimerkit (40), (41) ja (42) havainnollistavat hyvin, miten resurssien niukkuus näkyy aineistossa.

- (40) Häkkisen mukaan terapiaa ei ole lähimainkaan riittävästi tarjolla, koska resursseja ei ole. Intensiivinen psykososiaalinen hoito voi vaatia useita tapaamisia viikossa, mutta tällaiseen ei hyvinvointialueilla ole rahaa. (Yle 6.8.2025)
- (41) – Käytännössä hoitoa ei kuitenkaan juurikaan toteuteta, koska kunnilla ja hyvinvointialueilla ei ole siihen rahaa, Kormano sanoo. (Yle 6.8.2025)
- (42) Järjestöt eivät ole kuitenkaan säästyneet leikkauksilta. Tänä vuonna sote-alan järjestöjen valtionavustuksista on leikattu 80 miljoonaa, ensi vuonna luvassa on 35 miljoonaa ja vuonna 2027 puolestaan 25 miljoonaa. (HS 5.9.2025)

Ylilääkäri Margareeta Häkkinen peräänkuulutti Ylen uutisessa huumeista irti tähtäävän terapian tärkeyttä ja tehokkuutta yhtenä hoitomenetelmänä huumeriippuvuudelle. Esimerkissä (40) kuitenkin näkyy, kuinka Häkkisen mukaan terapialle ei ole riittävästi resursseja. Samassa uutisessa päihdepalvelujen ylilääkäri Tuuli Kormano tuo esiin muita hoitomenetelmiä alfa-PVP:n käyttäjille, mutta kuten esimerkissä (41) tulee ilmi, hoitoja ei voida toteuttaa, koska hyvinvointialueilla ei ole resursseja ja rahaa niihin. Aineistossa korostettiin myös sitä, miten eri järjestöt antavat huumeiden käyttäjille matalan kynnyksen tukea, mutta myös niillä on pulaa resursseista. Esimerkissä (42) todetaankin, miten hallituksen leikkaukset ovat vaikuttaneet ja tulevat vaikuttamaan järjestöjen toimintaan, millä on suuri vaikutus myös huumeongelman ehkäisyyn yhteiskunnallisella tasolla.

Esimerkeissä yhteiskunnallis-rakenteellinen kehys rakentuu konkreettisesti rahan, resurssien ja leikkausten kautta. Aineistossa esitetään, että muuntohuumeilmiöön on olemassa ratkaisuja, joiden toteuttaminen on sidoksissa rahoitukseen. Kehyksessä siis korostuu yhteiskuntapoliittinen ulottuvuus, kun kysymyksenä on myös se, mihin yhteiskunta on valmis ja halukas käyttämään resursseja.

Lainsäädäntö, reagoitukyky ja järjestelmän hitaus. Kehyksessä näkyi myös painotus lainsäädäntöön ja järjestelmän reagoitukykyyn. Aineistossa alfa-PVP näyttäytyi ongelmana, johon ei pystytä vastaamaan tarpeeksi nopeasti, koska lainsäädäntö, valvonta ja tunnistamismekanismit laahaavat ilmiön perässä. Tässä näkökulmassa korostuivat erityisesti syitä ja taustoja avaavat ilmaukset sekä ratkaisuja ja toimenpiteitä koskevat puheenvuorot.

A-klinikkasäätiön suunnittelija Jenny Kaasinen-Wickman toteaa Ylen jutussa, että päivystyksiin on tullut potilaita, jotka eivät ole tienneet käyttäneensä alfa-PVP:tä. Esimerkin (43) mukaisesti Kaasinen-Wickman kertoo syyksi Suomen lainsäädännön, joka hankaloittaa huumeiden tunnistusta. Aineistossa haastateltiin myös Tullin valvontajohtaja Hannu Sinkkosta, joka toteaa esimerkissä (44) Kaasinen-Wickmanin tapaan, että Suomen lainsäädännön takia muuntohuumeita voidaan joutua päästämään läpi tullista, vaikka aineen vaarallisuus olisikin tiedossa. Näissä esimerkeissä yhteiskunnallis-rakenteellinen kehys rakentuu järjestelmän rajoja kuvaavien ilmausten kautta. Lainsäädäntöön viittaavat kohdat myös rakentavat kehystä taustoittavien selitysten avulla taustoittamalla, että ongelma on alfa-PVP:n esiintyvyyden lisäksi myös nykyisissä säädöksissä ja toimintamalleissa, jotka vaikeuttavat puuttumista huumeilmiöön.

- (43) Kaasinen-Wickmanin mukaan riski käyttää ainetta vahingossa on Suomessa suuri. Yhtenä syynä tähän on hänen mukaansa nykyinen lainsäädäntö, joka hankaloittaa ainetunnistusta, koska huumausaineeksi luokiteltujen aineiden hallussapito on kielletty. (Yle 12.8.2025)
- (44) Jos ainetta ei ole luokiteltu kielletyksi tai luvanvaraiseksi, tullin täytyy palauttaa aine maahantuojalle tai päästää se eteenpäin tulliselvityksestä, Sinkkonen sanoo. [– –] Viranomaisen siis joutuu palauttamaan mahdollisesti vaarallisen aineen markkinoille, vaikka sen käyttötarkoitus olisi hyvinkin ilmeinen. (IS 25.8.2025)

Kaiken kaikkiaan yhteiskunnallis-rakenteellinen kehys rakentuu aineistossa näkökulmista, joissa alfa-PVP esitetään ensinnäkin yhteiskunnallisena epäonnistumisena, joka kertoo järjestelmän puutteista. Aine kehystyy myös hoito- ja palvelurakenteen ongelmana, jossa olemassa olevat käytännöt eivät vastaa stimulanttiriippuvuuksien todellisuutta. Kehys rakentuu myös resurssi- ja rahoituskysymysten ympärille, kun hoito- ja ehkäisykeinoille ei kohdenneta aineiston mukaan tarpeeksi rahaa. Lisäksi kehyksessä korostuu lainsäädäntöön liittyvä hitaus ja voimattomuus. Näiden painotusten kautta yhteiskunnallis-rakenteellinen kehys rakentuu erityisesti syiden ja taustojen, ratkaisujen ja toimenpiteiden, kiteyttävien ilmausten sekä moraalisten painotusten varaan. Painotukset rakentavat aineistossa kehyksestä muista kehyksistä erottuvan tavan puhua alfa-PVP-muuntohuumeilmiöstä yhteiskunnallisten rakenteiden, politiikan ja järjestelmän toimivuuden kysymyksenä.

4.2.6 Kokemus- ja toipumiskehys

Kuudenneksi kehukseksi tulkitsin kokemus- ja toipumiskehyksen. Tässä kehyksessä alfa-PVP rakentuu käyttäjien ja heidän läheistensä elettyinä todellisuutena: romahduksena, pelkona, psykoosina, häpeänä, ihmissuhteiden rikkoutumisena, mutta myös toipumisen ja avun mahdollisuutena. Kehyksessä korostuu se, mitä alfa-PVP tekee ihmisen mielelle, ruumiille, arjelle ja läheisuuksille. Kehys rakentui aineistossa erityisesti esimerkkien, kuvausten ja luonnehdintojen, seurauksien sekä moraalisten painotusten varaan.

Kokemus- ja toipumiskehyksessä esiintyvät etenkin käyttäjät itse, toipuvat entiset käyttäjät, heidän läheisensä ja joissakin kohdissa myös kokemusasiantuntijat. Muissa aineiston kehyksissä toimijat puhuvat ja käsittelevät ilmiötä niin sanotusti ulkoapäin, mutta tässä kehyksessä edellä mainitut toimijat puhuvat ilmiöstä sisältä käsin. Nykyiset ja entiset käyttäjät puhuvat muun muassa siitä, miltä aine tuntui, miten se muutti käyttäytymistä, mitä siitä seurasi ja millä tavoin siitä oli mahdollista irtautua. Alfa-PVP esitetään kehyksessä psyykkisenä ja ruumiillisena romahduksena, elämänhallinnan,

ihmissuhteiden ja ihmisarvon rapautumisena, läheisten jatkuvan pelon ja avuttomuuden kokemuksena sekä toipumisen, avun ja uuden suunnan mahdollisuutena.

Psyykkinen romahdus, harhat ja pelko. Kokemus- ja toipumiskehyksessä korostui erityisesti piirre, jossa alfa-PVP kuvattiin kokemuksena, joka murtaa todellisuudentajua, synnyttää harhoja ja vie käyttäjän nopeasti pelon, sekavuuden ja psykoosin tilaan. Piirrettä rakennettiin esimerkkien ja kuvausten avulla, koska aineen vaikutuksia tehtiin näkyviksi juuri yksityiskohtaisten kokemusten kautta. Esimerkissä (45) entinen alfa-PVP:n käyttäjä muistelee ensimmäistä ja viimeistä ”peukkutrippiään”. Ilta-Sanomissa julkaistussa henkilöjutussa Jemina kertoo, miten alfa-PVP:n ensikokeilu tuntui ensin euforiselta, kunnes alamäki alkoi hyvinkin nopeasti ja vei Jeminan monen päivän psykoosiin ja lopulta osastolle.

- (45) Pupillit vuorottelivat ensin pieninä, sitten suurina. Näky oli pelottava. Jemina ei tunnistanut itseään. Kuka peilistä oikein katsoi? Pian hän kuuli puhetta. Ääni ei ollut tuttu. [– –] Hän kyllä tiesi, ettei ääni ole todellinen. Hän jollain tasolla ymmärsi, että ääni johtui monen päivän huumeputkesta. (IS 29.9.2025)

Esimerkissä (46) Jari – myös entinen käyttäjä – kertoo omia kokemuksiaan alfa-PVP:n käytöstä. Niin ikään Ilta-Sanomien henkilöjuttuna julkaistussa jutussa näyttäytyvät aineen haitat konkreettisten esimerkkien kautta. Harhoistaan puhuu myös Miro, joka esimerkissä (47) jakaa Ylen henkilöjutussa yhtä lailla kokemuksiaan huumeiden käytöstä. Näissä esimerkeissä alfa-PVP kehystyy käyttäjän näkökulmasta nimenomaan mielen ja todellisuudentajun katoamisena: huume näyttäytyy kokemuksena, joka vie käyttäjän nopeasti pois niin sanotusti tavallisesta todellisuudesta.

- (46) Peukun potkiessa myös Jari näki ja koki voimakkaita näkyjä. – Näin, että oven takana kahva kääntyy ja se tuntui todelliselta, vaikka niin ei oikeasti tapahtunut. – Jos minulle tuli olo, että ovesta saapuu joku, nostin pyssyn, ja oli talossa ketä vaan, käsikin, ettei kukaan liiku niin kauan, kuin minun ”flippi” kesti. (IS 30.8.2025)

- (47) Aistiharhat alkoivat piinata. [– –] Lievimmillään harhat olivat sitä, että Miro tulkitsi kuulemansa äänet, näkemänsä asiat tai kohtaamansa ihmiset ja tilanteet uhkaavana, vaikka tosiasiassa ne eivät sitä olleet. Äärimmillään hän saattoi kuvitella asioita, joita ei oikeasti ollut olemassa. (Yle 7.12.2025)

Kehyksen rakentuminen perustuu esimerkeissä (45)–(47) käyttäjien omaan kokemukseen. Niissä esiintyvät ilmaukset toimivat kokemus- ja toipumiskehyksessä vahvoina kuvauksina ja luonnehdintoina, jotka tekevät aineen vaikutukset lukijalle ymmärrettäviksi. Lisäksi ne rakentavat kehystä myös seurauksia kuvaavina kohtina näyttämällä, että alfa-PVP:n käyttö voi johtaa mielen romahtamiseen.

Elämänhallinnan rapautuminen, rikoskierre ja ihmisyyden menetys. Kokemus- ja toipumiskehyksessä toistuu myös näkökulma, jossa alfa-PVP kuvataan ilmiönä, joka murentaa arjen, ihmissuhteet, toimijuuden ja oman käsityksen itsestä. Tässä näkökulmassa korostuu erityisesti seuraukset ja moraaliset painotukset, koska aineen vaikutuksia kuvataan elämän kokonaisvaltaisena rapautumisena. Esimerkissä (48) Miro kuvaa, kuinka elämä alkoi pyöriä alfa-PVP:n ympärillä. Esimerkissä (49) Jari taas kertoo, miten alfa-PVP:n käyttäjät ovat valmiita tekemään mitä tahansa ylläpitääkseen huumeen saantia. Päihdehoitaja Jonna Vihusella ei ole omakohtaista kokemusta huumeesta, mutta hän on työnsä puolesta nähnyt, millaista tuhoa alfa-PVP sen käyttäjille tekee. Esimerkissä (50) Vihunen kuvailee, kuinka aine vie jopa käyttäjien ihmisyyden.

- (48) Ote todellisuudesta alkoi kuitenkin lipsua. Pian elämä pyöri aineen ympärillä ja tulevaisuuden suunnittelusta tuli mahdotonta. Se hiersi ihmissuhteita. [– –] Tosiasiassa alfa-PVP oli saanut otteen elämästä. (Yle 7.12.2025)
- (49) Peukun käyttäjä on valmis tekemään ”ihan mitä vaan” saadakseen uuden annoksen, Jari kuvaa. (IS 30.8.2025)
- (50) – Yksilöstä riippuen elämänhallinnan käsistä riistäytyminen voi tapahtua nopeasti [– –] Osa potilaista on kuvaillut, että aine vie jopa ihmisyyden. Heiltä saattaa kadota itsesuojeluvaisto, ja vieroituksessa nousee usein esiin inhoa ja oksetusta omasta käytöksestä. Osa kertoo joutuneensa

rikoksen uhriksi tai tehneensä itse rikoksia aineen vaikutuksen alaisena.
(IS 23.8.2025)

Edellä mainituissa esimerkkitapauksissa alfa-PVP rakentuu ilmiöksi, joka vie käyttäjältä vähitellen kyvyn säädellä toimintaansa ja suojata itseään. Katkelmissa näkyy oikean elämän esimerkkien lisäksi moraalista painotusta, kun alfa-PVP synnyttää esimerkissä (50) rikosten tai vaaratilanteiden lisäksi myös inhoa omaa käytöstä kohtaan.

Läheisten pelko ja avuttomuus. Aineistossa alfa-PVP liitettiin myös sen käyttäjien läheisiin ja heidän kokemuksiinsa: Alfa-PVP määrittyy kokemus- ja toipumiskehyksessä läheisten arkea määrittävänä jatkuvana pelkona. Tässä näkökulmassa korostui erityisesti esimerkit, kuvaukset ja moraaliset painotukset, koska läheisten puhe rakentaa kehystä vahvasti suhteen, vastuun ja rakkauden kautta. Esimerkissä (51) on osa Ilta-Sanomissa julkaistusta kirjeestä, jonka isä on kirjoittanut alfa-PVP:tä käyttävälle tyttärelleen. Siitä saa kuvan siitä, miten alfa-PVP rakentuu läheisille jatkuvana uhkana, epävarmuutena ja menetyksen pelkona. Ilmaus ”viimeinen puhelu” toimii vahvana kiteyttävänä ilmauksena koko läheisten kokemukselle. Myös ilmaus ”hätä on läsnä” tuo mukaan moraalisen painotuksen, kun pelko rakentuu arjen turvallisuuskehystä poiketen rakkauden ja vastuun ympärille.

(51) Peukku muutti kaiken. [– –] Olen elänyt kymmenen vuotta jatkuvassa pelossa siitä, että tulee se viimeinen puhelu. – – Hätä on läsnä. (IS 31.8.2025)

Toipuminen, avun piiriin pääsy ja uusi suunta. Kokemus- ja toipumiskehys ei rakennu ainoastaan kärsimykseen, vaan siinä näkyy myös toipuminen. Aineistossa puhutaan mahdollisuudesta päästä avun piiriin, tehdä uusi alku ja löytää elämälle uusi suunta. Esimerkissä (52) Jemina kertoo pääsytään avun piiriin ja siitä, miten kokee saaneensa elämänsä takaisin alfa-PVP:n käytön jälkeen. Esimerkissä (53) Jari tuo esiin omia työkaluja, joilla hän pysyy erossa huumeista. Näissä esimerkeissä kokemus- ja toipumiskehys saa kärsimyksen vierelle toivon ulottuvuuden.

- (52) – Koen velvollisuutta yhteiskuntaa ja koko elämää kohtaan, kun pääsin avun piiriin ja selvisin. Haluan luoda uskoa siihen, että apua on mahdollista saada, Jemina sanoo. [– –] Olen saanut elämäni takaisin. Se ei tullut missään kahdessa viikossa, mutta se oli prosessi, joka kannatti käydä läpi. (IS 29.9.2025)
- (53) Kaikki tuo on nyt takanapäin. Jari on ollut kuivilla huumeista kolme vuotta. [– –] Merkitystä uuteen raittiiseen elämään ovat antaneet korvaushoito, työkokeilu sekä päihde- ja mielenterveysalan opinnot Espoon Omniassa. – Niiden avulla istun tässä. (IS 30.8.2025)

Kokemus- ja toipumiskehys rakentuu aineistossa useista eri näkökulmista, joissa alfa-PVP esitetään romahduksena, pelkona, harhoina ja todellisuudentajun katoamisena. Mukana on myös elämänhallinnan ja ihmissuhteiden rapautuminen sekä huumeiden käyttäjien läheisten kokemukset. Lisäksi kehykseen sisältyy toipumisen ulottuvuus, jossa avun piiriin pääsy, kuntoutuminen ja uuden elämän rakentaminen esitetään todellisena mahdollisuutena. Kokemus- ja toipumiskehyksestä rakentuu aineistossa näiden näkökulmien varassa selvästi oma, muista kehyksistä erottuva kehys, joka jäsentää alfa-PVP:n elettyinä romahduksena, kärsimyksenä ja mahdollisena toipumisena.

4.2.7 Media- ja puhekehys

Seitsemänneksi kehykseksi tulkitsin media- ja puhekehysten. Tässä kehyksessä alfa-PVP rakentuu nimeämisen, julkisen puheen, median esitystapojen sekä pelon, stigman ja puhetapojen arvioinnin kohteena. Tässä kehyksessä korostuu ensisijaisesti sen nimensä mukaisesti se, miten alfa-PVP:stä mediassa puhutaan, eikä muiden kehysten tapaan vaikkapa rikokset, käytön kasvu tai hoitojärjestelmä. Aineistossa esiintyi keskustelua esimerkiksi siitä, millaisilla sanoilla ilmiötä nimitetään, millaisia mielikuvia nämä nimitykset tuottavat ja milloin julkinen keskustelu joko vahvistaa tai korjaa pelkoa ja leimaamista. Kehys rakentui aineistossa erityisesti kiteyttävien ilmausten, kuvausten ja luonnehdintojen, syytä ja taustoja avaavien kohtien sekä moraalisten painotusten varaan.

Kehystä rakentavat aineistossa etenkin toimittajat, kieliasiantuntijat, poliisi, tutkijat, päihdetyöntekijät ja muut asiantuntijatoimijat, jotka puhuvat siitä, miten alfa-PVP-ilmiota sanallistetaan julkisuudessa. Kehys rakentuu muiden kehysten tapaan useammasta eri painotuksesta ja näkökulmasta. Näissä näkökulmissa alfa-PVP esitetään nimeämisen ja slangin ilmiönä sekä huume puhetta, sen sävyä ja mediaesityksiä koskevan arvioinnin kohteena.

Nimeäminen ja slangisana *peukku*. Media- ja puhekehyksessä nousi esiin peukku-sanana rakentuminen alfa-PVP:n lempinimeksi ja julkisessa keskustelussa kiertäväksi nimitykseksi. Aineistossa lähestyttiin aihetta nimenomaan siltä suunnalta, että ”peukku” on noussut julkiseen puheeseen slangisanana, jonka käyttöä, alkuperää ja leviämistä tarkasteltiin itsessään uutisaiheena. Alfa-PVP:tä ja peukkua ei siis käsitelty jokaisessa jutussa suoranaisesti huumeena, vaan keskiöön nousi se, millä nimityksillä siitä medioissa puhutaan. Tässä näkökulmassa korostuivat etenkin kiteyttävät ilmaukset, kuvaukset ja taustoittavat selitykset.

Esimerkeissä (54) ja (55) alfa-PVP kehystyy nimenomaan kielellisenä ilmiönä. Esimerkki (54) on Ilta-Sanomissa julkaistun uutisen otsikko. Uutisessa käsitellään sitä, miten Kotus valitsi elokuussa 2025 alfa-PVP:n slangisanan ”peukun” kuukauden sanaksi. Myös esimerkin (55) uutisessa käsitellään huumetta sen slangisanan näkökulmasta. Myöhemmin syyskuussa Kotus kuitenkin julkaisi tiedotteen, jossa mediaa ohjeistettiin luopumaan peukku-sanasta ja käyttämään sen sijaan huumeen virallista alfa-PVP-nimeä. Esimerkissä (56) Kotuksen viestintäkoordinaattori Risto Uusikoski toteaa peukku-sanana käyttämisen olevan kärjistettynä brändityötä, josta pitäisi luopua.

(54) Kuukauden sana valittu: Peukku. (IS 29.8.2025)

(55) Peukku kuuluu laajempaan huumeiden käyttäjien slangisanaston kirjoon, jota käytetään sekä puheessa että salatuilla verkkoalustoilla. (HS 29.8.2025)

- (56) Tiedotteessa haluttiin ohjeistaa media-alan ihmisiä puhumaan peukun sijaan alfa-pvp:stä. ”Loppujen lopuksi peukku on eräänlainen brändi” [– –] ”Siitä on helpompi puhua, se on helpompi muistaa. Sitä on varmasti helpompi ostaa. Sanan levittäminen on kärjistettynä brändityötä [– –]” (HS 8.9.2025)

Kotuksen ajatukset jakoi myös Helsingin Sanomien lukija, joka mielipidekirjoituksessaan totesi, että alfa-PVP:n slanginimestä olisi luovuttava. Esimerkissä (57) hän kehottaa toimituksia luopumaan peukku-sanana käytöstä, koska kokee sen normalisoivan huumeen käyttöä. Esimerkin (58) mielipidekirjoituksen katkelmassa myös toinen Helsingin Sanomien lukija kirjoitti, ettei haluaisi, että peukku-sana pilattaisiin, vaan alfa-PVP:stä tulisi puhua sen virallisella nimellä. Esimerkit (56), (57) ja (58) rakentavat kehystä selvästi moraalisten painotusten avulla vaatimalla, että median tulisi käyttää virallisia nimiä ja välttää sellaista nimeämistä, joka voi tehdä ilmiöstä kevyemmän tai hyväksyttävämmän kuuluisen.

- (57) Lempinimi peukku kuulostaa harmittomalta ja jopa leikkisältä. Se normalisoi vaarallisen aineen käyttöä, hämärtää sen todellisia riskejä ja tekee huumeesta houkuttelevan niille, jotka eivät sitä vielä tunne. [– –] Median tehtävä on tarjota täsmällistä ja vastuullista tietoa. On perusteltua, että toimitukset luopuisivat slanginimen käytöstä ja pitäytyisivät virallisissa nimissä. (HS 10.9.2025)
- (58) Annetaan alfa-pvp:n käyttäjien käyttää omia sanojaan, mutta ei tehdä niistä valtavirtaa. Tässä myös medially on suuri rooli. Voitaisiko puhua vain alfa-pvp-huumeesta ja lopettaa lempinimen käyttö virallisissa ja julkisissa yhteyksissä? (HS 25.8.2025)

Huumepuheen sävy. Media- ja puhekehityksessä korostui myös näkökulma julkisen huumepuheen sävyn arviointiin. Aineistossa nousi esiin eri toimijoiden ajatuksia siitä, onko puhe alfa-PVP:stä liian myönteistä, liian kevyttä, liian leimaavaa tai muuten ongelmallista. Aineistossa pyrittiin myös esimerkiksi korjaamaan median tuottamaa pelkoa, demonisointia ja stigmaa. Esimerkin (57) katkelma mielipidekirjoituksesta kattaa slangisana-näkökulman lisäksi myös huumepuheen sävyn arviointia, kun siinä lukija

toteaa peukku-sanana normalisoivan huumeita ja tekevän siitä mahdollisesti houkuttelevamman uusille käyttäjille.

Esimerkissä (59) THL:n huumeiden erityisasiantuntija Sanna Kailanto puolestaan puhuu median roolista pelon lietsojana pohtimalla uutisoinnin tuottamaa pelkoa ja stigmaa. Esimerkissä (60) Sininauhasäätiö yhtyy Kailannon ajatuksiin toteamalla, ettei alfa-PVP:n käyttäjiä tulisi demonisoida mediassa, vaan heitä tulisi kohdella ja kohdata ihmisinä. Myös tutkija Teppo Turkki kirjoittaa Helsingin Sanomien pääkirjoituksessa, että median käyttäytyminen muuntohuumeilmiön uutisoinnissa muistuttaa moraalipaniikkia. Esimerkissä (61) Turkki toteaa huumeuutisoinnin olevan sensaatiomaista ja pelkoa korostavaa. Näissä esimerkeissä media- ja puhekehys rakentuu korjaavan puheen kautta, kun esimerkkien tarkoituksena on vähentää pelkoa ja estää käyttäjien leimaamista yksiselitteisesti uhaksi.

- (59) – Suomessa on tehty paljon töitä huumeita ongelmallisesti käyttäviin ihmisiin kohdistuvan stigman vuoksi. Puhe peukusta on laittanut sille takapakkia. Voisi pohtia, paljonko ihmiset ovat itse kokeneet fyysisen uhan lisääntymistä, ja paljonko puolestaan uutisoinnilla on ollut vaikutusta pelon tunteeseen. (Yle 31.8.2025)
- (60) – Alfa-PVP on edelleen vaarallinen päihde, mutta se ei tarkoita, että päihdettä käyttäviä ihmisiä tulisi demonisoida. Alfa-PVP:n käyttäjä on ihminen, jolla on päihdesairaus [– –] (IS 31.8.2025)
- (61) Alfa-pvp-uutisointi on sensaatiomaista ja pelkoa korostavaa, ja osin se ylittää itse ongelman mittasuhteet. (HS 5.10.2025)

Kokonaisuudessaan media- ja puhekehys siis rakentuu nimeämisen ja huumeipuheen sävyn arvioinnin ympärille. Slangisanan käyttö nähtiin aineistossa useasti ongelmallisena, mutta kritiikkiä sai myös median tapa esittää alfa-PVP joko liian kevyenä tai pelkoa ja stigmaa korostavana ilmiönä. Kehyksessä korostuivat selvästi moraaliset painotukset, joiden avulla huumeita jäsennettiin nimenomaan puheen ja nimeämisen kysymyksenä. Media- ja puhekehyksessä huomio ei muista kehysistä poiketen käsittele varsinaisesti

huumetta ja sen vaikutuksia, vaan puhetta siitä. Tämä tekee siitä selvästi muista kehyksistä erottuvan.

4.3 Toimijoiden ja kehysten määrällinen jakautuminen jutuissa

Edellisissä alaluvuissa tarkastelin alfa-PVP-jutuissa esiintyviä toimijoita, rooleja ja kehyksiä laadullisesti. Tässä luvussa siirryn tarkastelemaan näiden määrällistä jakautumista aineistossa. Luvun tavoitteena on vastata tutkielmani kolmanteen tutkimuskysymykseen tekemällä näkyväksi, mitkä toimijat ja kehykset uutisoinnissa korostuvat sekä millaisia painotuksia tästä muodostuu koko aineiston tasolla ja medioiden välillä. Ensin tarkastelen toimijoiden määrällistä jakautumista, sen jälkeen kehysten jakautumista.

Toimijoiden määrällinen jakautuminen. Aineistossa esiintyneet toimijatyypit ja niiden määrät medioittain olen koostanut taulukkoon 5. Taulukosta näkyy, että aineistossa korostuivat erityisesti turvallisuus- ja valvontaviranomaiset (20,9 %), huumeiden nykyiset ja entiset käyttäjät (16,8 %), rikoksesta epäillyt, syytetyt ja tuomitut (11,4 %) sekä sosiaali-, terveys- ja hyvinvointiviranomaiset (10,9 %). Tämä viittaa siihen, että alfa-PVP-ilmiötä tarkastellaan uutisoinnissa etenkin valvonnan, hallinnan, rikollisuuden ja näkyvien seurausten näkökulmasta. Kuitenkin nykyisten ja entisten käyttäjien suhteellisen suuri osuus osoittaa myös sen, että ilmiötä käsitellään lisäksi omakohtaisten kokemusten kautta. Vähiten ääneen aineistossa pääsivät media- ja kulttuuritoimijat (3,2 %), yritys- ja elinkeinoelämän toimijat (3,2 %), tutkijat ja muut asiantuntijat (3,2 %), muut viranomaiset (3,9 %) sekä oikeusjärjestelmän toimijat (4,8 %). Toimijoiden määrällinen tarkastelu perustuu aineistosta tunnistettuihin toimijamainintoihin, eli taulukon 5 prosentit on laskettu toimijoiden kokonaismäärästä, ei artikkeleiden määrästä.

Taulukko 5. Toimijoiden määrällinen jakautuminen aineistossa.

Toimija	HS	HS (%)	Yle	Yle (%)	IS	IS (%)	Yht.	Yht. (%)
Turvallisuus- ja valvontaviranomainen	27	15,8	35	25,7	30	22,6	92	20,9
Huumeiden nykyinen tai entinen käyttäjä	25	14,6	21	15,4	28	21,1	74	16,8
Rikoksesta epäilty/syytetty/tuomittu	19	11,1	15	11,0	16	12,0	50	11,4
Sosiaali-, terveys- tai hyvinvointiviranomainen	15	8,8	20	14,7	13	9,8	48	10,9
Yksityishenkilö/sivullinen	16	9,4	9	6,6	10	7,5	35	8,0
Auttamis- tai palvelutoimija	14	8,2	8	5,9	9	6,8	31	7,0
Poliitikko	16	9,4	7	5,1	7	5,3	30	6,8
Oikeusjärjestelmän toimija	8	4,7	7	5,1	6	4,5	21	4,8
Muu viranomainen	9	5,3	4	2,9	4	3,0	17	3,9
Tutkija tai muu asiantuntija	6	3,5	6	4,4	2	1,5	14	3,2
Yritys/elinkeinoelämän toimija	7	4,1	1	0,7	6	4,5	14	3,2
Media- tai kulttuuritoimija	9	5,3	3	2,2	2	1,5	14	3,2

Toimijoiden medioittainen jakautuminen osoittaa, että Ylellä turvallisuus- ja valvontaviranomaisten osuus oli selvästi muita toimijoita korkeampi, kattaen yli neljänneksen kaikista toimijoista. Medioiden välisessä vertailussa erottuu myös, että Iltasanomissa korostui muita medioita enemmän käyttäjien osuus, kun taas Ylellä sosiaali-, terveys- ja hyvinvointiviranomaiset esiintyivät jutuissa muita medioita enemmän. Helsingin Sanomissa toimijoiden jakauma näyttää muihin medioihin verrattuna yleisesti tasaisemmalta – mikään toimijatyyppe ei varsinaisesti ollut yliedustettuna, ja kaikki toimijatyypit pääsivät muihin medioihin suhteutettuna enemmän ääneen.

Kehysten määrällinen jakautuminen. Seuraavaksi tarkastelen kehysten määrällistä jakautumista aineistossa. Määrällinen tarkastelu perustuu kahteen erilliseen laskentatapaan. Ensimmäisessä laskennassa huomioin kaikki jutuissa esiintyvät kehykset (taulukko 6). Tämä tarkoittaa, että sama juttu saattoi sijoittua useampaan kehykseen, jos siinä käsiteltiin alfa-PVP:tä useasta eri näkökulmasta. Toisessa laskennassa määritin jokaiselle jutulle yhden pääkehysten (taulukko 7). Pääkehyksellä tarkoitan sitä kehystä, joka jäseni jutun kokonaisuutta hallitsevimmin. Pääkehysten määrittelyssä huomioin jutun otsikon, ingressin sekä yleisesti sen, minkä näkökulman kautta alfa-PVP-ilmiötä jutussa ensisijaisesti käsiteltiin. Vaikka jutussa saattoi esiintyä useita kehyksiä, pääkehykseksi valittiin vain yksi. Tästä syystä taulukoiden 6 ja 7 luvut eivät kuvaa samaa asiaa: taulukko 6 osoittaa kehysten kokonaisesiintymät, kun taas taulukko 7 osoittaa, mikä kehys oli kunkin jutun hallitseva pääkehys.

Yleisimmät aineistossa esiintyneet kehykset olivat kasvun ja leviämisen kehys (72 %), arjen turvallisuuskehys (67,1 %) sekä hoidon ja hallinnan kehys (47,6 %). Tämä viittaa siihen, että alfa-PVP esitetään uutisoinnissa usein samaan aikaan leviävänä ilmiönä, näkyviä arjen haittoja aiheuttavana ongelmana sekä hoitoa ja hallinnollisia vastatoimia vaativana kysymyksenä. Kaikkien kehysten määrällisen jakautumisen olen koostanut medioittain taulukkoon 6. Kehysten suuri esiintymisprosentti kertoo siitä, että samassa jutussa rakentui usein useita kehyksiä yhtä aikaa. Toisin kuin edellisen luvun toimijataulukossa, tässä kehysten tarkastelu perustuu artikkeleiden määrään, ei aineistossa esiintyneiden kehysten kokonaismäärään. Kasvun ja leviämisen kehys esiintyi siten 72 prosentissa aineiston jutuista.

Taulukko 6. Kehysten määrällinen jakautuminen aineistossa (N = 422).

Kehys	HS	HS (%)	Yle	Yle (%)	IS	IS (%)	Yht.	Yht. (%)
Kasvun ja leviämisen kehys	28	62,2	42	82,4	33	70,2	103	72,0

Kehys	HS	HS (%)	Yle	Yle (%)	IS	IS (%)	Yht.	Yht. (%)
Arjen turvallisuuskehys	27	60,0	32	62,8	37	78,8	96	67,1
Hoidon ja hallinnan kehys	25	55,6	23	45,1	20	42,6	68	47,6
Rikos- ja huumemarkkinakehys	15	33,3	17	33,3	24	51,1	56	39,2
Yhteiskunnallis-rakenteellinen kehys	17	37,8	18	35,3	21	44,7	56	39,2
Kokemus- ja toipumiskehys	3	6,7	9	17,7	10	21,3	22	15,4
Media- ja puhekehys	10	22,2	5	9,8	6	12,8	21	14,7

Eri medioiden vertailu paljastaa, kuinka rikos- ja huumemarkkinakehys korostui Ilta-Sanomien jutuissa selvästi muita enemmän. Kyseistä kehystä esiintyi reilussa puolessa median jutuista, kun muissa medioissa luku jäi kolmannekseen. Ylellä puolestaan korostui kasvun ja leviämisen kehys, jota esiintyi yli 80 prosentissa jutuista. Helsingin Sanomissa kokemus- ja toipumiskehys jäi muihin medioihin verrattuna vähäiseksi, kun taas media- ja puhekehys näyttäytyi yleisempänä kuin kahdessa muussa mediassa. Kaiken kaikkiaan tuloksista voidaan todeta, että alfa-PVP rakentuu aineistossa hyvin useiden eri kehysten kautta: muuntohuumeilmiötä käsitellään mediassa monesta eri näkökulmasta, jopa saman jutun sisällä. Erityisesti uutena ja jatkuvasti leviävänä huumeilmiönä kasvun ja leviämisen kehysten korostuminen aineistossa ei ole yllättävää.

Tulkitsin aineiston jutuista myös ”pääkehysiksi”, eli kehysiksi, joiden koin toimivan juttujen hallitsevina näkökulmina. Kokosin pääkehukset medioittain taulukkoon 7. Koko aineistossa yleisin pääkehys oli arjen turvallisuuskehys, jota esiintyi 21,7 prosentissa jutuista. Sitä seurasivat rikos- ja huumemarkkinakehys (20,3 %), hoidon ja hallinnan kehys (18,1 %) sekä kasvun ja leviämisen kehys (16,8 %). Eli vaikka kasvun ja leviämisen kehys esiintyi aineistossa kaikista useimmin, juttujen ja huumeilmiön hallitseva näkökulma liittyy hieman useammin turvallisuuteen, häiriöihin ja näkyviin seurauksiin.

Juttujen pääkehukset toistuivat määrällisesti hyvin samankaltaisina medioita vertaamalla, mutta huomionarvoisena voidaan pitää Ylen jutuissa korostuvaa kasvun ja leviämisen kehystä. Melkein kolmannes Ylen jutuista käsitteli pääasiallisesti ilmiön kasvua ja leviämistä, mikä ei ole yllättävää Ylen harjoittaessa julkisen palvelun yleisradiotoimintaa.

Taulukko 7. Juttujen pääkehukset (N = 143).

Kehys	HS	HS (%)	Yle	Yle (%)	IS	IS (%)	Yht.	Yht. (%)
Arjen turvallisuuskehys	12	26,7	8	15,7	11	23,4	31	21,7
Rikos- ja huumemarkkinakehys	9	20,0	10	19,7	10	21,3	29	20,3
Hoidon ja hallinnan kehys	9	20,0	7	13,7	10	21,3	26	18,1
Kasvun ja leviämisen kehys	3	6,7	15	29,4	6	12,8	24	16,8
Yhteiskunnallis-rakenteellinen kehys	4	8,9	5	9,8	3	6,4	12	8,4
Kokemus- ja toipumiskehys	2	4,4	3	5,9	6	12,8	11	7,7
Media- ja puhekehys	6	13,3	3	5,9	1	2,1	10	7,0

Määrällinen tarkastelu osoittaa, että alfa-PVP-ilmiön uutisointi painottuu koko aineistossa erityisesti kasvuun ja leviämiseen, arjen turvallisuuteen sekä hoidon ja hallinnan kysymyksiin. Toimijatasolla korostuvat erityisesti turvallisuus- ja valvontaviranomaiset, mutta esillä on näkyvästi myös käyttäjät ja rikosprosessiin liittyvät toimijat. Kokonaisuutena tulokset viittaavat siihen, että alfa-PVP rakentuu uutisoinnissa ennen kaikkea yhteiskunnallisesti näkyväksi ongelmaksi, jota tarkastellaan samanaikaisesti turvallisuuden, rikollisuuden, hallinnan ja toimijoiden kokemusten ja niiden seurausten näkökulmasta.

4.4 Analyysin yhteenveto

Tutkielman aineisto kerättiin kolmesta eri uutismediasta: Helsingin Sanomista, Yleltä ja Ilta-Sanomista. Aineistoon kuului yhteensä 143 eri juttutyyppiä edustavaa juttua. Analyysin avulla pyrin vastaamaan kolmeen tutkimuskysymykseen: 1. Millaisia toimijoita uutismediat tuovat esiin alfa-PVP:tä koskevissa jutuissa, ja millaisia rooleja heille annetaan? 2. Millaisia kehyksiä uutismediat tuottavat käsitellessään alfa-PVP-ilmiötä? ja 3. Miten toimijat ja kehykset jakautuvat määrällisesti aineistossa, ja millaisia uutisoinnin painotuksia niiden perusteella muodostuu?

Aineistossa esiintyi useita eri toimijoita, joita koodaamalla koostin 12 toimijatyyppejä sekä 11 roolia, joita toimijat aineistossa saivat. Analyysi osoitti, että kaikki toimijat eivät näyttäyty aineiston jutuissa samanlaisissa asemissa. Erityisesti institutionaaliset toimijat, kuten turvallisuus- ja valvontaviranomaiset, sosiaali-, terveys- ja hyvinvointiviranomaiset, poliitikot ja asiantuntijat, saivat usein ilmiötä määrittelevän roolin. He esiintyivät jutuissa etenkin asiantuntijan, päätöksentekijän, valvojan tai toimeenpanijan rooleissa. Sen sijaan huumeiden käyttäjät, läheiset ja muut yksityishenkilöt esiintyivät useammin kokijoina, kokemusasiantuntijoina, haittojen kohteina tai huolestuneina kansalaisina.

Kehysanalyysin avulla muodostin aineistosta kehystämisvälineiden avulla seitsemän kehystä. Rikos- ja huumemarkkinakehyksessä alfa-PVP esitettiin rikollisena hyödykkeenä, joka liittyy salakuljetukseen, levitykseen, rikosverkostoihin ja rikosoikeudelliseen kontrolliin. Kehys korosti aineen liikettä markkinoilla sekä sen takavarikointia, tutkintaa ja rankaisua. Kasvun ja leviämisen kehyksessä alfa-PVP puolestaan rakentui nopeasti kasvavana, yleistyvänä ja alueellisesti laajenevana ilmiönä.

Arjen turvallisuuskehyksessä alfa-PVP esitettiin näkyvänä katuhäiriönä, levottomuutena ja turvallisuusriskinä. Kehys rakentui etenkin kuvauksista, joissa aine kytkeytyi arvaamattomuuteen, aggressiivisuuteen, väkivallan uhkaan ja arjen tilojen häiriöihin. Hoidon ja hallinnan kehyksessä muuntohuume näyttäytyi terveydenhuoltoa

kuormittavana ja vaikeasti hoidettavana riippuvuutena. Tässä kehyksessä korostuivat hoito, palvelut, haittojen vähentäminen ja viranomaisten koordinoitu vaste. Yhteiskunnallis-rakenteellisessa kehyksessä alfa-PVP näyttäytyi laajempänä yhteiskunnallisena ja järjestelmällisenä ongelmana, jossa korostui palvelurakenteiden puutteet, resurssikysymykset, poliittinen vastuu ja lainsäädännön hitaus.

Kokemus- ja toipumiskehyksessä huume jäsenyi elettyinä romahduksena, pelkona, harhoina ja elämänhallinnan menetyksenä. Kehyksessä oli mukana kuitenkin myös toipumisen ulottuvuus, jossa avun saaminen, kuntoutuminen ja uuden elämän rakentaminen näyttäytyivät mahdollisina suuntina huumeiden käyttäjille. Viimeiseksi kehykseksi tulkitsin media- ja puhekehysten, jossa huomio kohdistui siihen, miten alfa-PVP:stä puhutaan ja millä nimillä sitä kutsutaan. Kehyksessä problematisoitiin sekä slangisanan käyttöä että uutisoinnin tapaa rakentaa kuvaa huumeilmiöstä joko liian kevyenä tai pelkoa ja stigmaa vahvistavana.

Laadullisen tutkimuksen jälkeen muodostin määrälliset tulokset aineistossa esiintyneistä toimijoista ja kehyksistä. Toimijoina korostuivat erityisesti turvallisuus- ja valvontaviranomaiset, nykyiset ja entiset käyttäjät, rikoksesta epäillyt, syytetyt tai tuomitut sekä sosiaali-, terveys- ja hyvinvointiviranomaiset. Yleisimmät jutuissa esiintyneet kehykset olivat kasvun ja leviämisen kehys, arjen turvallisuuskehys sekä hoidon ja hallinnan kehys. Pääkehysten tarkastelu kuitenkin osoitti, että juttujen hallitsevin näkökulma oli useimmin arjen turvallisuuskehys, jota seurasivat rikos- ja huumemarkkinakehys, hoidon ja hallinnan kehys sekä kasvun ja leviämisen kehys.

Kokonaisuudessaan analyysi osoitti, että alfa-PVP rakentuu suomalaisessa uutisoinnissa ennen kaikkea näkyväksi, vakavaksi ja hallintaa vaativaksi yhteiskunnalliseksi ongelmaksi. Ilmiötä tarkasteltiin aineistossa samanaikaisesti turvallisuuden, rikollisuuden, leviämisen, hoidon ja hallinnan näkökulmista. Vaikka aineistossa esiintyi myös kokemuksiin, toipumisiin, rakenteellisiin ja uutisoinnin oman kielen reflektointiin liittyviä näkökulmia,

ne jäivät määrällisesti heikoimmiksi toisiin kehyksiin verrattuna. Muuntohuumeilmiön kokonaiskuva kallistuu siis enemmän institutionaalisten toimijoiden, näkyvien haittojen ja ilmiön hallinnan korostamiseen.

5 Päätäntö

Tutkielman tavoitteena oli selvittää, millaista kuvaa suomalaiset uutismediat rakentavat alfa-PVP-ilmiöstä vuoden 2025 uutisoinnissa. Tavoitteen selvittämiseksi analysoin suomalaisten uutismedioiden alfa-PVP:tä käsitteleviä juttuja kolmen tutkimuskysymyksen avulla. Ensimmäisen tutkimuskysymyksen mukaisesti tunnistin aineistossa esiintyviä toimijoita ja heille annettuja rooleja laadullisen sisällönanalyysin avulla. Toiseen tutkimuskysymykseen vastatakseni tulkitsin ja muodostin aineistostani kehysanalyysin avulla alfa-PVP:tä määritteleviä näkökulmia eli kehyksiä. Kolmanteen tutkimuskysymykseen vastatakseni muodostin löytämistäni toimijatyypeistä ja kehyksistä määrällisen tuloksen koko aineiston sekä valittujen uutismedioiden tasolla.

Tutkimus osoitti, että alfa-PVP rakentuu valitsemisani uutismedioissa ennen kaikkea näkyvänä, vakavana ja institutionaalista hallintaa vaativana yhteiskunnallisena ongelmana. Tulkintaani tukee se, että aineistossa korostuivat erityisesti arjen turvallisuuteen, rikollisuuteen, leviämiseen sekä hoidon ja hallinnan kysymyksiin liittyvät kehykset. Lisäksi näkyvimät toimijat olivat turvallisuus- ja valvontaviranomaisia, asiantuntijoita, huumeiden (entisiä) käyttäjiä sekä rikosprosessiin liittyviä toimijoita, mikä vahvistaa kuvaa ilmiöstä institutionaalisesti jäsennettynä ongelmana. Alfa-PVP siis näyttäytyy uutisoinnissa laajempänä yhteiskunnallisena ilmiönä ja ongelmana, johon liittyy riskejä, seurauksia ja puuttumisen tarvetta, ei vain yksittäisten käyttäjien kokemuksena tai rajattuna päihdekysymyksenä.

Tutkielma täydentää journalistista tutkimusta osoittamalla, millaisin kehyksin uusi ja nopeasti esiin noussut huumeilmiö jäsennetään suomalaisessa uutismediassa. Suomen kontekstissa alfa-PVP:tä on tutkittu ja käsitelty lähinnä korkeakoulujen opinnäytetöissä kasvavana ilmiönä, mutta tämä tutkielma lähestyi ilmiötä nimenomaan viestinnällisestä näkökulmasta. Se, kehystetäänkö alfa-PVP mediassa ensisijaisesti rikollisuutena vai kansanterveyden asiana, vaikuttaa siihen, millaisia ratkaisuvaihtoehtoja yhteiskunnassa pidetään mahdollisina sekä miten huumeiden käyttäjiä kohdellaan ja kohdataan.

Sosiaalisen konstruktionismin teoriaa mukaillen media rakentaa todellisuutta viestinnällisillä valinnoillaan, joten se, miten huumeita mediassa käsitellään, vaikuttaa ihmisten mielikuviin ja asenteisiin huumeista ja niiden käyttäjistä (ks. Brown & Midberry, 2022, s. 375). Tutkielma nostaakin esiin myös median eettisen vastuun huumeutisoinnissa. Kun alfa-PVP rakentuu mediassa vahvasti turvallisuuden ja turvattomuuden, rikollisuuden ja näkyvien haittojen ja hallinnan näkökulmista, voi uutisointi vahvistaa huumeiden käyttäjiin liittyvää stigmaa ja toiseuttavia mielikuvia. Aiemmissa tutkimuksissa on todettu, että epäinhimillistä ja stigmatisoiva retoriikka voi jopa heikentää hoitoon hakeutumista (ks. Bowles ja muut, 2024).

Tutkielman tulokset ovat pitkälti linjassa luvussa 3.3 esittelemieni aiempien huumejournalismia koskevien tutkimusten kanssa. Kuten aiemmissa tutkimuksissa on todettu ja havaittu, myös tämän tutkielman aineistossa korostuivat uhkaan, rikollisuuteen ja näkyviin haittoihin liittyvät näkökulmat. Näiden lisäksi tulokset kuitenkin osoittivat, että alfa-PVP-uutisoinnissa näkyy melko vahvasti myös hoidon ja hallinnan sekä osin yhteiskunnallis-rakenteelliset näkökulmat. Tutkielma siis täydentää aiempia huumejournalismin tutkimuksia osoittamalla, että suhteellisen äkisti julkiseen keskusteluun noussut huumeilmiö jäsentyy medioissa useiden eri kehysten kautta, vaikka kokonaispainotus saattaakin kallistua enemmän haittojen ja hallinnan suuntaan.

Muuntohuumeilmiön monipuolinen käsittely mediassa näkyy jo tulkitsemisessä seitsemässä kehyksessä, jotka osoittavat, että alfa-PVP:tä ja sen ympärille nousutta ilmiötä käsitellään monesta eri näkökulmasta. 1990-luvun kotimaisissa huumejournalismin tutkimuksissa korostuivat uhka- ja rikoskehykset (esim. Piispa, 2001; Rantanen, 1997), mutta 2000-luvulle tultaessa Onnela (2003) huomasi huumeutisoinnissa monipuolistumisen piirteitä. Tämän tutkielman tulosten valossa voisi siis tulkita, että huumeiden käsittely suomalaisessa mediassa on jatkanut monipuolistumista Onnelan havaintojen jälkeen.

Tutkielman tuloksia voivat hyödyntää ja soveltaa erityisesti toimitukset ja toimittajat sekä päihde- ja sosiaalialan toimijat. Tulosten perusteella uutismediat voisivat arvioida omaa huumeuutisointiaan esimerkiksi pohtimalla, saavatko institutionaaliset toimijat suhteettoman paljon valtaa, jäävätkö käyttäjien, läheisten ja toipumisen näkökulmat liian vähälle huomiolle tai vahvistavatko sanavalinnat, nimeäminen ja kehystys stigmaa ja pelkoa. Mediat voisivat myös kehittää toimintaansa kiinnittämällä huomiota esimerkiksi lähteiden monipuolistamiseen ja ilmiön taustoittamiseen. Koska huumeuutisointi voi vahvistaa stigmaa ja nostaa kynnyistä hakeutua hoidon piiriin, median kehysten tarkastelu ei ole vain viestinnällinen kysymys, vaan myös kansanterveyteen ja palveluihin kiinnittymiseen liittyvä kysymys, mikä tekee tuloksista merkityksellisiä myös päihde- ja terveysalan toimijoille.

Tutkielman vahvuutena on sen ajankohtaisuus sekä selkeä rajaus alfa-PVP-muuntohuumeeseen. Ilmiö sai poikkeuksellisen paljon huomiota vuoden 2025 aikana, mikä korostaa aiheen käsittelyn tärkeyttä. Vahvuuksiksi voidaan laskea myös suhteellisen laaja aineisto, kolmen valtakunnallisesti merkittävän uutismedian mukanaolo sekä laadullisen ja määrällisen analyysin yhdistäminen. Määrällinen analyysi vahvisti ja havainnollisti laadullisessa analyysissä havaittuja painotuksia tuoden näkyviin, mitkä toimijat ja kehykset todella korostuivat aineistossa. Samalla voin kuitenkin todeta, että tutkimus on rajattu ainoastaan yhteen vuoteen, kolmeen mediaan sekä tekstimuotoiseen aineistoon. Laajemmalla tarkasteluvälillä, useammalla medially sekä multimodaalisella analyysillä muuntohuumeilmiöstä olisi voinut saada kokonaisvaltaisemman kuvan. Koen kuitenkin, että pro gradu -tutkielman puitteissa metodologiset valintani olivat perusteltuja.

Aineistolähtöisen sisällön- ja kehysanalyysin luonteen takia analyysi on myös tulkinnallinen, joten on erityisen tärkeää, että esitin analyysiluvussa esimerkkikatkelmia ja perustelin muodostamani toimijatyyppit ja kehykset mahdollisimman läpinäkyvästi. Jokinen (2021) korostaakin konstruktionistisen tutkimuksen analyysin läpinäkyvyyttä: minun on tutkijana osoitettava väitteideni perusteet niin selkeästi, että lukija voi seurata

analyysini ja tulkintojeni syntyprosessia. Samalla on tunnustettava, että tutkimus itse osallistuu todellisuuden määrittelyyn, mikä asettaa minulle tutkijana eettisen velvollisuuden arvioida, millaista kuvaa ilmiöstä tällä työllä ja tutkimuksella luon. Aineistoni koostuu julkisista jutuista, joten eettisestä näkökulmasta en tarvitse esimerkiksi jutuissa esiintyvien toimijoiden suostumusta aineistoesimerkeissä esiintymiseen. Aihe on kuitenkin sensitiivinen, sillä se koskettaa haavoittuvassa asemassa olevia ihmisiä, joten minun oli tutkijana käsiteltävä jutuissa esiintyviä toimijoita kunnioittavasti ja leimaamista välttämällä.

Tutkielman rajoitukset avaavat aiheelle useita jatkotutkimuskohteita. Koska tutkimus rajautui kolmeen valtakunnalliseen uutismediaan, olisi perusteltua tarkastella alfa-PVP-ilmiön käsittelyä myös paikallisissa medioissa sekä sosiaalisessa mediassa. Voisi olla kiinnostavaa esimerkiksi tutkia, miten sosiaalinen media haastaa perinteisen median vallan huumeiden merkitysten tuottajina. Koska tämän tutkielman analyysi rajautui tekstimuotoisiin sisältöihin, olisi lisäksi arvokasta analysoida ilmiön visuaalisia esitystapoja, kuten kuvia ja videoita, sillä myös ne osallistuvat vahvasti merkitysten rakentamiseen. Olisi myös kiinnostavaa selvittää, miten yleisöt, käyttäjät tai heidän läheisensä itse tulkitsevat alfa-PVP-uutisointia ja millaisia vaikutuksia he kokevat sillä olevan. Jatkossa olisi myös mahdollista tutkia, muuttuuko alfa-PVP-ilmiön kehystys pidemmällä aikavälillä, ja kuinka paljon muuntohuumetta ylipäätään tulevaisuudessa mediassa käsitellään.

Tässä tutkielmassa on hyödynnetty tekoälypohjaisia työkaluja tutkielman prosessin aikana. ChatGPT:tä on käytetty tutkielman alkuvaiheessa aiheen ja rakenteen ideointiin sekä myöhemmin kielenhuollon tukena. Lisäksi Keenious-työkalua on hyödynnetty tieteellisten lähteiden etsimisessä. Tutkielman sisällöllisistä ratkaisuista, lähteiden arvioinnista, analyysistä ja johtopäätöksistä vastaa tutkielman tekijä.

Lähteet

- A-klinikkasäätiö. (n.d.). *Valvotut käyttötilat*. Noudettu 6.4.2026 osoitteesta <https://a-klinikkasaaatio.fi/tyomme/kohtaava-tyo/kayttotilasimulaatio/>
- Andrews, T. (2012). What is social constructionism? *Grounded Theory Review*, 11(1), 39–46. Noudettu 12.5.2026 osoitteesta <https://groundedtheoryreview.org/index.php/gtr/article/view/153>
- Annala, M. (2007). *Suomalaislehtien huumejournalismi ja sen vaikutukset yhteiskunnan huumeongelmaan* [pro gradu -tutkielma, Tampereen yliopisto]. Trepo. <https://urn.fi/urn:nbn:fi:uta-1-17454>
- Berger, P. L. & Luckmann, T. (1966). *The social construction of reality: A treatise in the sociology of knowledge*. Penguin Books.
- Bowles, J. M., Copulsky, E. C. & Reed, M. K. (2024). Media framing xylazine as a “zombie drug” is amplifying stigma onto people who use drugs. *International Journal of Drug Policy*, 125, 104338. <https://doi.org/10.1016/j.drugpo.2024.104338>
- Brown, D. K. & Midberry, J. (2022). Social media news production, emotional Facebook reactions, and the politicization of drug addiction. *Health Communication*, 37(3), 375–383. <https://doi.org/10.1080/10410236.2020.1846265>
- Burr, V. (2015). Social constructionism. Teoksessa J. D. Wright (toim.), *International Encyclopedia of the Social & Behavioral Sciences* (2. painos) (s. 222–227). Elsevier. <https://doi.org/10.1016/B978-0-08-097086-8.24049-X>
- Burr, V. (2024). *Social constructionism* (4. painos). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781003335016>
- Chong, D. & Druckman, J. N. (2007). Framing theory. *Annual Review of Political Science*, 10, 103–126. <https://doi.org/10.1146/annurev.polisci.10.072805.103054>
- Cohen, B. C. (1963). *The press and foreign policy*. Princeton University Press.
- Cohen, S. (2002). *Folk devils and moral panics*. Routledge.
- Craib, I. (1997). Social constructionism as a social psychosis. *Sociology*, 31(1), 1–15. <https://doi.org/10.1177/0038038597031001002>

- D'Angelo, P. (2017). Framing: media frames. Teoksessa P. Rössler, C. A. Hoffner & L. van Zoonen (toim.), *The International Encyclopedia of Media Effects* (s. 1–10). <https://doi.org/10.1002/9781118783764.wbieme0048>
- De la Rosa, G., Papaseit, E., Hladun, O., Poyatos, L., Caicedo, D. A., Argote, M. C., Martín, S., Ventura, M., La Maida, N., Di Trana, A., Graziano, S., Pichini, S., Farré, M. & Pérez-Mañá, C. (2025). Acute pharmacological effects of α -PVP in humans: A naturalistic observational study. *Frontiers in Pharmacology*, *16*, 1626692. <https://doi.org/10.3389/fphar.2025.1626692>
- De Vreese, C. H. (2005). News framing: theory and typology. *Information Design Journal + Document Design*, *13*(1), 51–62. <https://doi.org/10.1075/idjdd.13.1.06vre>
- Entman, R. M. (1993). Framing: Toward clarification of a fractured paradigm. *Journal of Communication*, *43*(4), 51–58. <https://doi.org/10.1111/j.1460-2466.1993.tb01304.x>
- EUDA. (2018). *Drug consumption rooms: An overview of provision and evidence*.
Noudettu 15.4.2026 osoitteesta
https://www.euda.europa.eu/publications/pods/drug-consumption-rooms_en
- Farkouh, E. K., Heybati, K., Fox, A. B., Kelly, J. F., Niederdeppe, J. & Zhang, W. (2025). Use of stigmatizing language related to substance use disorders in media: A systematic review. *Drug and Alcohol Dependence*, *112820*, ennakkoverkköjulkaisu. <https://doi.org/10.1016/j.drugalcdep.2025.112820>
- Gamson, W. A., Croteau, D., Hoynes, W. & Sasson, T. (1992). Media images and the social construction of reality. *Annual Review of Sociology*, *18*(1), 373–393. <https://doi.org/10.1146/annurev.so.18.080192.002105>
- Gergen, K. J. (1985). The social constructionist movement in modern psychology. *American Psychologist*, *40*(3), 266–275. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.40.3.266>
- Goffman, E. (1986). *Frame analysis: An essay on the organization of experience*. Northeastern University Press.
- Ghosh, A., Naskar, C., Sharma, N., Fazl-e-Roub, Choudhury, S., Basu, A., Pillai, R. R., Basu, D. & Mattoo, S. K. (2022). Does online newsmedia portrayal of substance use and

- persons with substance misuse endorse stigma? A qualitative study from India. *International Journal of Mental Health and Addiction*, 20(6), 3460–3478. <https://doi.org/10.1007/s11469-022-00859-1>
- Gubrium, J. F. & Holstein, J. A. (2008). The constructionist mosaic. Teoksessa J. A. Holstein & J. F. Gubrium (toim.), *Handbook of Constructionist Research* (s. 3–10). Guilford.
- Hacking, I. (1999). *The social construction of what?* Harvard University Press.
- Hakkarainen, P., Karjalainen, K. & Salasuo, M. A. (2020). Nuoret, entiset nuoret ja huumeet: Miten sukupolvi näkyy huumeiden käytössä ja huumemieliopiteissä? *Yhteiskuntapolitiikka*, 85(5–6), 465–480. <http://hdl.handle.net/10138/597312>
- Hakkarainen, P. & Törrönen, J. (2002). Huumeet ja hyvinvointivaltiollisen kehityksen muutos lehtien pääkirjoituksissa. *Yhteiskuntapolitiikka*, 67(6), 539–551. <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe201209116850>
- Harris, S. R. (2010). *What is constructionism?: Navigating its use in sociology*. Lynne Rienner Publishers. <https://doi.org/10.1515/9781685854393>
- Helsingin poliisilaitos. (2025, 8. elokuuta). *Alfa-PVP pahentanut huumausainetilannetta Helsingissä*. Poliisi.fi. Noudettu 10.11.2025 osoitteesta <https://poliisi.fi/-/alfa-pvp-pahentanut-huumausainetilannetta-helsingissa>
- Helsingin Sanomat. (2025, 5. syyskuuta). *Media lietsoo huumeekriisiä*. Noudettu 10.11.2025 osoitteesta <https://www.hs.fi/paakirjoitukset/art-2000011535855.html>
- Holmström-Kuokkala, H. (2026, 24. maaliskuuta). *Muutos- ja säästöohjelma vaikutti laajasti Ylen toimintaan vuonna 2025*. Yle. Noudettu 23.4.2026 osoitteesta <https://yle.fi/aihe/a/20-10009337>
- Huumausainelaki 373/2008*. Finlex. Noudettu 6.4.2026 osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/2008/373>
- Johnston, J. B. & Thompson, K. A. (2024). The name and frame matters when it comes to public support of opioid prevention programs. *International Journal of Drug Policy*, 123, 104282. <https://doi.org/10.1016/j.drugpo.2023.104282>
- Jokinen, A. (2021). Laadullisen tutkimuksen näkökulmat. Teoksessa J. Vuori (toim.), *Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja*. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen

- tietoarkisto. Noudettu 22.2.2026 osoitteesta
<https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/mita-on-laadullinen-tutkimus/laadullisen-tutkimuksen-nakokulmat/>
- Kankaanpää, A. (2025, 25. syyskuuta). *Alfa-PVP (peukkuhuume)*. Päihdelinkki.fi. Noudettu 6.4.2026 osoitteesta
<https://paihdelinkki.fi/tietopankki/tietoiskut/huumeet-ja-muut-paihdyttavat-aineet/alfa-pvp/>
- Karekivi, J. (2025). ”Raakuissa nähdäkseni manifestoitui pinnan alla kytenyt kiukku”: *Metsäteollisuuden ja luonnon välinen suhde syksyn 2024 raakku-uutisoinnissa* [pro gradu -tutkielma, Vaasan yliopisto]. Osuva. <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2025041025703>
- Karhunmaa, K. (2024). Konstruktionismi ympäristötutkimuksessa. Teoksessa M. Niska, S. Venäläinen, A. Olakivi & J. A. Cañada (toim.), *Sosiaalinen konstruktionismi: Miten tarkastella tulkintojen ja todellisuuden rakentumista* (s. 313–332). Vastapaino. <https://doi.org/10.58181/VP9789523970458>
- Karjalainen, K. (2023). *Suomalaisten huumeiden käyttö ja huumeasenteet: Huumeaiheiset väestökyselyt Suomessa 1992–2002*. THL. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-408-217-4>
- Karvonen, E. (2000). Tulkintakehys (frame) ja kehystäminen. *Media & Viestintä*, 23(2). Noudettu 21.2.2026 osoitteesta
<https://journal.fi/mediaviestinta/article/view/61529>
- Kerkelä, L. (2025, 1. syyskuuta). *Mistä peukkuu tulee?* Helsingin Sanomat. Noudettu 14.4.2026 osoitteesta <https://www.hs.fi/suomi/art-2000011430315.html>
- Koivisto, M. (2025, 21. helmikuuta). Eduskunta hylkäsi kansalaisaloitteen huumeiden käyttöhuoneista äänin 91-66 – katso täältä, miten kansanedustajat äänestivät. *Yle*. Noudettu 6.4.2026 osoitteesta <https://yle.fi/a/74-20144861>
- Kotimaisten kielten keskus. (2025, 29. elokuuta). *Kuukauden sana elokuussa 2025 on peukku*. Noudettu 10.11.2025 osoitteesta <https://kotus.fi/kuukauden-sana-elokuussa-2025-on-peukku/>

- Maine, D. R. (2003). Interactionism's place. *Symbolic Interaction*, 26(1), 5–18.
<https://doi.org/10.1525/si.2003.26.1.5>
- Manning, P. (2006). There's no glamour in glue: News and the symbolic framing of substance misuse. *Crime, Media, Culture*, 2(1), 49–66.
<https://doi.org/10.1177/1741659006061711>
- Marttinen, V. (2025, 11. syyskuuta). *Helsinki lisää jalkautuvaa päihdetyötä ja lupaa jonotonta vieroitushoitoa alfa-PVP-kriisin takia*. Yle. Noudettu 10.11.2025 osoitteesta <https://yle.fi/a/74-20182438>
- McCombs, M. E. & Shaw, D. L. (1972). The agenda-setting function of mass media. *Public Opinion Quarterly*, 36(2), 176–187. <https://doi.org/10.1086/267990>
- Media Metrics Finland. (2025, 19. syyskuuta). *Tilastot*. Noudettu 22.2.2026 osoitteesta <https://mediaauditfinland.fi/tilastot/>
- Netherland, J. & Hansen, H. B. (2016). The war on drugs that wasn't: Wasted whiteness, "dirty doctors," and race in media coverage of prescription opioid misuse. *Culture, Medicine and Psychiatry*, 40(4), 664–686. <https://doi.org/10.1007/s11013-016-9496-5>
- Niska, M., Venäläinen, S., Olakivi, A. & Cañada, J. A. (2024a). Sosiaalisen konstruktionismin juuret ja versiot. Teoksessa M. Niska, S. Venäläinen, A. Olakivi & J. A. Cañada (toim.), *Sosiaalinen konstruktionismi: Miten tarkastella tulkintojen ja todellisuuden rakentumista* (s. 13–57). Vastapaino.
<https://doi.org/10.58181/VP9789523970458>
- Niska, M., Venäläinen, S., Olakivi, A. & Cañada, J. A. (2024b). Esipuhe. Teoksessa M. Niska, S. Venäläinen, A. Olakivi & J. A. Cañada (toim.), *Sosiaalinen konstruktionismi: Miten tarkastella tulkintojen ja todellisuuden rakentumista* (s. 7–10). Vastapaino.
<https://doi.org/10.58181/VP9789523970458>
- Onderwater, V. (2024). "VANKILA, LAITOS TAI KUOLEMA" *Diskurssianalyysi huumeidenkäyttäjistä uutismediassa* [pro gradu -tutkielma, Itä-Suomen yliopisto]. Erepo. <http://urn.fi/urn:nbn:fi:uef-20240994>

- Onnela, T. (2003). Suuri sitruunakammo – kaupunkitarinoita huumeuutisissa. *Media & Viestintä*, 26(1). Noudettu 6.4.2026 osoitteesta <https://journal.fi/mediaviestinta/article/view/62513>
- Orsini, M. M. (2017). Frame analysis of drug narratives in network news coverage. *Contemporary Drug Problems*, 44(3), 189–211. <https://doi.org/10.1177/0091450917722817>
- Partanen, J. & Metso, L. (1999). Suomen toinen huumeaalto. *Yhteiskuntapolitiikka*, 64(2), 143–149. <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe201209116499>
- Peltomäki, P.-J. (2025, 29. syyskuuta). *Helsinkiläisiltä hätähuuto huumeista – nyt puhuu pormestari Sazonov*. MTV Uutiset. Noudettu 10.11.2025 osoitteesta <https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/helsinkilaisilta-hatahuuto-huumeista-nyt-puhuu-pormestari-sazonov/9231476>
- Perälä, R. (2012). *Haittojen vähentäminen suomalaisessa huumehoidossa: Etnografinen tutkimus huumeongelman yhteiskunnallisesta hallinnasta 2000-luvun Suomessa* [väitöskirja, Helsingin yliopisto]. Helda. <http://hdl.handle.net/10138/30102>
- Piispa, M. (2001). Sanomalehtien tarjoamat huumeviestit. *Yhteiskuntapolitiikka*, 66(5), 463–470. <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe201209116740>
- Rantanen, T. (1997). Lehtien huumekirjoittelu: Mihin on unohtunut sosiaalinen ja psykologinen näkökulma? *Alkoholipolitiikka-lehti*, 62, 201–215. Noudettu 6.4.2026 osoitteesta <https://www.julkari.fi/handle/11111/66069>
- Reinarman, C. (1994). The social construction of drug scares. Teoksessa P. A. Adler & P. Adler (toim.), *Constructions of Deviance: Social Power, Context, and Interaction* (s. 155–165). Wadsworth.
- Rönkä, A. (2011). Matkapuhelinsäteily mediassa – Terveysriskikeskustelun kehysanalyysi. *Media & Viestintä*, 34(2), 20–43. <https://doi.org/10.23983/mv.62913>
- Santos, I. C., Maia, D., Dinis-Oliveira, R. J. & Barbosa, D. J. (2024). New psychoactive substances: Health and legal challenges. *Psychoactives 2024*, 3(2), 285–302. <https://doi.org/10.3390/psychoactives3020018>
- Seppänen, J. & Väliverronen, E. (2024). *Mediayhteiskunta: Viestintä ja valta huomiotaloudessa*. Vastapaino.

- Sillander, T. (2022). *Huumeita vai hyvinvointia? Psykedeelejä koskeva uutisointi Helsingin Sanomissa* [pro gradu -tutkielma, Vaasan yliopisto]. Osuva. <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2022051234963>
- Stevanovic, M., Tiitinen, S. & Voutilainen, L. (2024). Keskusteluanalyysi ja sosiaalinen konstruktionismi. Teoksessa M. Niska, S. Venäläinen, A. Olakivi & J. A. Cañada (toim.), *Sosiaalinen konstruktionismi: Miten tarkastella tulkintojen ja todellisuuden rakentumista* (s. 81–100). Vastapaino. <https://doi.org/10.58181/VP9789523970458>
- Sumnall, H., Holland, A., Atkinson, A., Montgomery, C., Nicholls, J. & Maynard, O. (2025). 'Zombie drugs': Dehumanising news frames and public stigma towards people who use drugs. *The International Journal of Drug Policy*, 136, 104714. <https://doi.org/10.1016/j.drugpo.2025.104714>
- THL. (2023a, 7. joulukuuta). *Muuntohuumeet*. Noudettu 24.2.2026 osoitteesta <https://thl.fi/aiheet/alkoholi-tupakka-ja-riippuvuudet/huumeet/muuntohuumeet>
- THL. (2023b, 5. joulukuuta). *Huumausainepolitiikka*. Noudettu 6.4.2026 osoitteesta <https://thl.fi/aiheet/alkoholi-tupakka-ja-riippuvuudet/huumeet/huumausainepolitiikka>
- THL. (2023c, 7. joulukuuta). *Huumeiden käyttöhuoneet*. Noudettu 6.4.2026 osoitteesta <https://thl.fi/aiheet/alkoholi-tupakka-ja-riippuvuudet/huumeet/huumeetutkimus/huumeetymeta-meilla-ja-maailmalla/huumeiden-kayttohuoneet>
- THL. (2025, 9. toukokuuta). *Jätevesitutkimus: Peukun eli muuntohuume alfa-PVP:n käyttö jyrkässä kasvussa, alueelliset erot suuria*. Noudettu 10.11.2025 osoitteesta <https://thl.fi/-/jatevesitutkimus-peukun-eli-muuntohuume-alfa-pvp-n-kaytto-jyrkassa-kasvussa-alueelliset-erot-suuria>
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. (2017). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi: Uudistettu laitos*. Tammi.
- Törrönen, J. (2002). Lehdistön huumepoliittinen asemoituminen vuosina 1993–2000. *Yhteiskuntapolitiikka*, 67(6), 523–538. <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe201209116849>

Uusikoski, R. (2025, 8. syyskuuta). *Älä uutisoi "peukusta"*. Kotimaisten kielten keskus.

Noudettu 10.11.2025 osoitteesta <https://kotus.fi/ala-uutisoi-peukusta/>

Uutismedian liitto. (n.d.). *Juttutyypit*. Noudettu 23.2.2026 osoitteesta

<https://juttutyypit.fi/juttutyypit/>

Vilka, H. (2021). *Näin onnistut opinnäytetyössä: Ratkaisut tutkimuksen umpikujiin*. PS-kustannus.

Väliverronen, E. (2012). Median kuviteltu valta. Teoksessa K. Karppinen & J. Matikainen (toim.), *Julkisuus ja demokratia* (s. 83–108). Vastapaino.

Liitteet

Liite 1. Kehysten muodostamisessa käytetyt kehystäm välineet

Kehys	Avainsanat	Metaforat ja leimaavat ilmaukset	Esimerkit	Kiteyttävät ilmaukset	Kuvaukset ja luonnehdinnat	Syyt ja taustat	Seuraukset	Ratkaisut ja toimenpiteet	Moraaliset periaatteet ja arvot
Rikos- ja huumemarkkinakehys	salakuljetus, takavarikko, huumausainerikos	huumeliiga, peukkuoperaatio, huumevyyyti	maahantuonti, oikeudenkäynnit, kiinniotot	”laaja huumerikoskokonaisuus”, ”merkittävä peukkuoperaatio”	kansainväliset verkostot, maastokätköt, asunnot laboratorioina	kotimainen valmistus, TOR-verkko, ulkomaat	rikoskierre, liitännäisrikollisuus, väkivaltarikokset, katukaupan kasvu	valvonta, takavarikot, syyteharkinta, tutkintaprojektit	rikosten torjunta, vastuu levittäjillä, vaaralliset aineet pois markkinoilta
Kasvun ja leviämisen kehys	käyttö lisääntyy, yleistyy, leviää, rantautuu, jätevesitutkimus	räjähdyksmäisesti, jyrkässä kasvussa, buumi	kaupunki- ja aluevertailut, jätevesiseuranta, ei löytynyt tältä alueelta	”peukkuu käytetään nyt kaikkialla Suomessa”, ”käyttö on jyrkässä kasvussa”	koko maan kattavuus, pääkaupunki seudulta muualle leviäminen, alueellinen epätasaisuus	saatavuus, kysyntä, korvautuminen, uudet reitit, uudet johdannaiset	käytön normalisointumien joillain alueilla, näkyvyyden kasvu	seuranta, varautuminen, alueellisen tilanteen kartoitus	huoli nopeasta leviämisestä, varhaisen puuttumisen tarve
Arjen turvallisuuskehys	turvattomuus, häiriöt, väkivalta, arvaamattomuus, järjestyshäiriöt	”terrorisoi koko skenen”, erittäin vaarallinen huume, ”meininki kuin L.A.:n Skid Row’ssa”	kaupat, Kurvi, Piritori, joukkoliikenne, takaa-ajot, rattijuopumus	”ihmisten arjessa”, ”yleisen järjestyksen ja turvallisuuden vuoksi”, ”katukuvassa huolta herättävä päihde”	sekava, aggressiivinen, arvaamaton, levoton, vainoharhainen	psykoosi, vainoharhat, vieroitusoireet, päihteiden yhteiskäyttö	pahoinpitelyt, häiriökäyttäytyminen, pelko liikkuu ulkona, turvattomuuden tunne	tehovalvonta, vartiointi, kameravalvonta, poliisin näkyvä läsnäolo	sivullisten suoja, oikeus turvalliseen arkeen

Kehys	Avainsanat	Metaforat ja leimaavat ilmaukset	Esimerkit	Kiteyttävät ilmaukset	Kuvaukset ja luonnehdinnat	Syyt ja taustat	Seuraukset	Ratkaisut ja toimenpiteet	Moraaliset periaatteet ja arvot
Hoidon ja hallinnan kehys	päivystys, vieroitus, kuntoutus, terveystiete, päihdepalvelut, terveysneuvonta	kuormittaa terveydenhuoltoa”, ”peuku ruuhkautti plastiikkakirurgian”	päivystykset, synnytyssalit, plastiikkakirurgia, päihdesairaala, apteekkien pikatesti	”moni jää ilman hoitoa”, ”jonotonta vieroitushoitoa”, ”kadulta heti vieroitukseen”	psykoosit, paniikki-kohtaukset, rauhoittaminen, vaikeat pistosinfektiot	palvelujen tavoittamattomuus, käyttäjät eivät hakeudu palveluihin, säästöt, resurssipula	osastokuormitus, hoitojonot, tehohoidontarve, amputaattioriski	matalan kynnyksen palvelut, etsivä päihdetyö, vieroitus, kuntoutus, pikatestit	hoitoon pääsy, haittojen vähentäminen, nopea apu
Yhteiskunnalliserakenteellinen kehys	palvelujärjestelmä, lainsäädäntö, säästöt, hyvinvointialueet, politiikka	”päihdepalvelut tikittävä aikapommi”, tulli on kädetön	kriisikokoukset, lainsäädäntövertailu, hyvinvointialueiden säästöt, jälkihuollon puutteet	”koko yhteiskunnan haaste”, ”lainsäädännön pitäisi suojella ihmistä”, ”Suomi epäonnistui”	hidas reagointi, palveluvaje, järjestelmän pirstaleisuus, tuen katveet	resurssileikkaukset, hidas luokitteluprosessi, palvelujen murros, riittämätön jälkihuolto	ihmiset putoavat hoidon ulkopuolelle, vaarallisia aineita pääsee markkinoille	lainsäädännön uudistaminen, yleisluokittelu, nopeampi reagointi, laaja yhteistyö	yhteiskunnallinen vastuu, poliittinen vastuu, järjestelmän velvollisuus suojata
Kokemus- ja toipumiskehys	koukku, psykoosi, retkahdus, häpeä, toipuminen, raittius	huumehelvetti, viimeinen trippi, ”aine vie jopa ihmisyyden”	huumeiden käyttäjien tarinat, kokemusasiantuntijat	”olen saanut elämäni takaisin”, ”jos olisin tiennyt mitä siitä seuraa”, ”viimeinen puhelu”	vainoharhat, äänet, elämänhallinnan menetys, arvet, hyväksikäyttö, nopea romahdus	itsetunto-ongelmat, aiempi päihdehistoria, riippuvuuden nopeus, huonot olosuhteet	asunto, työ, läheiset, terveys ja järki vaarantuvat, kuolemanpelko	vieroitus, osastohoito, vertaistuki, kuntoutus, korvaushoito, läheisten tuki	myötätunto, ihmisarvo, toipumisen mahdollisuus
Media- ja puhekehys	peukku-sana, lempinimi, slangisana, kuukauden sana, brändi, julkinen keskustelu	brändityötä, harmiton ja leikkisä, peukkutori, peukkula, zombiehuume	Kotus-jutut, nimikiistat, alueiden nimeäminen, median vastuukeskustelu	”Älä uutisoi peukusta”, ”median tehtävä tarjota täsmällistä ja vastuullista tietoa”	lempinimi normalisoi, nimeäminen leimaa alueita ja asukkaita	uutisointi nostaa ilmiön tietoisuuteen, slangin käyttö helpottaa muistamista ja ostamista	normalisointi, leimaaminen, pelon tai huomion vahvistuminen	puhuminen virallisilla nimillä, neutraali nimeäminen, kriittinen kielenkäyttö	vastuullinen uutisointi, stigman välttäminen, pelkopuhetta ei pitäisi lietsoa

Liite 2. Aineistoesimerkkiluettelo

Esimerkin numero	Kirjoittaja(t), uutismedia ja juttutyyppe	Otsikko	Linkki
(1), (7)	Saara Hirvonen, Yle, uutinen	Viisikymppinen mies levitti Alfa PVP:tä eli ”peukkua” Helsinkiin ja Vantaalle – kahdeksan vuotta vankeutta	https://yle.fi/a/74-20165302
(2)	Vihtori Koskinen, Yle, uutinen	Hämeen poliisi takavarikoi yli 18 000 käyttöannosta peukkuhuumetta – asia siirtyy syyteharkintaan	https://yle.fi/a/74-20180007
(3), (9), (18)	Lasse Kerkelä, HS, uutinen	Vaarallisen ”peukun” käyttö on lisääntynyt merkittävästi, ainetta valmistetaan jo Suomessakin	https://www.hs.fi/suomi/art-2000011383046.html
(4), (6)	Lasse Kerkelä, HS, reportaasi	Mistä peukkua tulee?	https://www.hs.fi/suomi/art-2000011430315.html
(5)	Otso Huttunen, IS, uutinen	Suomesta paljastui laaja peukkuoperaatio	https://www.is.fi/kotimaa/art-2000011625332.html
(8)	Jecaterina Mantsinen, HS, uutinen	Poliisi paljasti laajan rikosvyyhdin: Epäiltyt valmistivat ”peukkua” puolen miljoonan euron edestä	https://www.hs.fi/suomi/art-2000011369192.html
(10)	Akseli Vanhala, IS, uutinen	Poliisilta vakava varoitus erittäin vaarallisesta huumeesta	https://www.is.fi/kotimaa/art-2000011251995.html
(11)	Marika Jegoroff, IS, uutinen	Poliisi: Erittäin vaarallisen huumeen käyttö kasvanut merkittävästi	https://www.is.fi/kotimaa/art-2000011382978.html
(12)	Fanni Helenius, IS, uutinen	Peukkua käytetään nyt kaikkialla Suomessa	https://www.is.fi/kotimaa/art-2000011561507.html

Esimerkin numero	Kirjoittaja(t), uutismedia ja juttutyyppi	Otsikko	Linkki
(13), (14)	Wilma Parkkari, IS, uutinen	Näin peukkaa käytetään sinun koti-seudullasi	https://www.is.fi/kotimaa/art-2000011420311.html
(15)	Salla Laurila, IS, uutinen	Poliisi: Näiltä kolmelta alueelta ei löytynyt peukkaa	https://www.is.fi/kotimaa/art-2000011526217.html
(16)	Salla Rajala, HS, reportaasi	Peukku levisi ostoskeskukseen, ja nyt asukkaat ovat huolissaan	https://www.hs.fi/helsinki/art-2000011350281.html
(17)	Essi Bombin, HS, uutinen	Rikos-komisario: Peukku pelottaa Myyrmäessä käyttäjiäkin	https://www.hs.fi/pkseutu/art-2000011253697.html
(19)	Mikko Rita, Yle, uutinen	Huumeisiin palaa jopa 6 000 euroa kuussa – röyhkeätkin näpistykset kasvussa Helsingissä, sanoo poliisi	https://yle.fi/a/74-20176471
(20), (22), (23), (31)	Pasi Lapinkangas, IS, artikkeli	Peukun pimeä puoli	https://www.is.fi/kotimaa/art-2000011429553.html
(21)	Salla Laurila, IS, uutinen	Kauppias huomasi erikoisen piirteen Helsingin huume-tilanteessa – ”Se alkaa jo aamusta”	https://www.is.fi/kotimaa/art-2000011415853.html
(24), (25), (26), (29)	Eero Mäntymaa, Yle,	Yle selvitti: Sairaaloiden päivystyksissä jo satoja peukun käyttäjiä kuukaudessa – rajuja seurauksia	https://yle.fi/a/74-20177399
(27), (33), (39), (42)	Netta Palokallio, HS, uutinen	Yksi peukun ongelmista on korvaus-hoidon puuttuminen – Rantasesta siihen ei tule keskittyä	https://www.hs.fi/politiikka/art-2000011475140.html

Esimerkin numero	Kirjoittaja(t), uutismedia ja juttutyyppe	Otsikko	Linkki
(28), (50)	Emmi Julkunen, IS, artikkeli	Päihde-hoitajan synkkä kuvaus peukku-todellisuudesta – ”Aine vie jopa ihmisyyden”	https://www.is.fi/kotimaa/art-2000011275247.html
(30), (35)	Jutta Kuusitaipale, HS, uutinen	Ministerit kutsuvat terveys- ja turvallisuus-viranomaiset puimaan peukkuongelmaa	https://www.hs.fi/politiikka/art-2000011452728.html
(32)	Akseli Vanhala, IS, uutinen	Ministerit kutsuivat koolle kriisi-kokouksen – syynä vaarallinen peukku	https://www.is.fi/politiikka/art-2000011452803.html
(34)	Petteri Lindholm, Yle, uutinen	Ministerit hakivat apua alfa-PVP:n vastaiseen taisteluun – näin järjestöjohtaja ja Tullipomo suitsisivat käyttöä	https://yle.fi/a/74-20181277
(36), (59)	Eelis Bjurström, Yle, artikkeli	Ministeri myöntää: Suomi epäonnistui alfa-PVP:tä vastaan	https://yle.fi/a/74-20177414
(37), (38), (40), (41)	Vesa-Matti Ruuska, Yle, uutinen	”Miksi hakeutua hoitoon, jos mitään ei ole tarjolla?” kysyy THL:n ylilääkäri – peukkuriippuvaisten hoidossa puutteita	https://yle.fi/a/74-20176009
(43)	Elina Jämsén, Ari Tuhkanen, Yle, uutinen	Uusi ilmiö HUSin päivystyksissä: sekavat potilaat käyttäneet tietämättään peukkua	https://yle.fi/a/74-20176981
(44)	Emmi Julkunen, IS, artikkeli	Näin alfa-huumeet virtaavat Suomeen – Tulli voi joutua tilanteeseen, jossa se on kädetön	https://www.is.fi/ulkomaat/art-2000011323557.html
(45), (52)	Samppa Rautio, IS, henkilöjuttu	Viimeinen trippi	https://www.is.fi/hyvaolo/art-2000011467584.html

Esimerkin numero	Kirjoittaja(t), uutismedia ja juttutyyppi	Otsikko	Linkki
(46), (49), (53)	Pasi Lapinkangas, IS, henkilöjuttu	”Olen tehnyt kaiken aasta ööhön”	https://www.is.fi/kotimaa/art-2000011456483.html
(47), (48)	Miika Koskela, Yle, henkilöjuttu	Miro kertoo, miten hän melkein tappoi toisen miehen	https://yle.fi/a/74-20196856
(51), (60)	IS, artikkeli	Kirje tyttärelleni	https://www.is.fi/kotimaa/art-2000011429553.html
(54)	Marika Jegoroff, IS, uutinen	Kuukauden sana valittu: Peukku	https://www.is.fi/kotimaa/art-2000011459693.html
(55)	Saimi Juutinen, HS, uutinen	Kotus: Peukku on kuukauden sana	https://www.hs.fi/suomi/art-2000011460311.html
(56)	Jonna Hovi-Horkan, HS, uutinen	Kotus valitsi peukun kuukauden sanaksi mutta suosittaleekin nyt, ettei sanaa käytettäisi	https://www.hs.fi/suomi/art-2000011479782.html
(57)	Merja Rankinen, Sanna Ihalainen, HS, mielipidekirjoitus	Vaarallisista huumeista ei pidä puhua lempinimillä	https://www.hs.fi/mielipide/art-2000011480447.html
(58)	Henri Huhtala, HS, mielipidekirjoitus	Ei pilata peukku-sanaa	https://www.hs.fi/mielipide/art-2000011448839.html
(61)	Reetta Rätty, Juha Itkonen, Maija Vilkkumaa, Teppo Turkki, HS, mielipidekirjoitus	Media lietsoo huume kriisiä	https://www.hs.fi/paakirjoitukset/art-2000011535855.html